

Yttranden vid Stockholms kommunfullmäktiges sammanträde den 17 mars 2008 kl. 16.00

§ 3 Interpellation om stadsbyggnadsborgarrådet tänker initiera en planansökan för Banvaktarbostaden i Fatbursparken (nr 2007:48)

Anförande nr 1

Borgarrådet S ö d e r l u n d (m): Jag ber att få hänvisa till det utdelade svaret.

Anförande nr 2

J a n V a l e s k o g (s): Ordförande, fullmäktige! Jag får tacka för det här mycket senfärdiga svaret i en fråga som jag anser har hanterats skandalöst, särskilt av den nuvarande majoriteten som i motsats till den tidigare nu har haft all information i ärendet. Nu har haft beslutet från tre nämnder som alla har sagt nej till att både sälja fastigheten för en symbolsumma och avstycka parkmark mitt i centrala Stockholm till en privatperson. Det handlar om mark till hus med bostad och restaurang samt en privat väg till den fastigheten i Fatbursparken. Ni har också fått ovanligt hård kritik av revisorerna för hanteringen i det här ärendet, och ändå fortsätter ni alltså att sälja hus på parkmark mitt i staden.

Det här svaret har jag väntat på i nio månader, och det enda jag får är några futtiga rader där det står att hyresgästen i praktiken ska ersättas med 30–40 miljoner kronor ytterligare av stadens egendom genom att ni fullföljer att fastigheten ska styckas av för att sedan kunna säljas. Ni säger också utan motivering att ni struntar i revisorerernas kritik. Hur ansvarslös får man egentligen vara? Varför struntar ni i revisorerernas kritik? Vad tror ni att länsstyrelsen säger när ni ska stycka av parkmark mitt i Stockholms innerstad till en privatperson?

Jag tänker inte beskriva i detalj hur förmånligt det gällande avtalet är för den här privatpersonen som har ett avtal till 2029 och endast betalar några tusenlappar per år för både bostad och restaurang mitt i Fatbursparken. Dessutom har engångsersättningar på många miljoner betalats ut här i samband med byggandet av Södra station.

Eftersom borgarrådet inte svarar på mina frågor i interpellationen får jag kanske ställa en ny och högst berättigad fråga i sammanhanget. Kan ni tänka er att stycka av mer parkmark på andra platser i Stockholm till privatpersoner?

Anförande nr 3

Borgarrådet S ö d e r l u n d (m): Herr ordförande! Till att börja med vill jag beklaga att Jan Valeskog har fått vänta så länge på svaret. Dock har min kollega Ulla Hamilton svarat på liknande frågor förra året. Jag har full respekt för det Jan ger uttryck för. Jag har full förståelse för den typen av synpunkter som kommer från kollegan i fullmäktige Jan Valeskog. Frågan är bara på vilket sätt du har framställt detta i Socialdemokraternas grupp under den förra mandatperioden. Detta är ju i högsta grad berett av Socialdemokraterna och inte av oss. Det är den första fråga

man ställer sig när man nu hör Jan Valeskog ta till den här typen av brösttoner i talarstolen här i Stadshuset.

Jag tycker att vi nöjaktigt har svarat på Jans frågor. Den här frågan har beretts under väldigt lång tid. Det är i allra högsta grad ett stort undantag från de principer som vi brukar tillämpa. Där är jag den första att hålla med Jan Valeskog. Vi konstaterar ändå att ärendet har hanterats under ett antal år med olika löften som har framställts. Det har beretts på olika sätt fram till dagens datum. Det är en fråga som vi måste hantera, och vi tycker att vi har gjort det efter bästa förmåga och i enlighet med det som var Socialdemokraternas uppfattning före valet.

Anförande nr 4

J a n V a l e s k o g (s): Jag måste säga att det här bara blir mer och mer pinsamt. Jag tycker att borgarrådet inte ens verkar påläst om hur det ligger till i sak. Det här ärendet har sammanlagt behandlats i fyra olika nämndbeslut, tre nämndbeslut under den förra mandatperioden med en socialdemokratisk majoritet då det sades nej och ett nämndbeslut efter valet, och då sades det ja i fastighetsnämnden, med borgerlig majoritet. Det visar hur ideologiskt olika de borgerliga och Socialdemokraterna ser på sådana här frågor.

Ert starkaste argument, som Mikael också framförde här, för att en privatperson ska kunna få mark mitt i en park i staden är att några politiker har lovat detta. Det är sant att det finns en rad borgerliga och enstaka socialdemokrater som har lovat detta. Motivet är att vederbörande själv har genomfört investeringar invändigt på några miljoner, och det ska då belönas förutom med de här avtalen genom att man också ska kunna avstycka och sälja för stora pengar. Socialdemokraterna har sagt nej i samtliga nämndbeslut där man har hanterat den här frågan.

Vi tycker att det är djupt omoraliskt att överföra ett sådant kapital i form av kommunal egendom. Vi tycker även principiellt att det är omoraliskt att ge bort parkmark i innerstaden. Man undrar om er princip ska gälla. Om Mikael Söderlund och jag nu lovar att kaféerna i Vasaparken i Stockholm ska få friköpa marken och kåkarna är det då ett löfte som binder samtliga nämnder i den här staden? Det ska gälla enligt er princip nu därför att några politiker har kläckt ur sig detta. Vi tycker att det är självklart att det inte är beslutat förrän nämnder har antagit detta, och så var det förra mandatperioden också. De sade nej, men ni hänvisar till några politiker som har sagt ja. Vad jag har förstått besökte de också gärna den här fina restaurangen.

Jag tycker att det är djupt omoraliskt när ni hanterar frågor på här viset. Det skulle förvåna mig oerhört om det här går att driva igenom på det här sättet, att man kan stycka av parkmark och stycka av en väg i Fatbursparken till en privatperson, och om länsstyrelsens skulle godkänna detta. Det kan jag inte drömma om. Men ändå kör ni huvudet i väggen. Det har funnits flera exempel på frågor där ni kör huvudet in i väggen på det här mycket märkliga sättet.

Jag undrar, Mikael, om du skulle kunna tänka dig att lova kaféägarna i Vasaparken att få friköpa. Och är alla vi andra bundna av det löftet i så fall?

Anförande nr 5

Borgarrådet S ö d e r l u n d (m): Herr ordförande! Som jag sade i mitt första inlägg har jag förståelse för Jan Valeskogs indignation. I vårt svar uttrycker jag väldigt tydligt att det här är ett extremt undantag med väldigt speciella förhållanden. Däremot är jag lite fascinerad och förundrad över ditt sätt att spegla Socialdemokraternas inställning. Det var inte vilka som helst som var mycket drivande för att vi skulle hitta lösningar för den här verksamheten i Fatbursparken. Nu är det inte parkmark på det sättet som Jan Valeskog vill ge sken av, men huset står i en omgivande park. Så är det, men det är inte parken som ska säljas.

Jag blir lite förundrad när jag hör dig beskriva Socialdemokraternas inställning. När gruppledaren står bakom en principiell hållning uppfattar jag att Socialdemokraterna också delar den. Det är i alla fall så vi brukar jobba i vårt parti, men Socialdemokraterna har kanske andra principer för hur man jobbar. Det var i alla alldeles tydligt att Socialdemokraterna var mycket engagerade i att det skulle hittas lösningar för den här verksamheten i framtiden.

Anförande nr 6

J a n V a l e s k o g (s): Vi jobbar tydligen på olika sätt. Det som har drivits starkt i den här frågan är att parkmark i Stockholms innerstad inte avstyckas och att kåken inte ska säljas för en symbolisk summa med tanke på det enormt förmånliga avtal som ligger i botten. Det ligger i och för sig en lång historia bakom det. Men när man säger nej menar man nej. Det är nämnder som ska säga nej. Sedan spelar det ingen roll om några politiker lovar det ena och det andra. Ni fortsätter fast det inte finns några sakliga skäl i världen att genomdriva den här avstyckningen och försäljningen.

Vi har inte fått höra några argument heller. Mikael säger att det finns särskilda argument i det här fallet. Jag har inte hört honom föra fram ett enda särskilt argument i det här fallet. Det finns möjligtvis särskilda argument att inte tillåta detta med tanke på de enormt förmånliga avtal som ligger i botten och hur mycket pengar som har stoppats in vid enskilda tillfällen. Dessutom försvårar det också, vad jag förstår, byggandet av Citybanan eftersom den kommer att ligga i anslutning till detta. Man ska förhandla med en privatperson som har parkmark i stället för att förhandla med staden. Gissa vilka kostnader det kommer att bli för staten i det fallet att få ta del av den här parkmarken? Det är ett projekt som faktiskt är en angelägenhet för kommuninvånare.

Jag tycker att det här agerandet i den här frågan, liksom i en del andra frågor, visar att ni har en mycket nonchalant syn på hur man hanterar kommunal egendom. Jag tycker faktiskt att ni borde skämmas i den här frågan.

Anförande nr 7

Borgarrådet H a m i l t o n (m): Kära herr Valeskog! Anfall är bästa försvar. Det var Socialdemokraterna som inledde hela den här saken. Det var dina partikamrater som skrev ett väldigt långt hyresavtal med den här personen. I avtalet ingick det att han gjorde väldigt stora upprustningar av den här kulturbyggnaden. Det är på grund av den bakgrunden och på grund av att dina partikamrater under hela den förra mandatperioden har lovat att han ska få köpa den här fastigheten som vi nu fullföljer

det. Vi tycker nämligen att det är väldigt viktigt att stadens invånare och stadens företagare kan lita på att även muntliga avtal kan gälla i vissa sammanhang.

På det sista kommunfullmäktigesammanträdet innan det blev majoritetsskifte i den här kommunen lade din partikamrat tillsammans med Kristina Axén Olin fram ett papper om hur viktigt det var att man faktiskt skulle fullfölja försäljningen till den här företagaren. Jag skulle vilja säga att det inte är vi som har en legär inställning till saker och ting, utan vi lever faktiskt upp till de löften som även dina partikamrater har ställt ut i det här sammanhanget. Genom att fullfölja det här ärendet ser vi till att den här företagaren, som har lagt ned väldigt mycket pengar på den här byggnaden, får möjlighet att friköpa den här byggnaden på ett sätt som dina partikamrater och vi själva har sagt tidigare. Det tycker jag är en hederlig politik som jag gärna står för.

§ 4 Interpellation om när moderaterna avser att genomföra sitt vallöfte om att införa en jobbgaranti (nr 2007:67)

Anförande nr 8

Borgarrådet K r i s t e r s s o n (m): Jag ber att få hänvisa till utdelat interpellations-svar.

Anförande nr 9

J a r i V i s s h e d (s): Ordförande, fullmäktige! I programmet 150 000 nya jobb i Stockholm, Göteborg och Malmö presenterade Moderaterna inför valet ett vallöfte om att en jobbgaranti skulle införas. Den skulle innebära att en person som blir arbetslös och söker socialbidrag ska erbjudas arbete inom fem dagar. Kristina Axén Olin gick sedan ut och förtydligade i Svenska Dagbladet att detta skulle vara ett arbete med avtalsenlig lön.

Nu undrar jag kort och gott när ni tänker låta fullmäktige fatta beslut om den här jobbgarantin som ni utlovade i valet. Jag tycker att ni måste leverera det ni sade i valet att ni skulle göra. Ännu har fullmäktige inte fått ta ställning i ett sådant ärende. Min fråga är: När tänker Moderaterna genomföra sitt vallöfte om en jobbgaranti?

Anförande nr 10

Borgarrådet K r i s t e r s s o n (m): En del frågor återkommer till fullmäktige och till den här salen för att de är så extremt viktiga. Andra återkommer därför att den som ställer frågan vet att det svar han har fått gång på gång tidigare är det svar han kommer att få en gång till, men han tycker ändå att det är meningsfullt att ta upp frågan ytterligare än en gång. Med all respekt för frågan vill jag bara säga att vi har haft din fråga uppe många gånger förut. Jag har gång på gång sagt exakt vad det betyder. Fullmäktige har tagit ställning till ärendet när vi antog riktlinjerna för Jobbtorgen. Vi är nu i full färd med att verkställa det.

Anförande nr 11

J a r i V i s s h e d (s): Ja, fast det var inte riktigt det ni sade i valrörelsen. Det var ni som stod på gator och torg och tittade de arbetslösa i ögonen och lovade dem en garanti med jobb inom fem dagar. Det var först efter valet som ni började omformulera er och vattna ur förslaget. Det ska inte vara så att man har ett bäst-före-datum på sina vallöften. Traditionellt har väl vårt parti varit det som har velat ha en aktiv arbetsmarknadspolitik, och det har ni hela tiden tillbakavisat och i stället pratat om riktiga jobb. Nu får man väl tolka det så att det Moderaterna menar med riktiga jobb är egentligen att man ska få en individuell bedömning och garanteras en aktivitetsplan och arbete eller annan insats inom fem dagar. Det var det ni menade med riktiga jobb. Ni har inte levt upp till det här vallöftet. Fullmäktige har inte fått ta ställning i det ärendet om det som gick ut och lovade före valet.

Jag tycker att antingen får ni ta fram ett sådant ärende eller också får ni faktiskt be de arbetslösa om ursäkt.

Anförande nr 12

K a r i n R å g s j ö (v): Vi kommer att ställa den här frågan tills vi får ett svar, Ulf. Under hela valkampanjen 2006 fick vi höra att det skulle tas fram en jobbgaranti som skulle innebära jobb inom fem dagar. Det var väldigt tydligt i alla debatter, i radio- och tv-debatter. Det är klart att vi frågar dig om det. Det är väldigt märkligt att det inte blev så. Det skulle jag som väljare tycka. Det här kommer att bli en typ av svekdebatt. Det är självklart, för vi får inget svar. Om man i en valkampanj går ut så tydligt och säger jobb inom fem dagar menar man ju ett reellt jobb och ingen plan.

Anförande nr 13

Borgarrådet K r i s t e r s s o n (m): Jag kan leva med att ni ställer den frågan gång på gång, och ni kommer att få svar på den gång på gång också. Den här pingpongmatchen kan fortsätta i evighet. Jag har inget emot den. Jag hade ändå inget speciellt för min just nu.

De senaste två månaderna har 5 168 personer engagerats inom ramen för Jobbtorg Stockholms arbete. Det är ungefär dubbelt så många människor som var engagerade i stadens samtliga tidigare arbetsmarknadsprojekt för bara några månader sedan. Vi är i dag i Stockholms stad väsentligt mycket bättre på att upptäcka de människor som har socialbidrag för att de är arbetslösa. Arbetet med att ge dessa människor ett nytt arbete så att de inom fem dagar har en plan för vägen tillbaka till egen försörjning pågår precis just nu. Jag har aldrig förespeglat något annat. Jag har aldrig sagt att det ska vara ett enkelt arbete. Jag har heller aldrig sagt att någon annan egentligen vill någonting mindre än det vi nu satsar på. Jag är trygg i förvisningen att vi nu gör precis det vi sade att vi skulle göra.

Anförande nr 14

J a r i V i s s h e d (s): Jag misstänkte att föredragande borgarråd skulle fly in en debatt om Jobbtorgen, och det är inte riktigt det den här debatten handlar om. Vi socialdemokrater har ställt oss positiva till Jobbtorgen. Det här handlar om vad man lovade i valrörelsen. Där lovade ni att om man röstade på er skulle ni utfärda en jobbgaranti som skulle innebära att man inom fem dagar skulle få ett arbete. Det förtydligande Kristina Axén Olin gjorde i Svenska Dagbladet innebar också att man skulle få ett jobb med avtalsenlig lön. Det var det ni pratade om före valet. Sedan vattnade ni ur det här efter valet. Därför tycker jag att det vore klädsamt att säga: Det kanske var lite förhastat. Vi är lite ovana vid att föra en aktiv arbetsmarknadspolitik. Vårt parti har inte så mycket vana vid det. Därför har vi lagt fram det här förslaget i stället.

Nu framhärdar ni med en ohållbar ståndpunkt. Ni lovade detta före valet. Ni lever inte upp till det efteråt. Då kan ni väl erkänna det åtminstone?

Anförande nr 15

K a r i n R å g s j ö (v): Ja, Ulf, det är väl bra att fler får jobb. Du säger att man engagerats. Det intressanta är förstås vad det blir för utfall, alltså vilka jobb det blir av det här. Om man har bedrivit en kampanj där man har stått och sagt till människor, arbetslösa i Rinkeby, Rågsved, Högdalen och Tensta, att de kommer att

få jobb inom fem dagar om de röstar på er och ni får föra den här arbetsmarknadspolitiken, blir det slag i ansiktet på de personerna när de får en plan. Det tycker i alla fall jag. Det hade de ju innan. Det var ju jobb de ville ha.

§ 6 Interpellation om fiaskot med ombildningarna av hyresrätterna i ytterstaden och konsekvenserna av den segregerade utbildningskarusellen i innerstad och närförort (nr 2008:05)

Anförande nr 16

Borgarrådet L a r s s o n (m): Jag ska inte bryta traditionen, utan jag ska be att få hänvisa till det utdelade svaret.

Anförande nr 17

J a n V a l e s k o g (s): Jag vill börja med att hälsa Joakim Larsson välkommen som borgarråd med ansvar för de här frågorna. Jag har naturligtvis också en förhoppning om att Joakim Larsson kanske har en något bättre insikt i vad en bostadsrättsförening innebär och vilket ansvar, vilka problem och utmaningar man står inför när man ska genomdriva en sådan här process och att det kanske kan leda till klokare beslut än hittilldags.

Jag tycker att mina frågor i interpellationen är ganska enkla att förstå, men de är tydligen något svårare att besvara. Jag frågar huruvida borgarrådet bedömer om det alls kommer att bli några utbildningar om man inte gör som i Östberga och ger 75 procents rabatt, det vill säga säljer för knappt 7 000 kronor kvadratmetern.

I svaret vågar borgarrådet inte göra en bedömning. Jag antar att det är just därför att det troligtvis kommer att bli det här fiaskot som jag talar om. Orsaken till det är att riskerna för de här anmälda bostadsrättsföreningarna är mycket stora. Det finns stora underhållsbehov, och allt för få kommer att kunna gå med vid en utbildning. Det blir en stor grupp hyresgäster kvar. Det kommer att vara risker med bristande kompetens när de här ekonomiska och förvaltningsmässiga frågorna är så osäkra som de är i de här fastigheterna.

I min interpellation skrev jag också att jag tror borgarrådet mycket väl visste att detta skulle bli ett fiasko och att endast enstaka utbildningar möjligtvis skulle genomföras. Moderaterna med Alvendal som lydigt redskap har gjort allt för att försöka lägga ned allmännyttan. Ni säljer ut de attraktiva fastigheterna i innerstaden och närförorten. Ni säljer ut fastigheter i ytterstaden till privata fastighetsägare. Ni är pådrivande för att successivt införa marknadshyror med ett nytt hyressättningsystem. Jag menar att ni kraftigt ökar segregationen i boendet.

Att öka kostnaderna att bo verkar på något sätt vara ett beställningsjobb som de privata fastighetsägarna naturligtvis hyllar. Det mesta som ni gör här i staden verkar vara olika sorters beställningsjobb.

Borgarrådet skriver också stolt i sitt svar att för första gången lämnades över 300 försöks- och träningslägenheter till Bostadsförmedlingen. Det är rörande, får man säga. Det har alltid legat strax under 300 lägenheter per år, och allmännyttan står för 95 procent av dessa. När ni har lyckats lägga ned allmännyttan kommer, enligt dagens statistik i alla fall, högst 15–20 lägenheter överlämnas från de privata

fastighetsägarna. Den är den nivå man klarar av i dag, och det är högst troligt att det skulle vara på motsvarande nivå.

Jag tycker att det här bekräftar en trist syn som åtminstone det förra borgarrådet presenterade. Jag hoppas att det kommer lite nya friskare signaler från det blivande borgarrådet, för han är ännu inte riktigt utsedd.

Anförande nr 18

Borgarrådet L a r s s o n (m): Ordförande! Det är möjligen skojigt att det är just Jan Valeskog som står för den första interpellationen som jag ska svara på eftersom han också har varit vikarie precis som jag. Det som möjligen är lite tragiskt och tråkigt är tonen i interpellationen som jag har fått på mitt bord. Den tyder på en ganska svårartad verklighetsuppfattning, skulle jag vilja påstå.

För det första tror jag inte att vi i den här interpellationsdebatten kommer att kunna lösa de bostadspolitiska svårigheter som det här ger uttryck för. Vi kan kanske hålla oss till några punkter. Interpellationen är ganska omfattande.

Påståendet att vi håller på att lägga ned allmännyttan är bara fånigt. Om du tittar på de beslut som är fattades hittills och det vi har uttalat hittills tror jag faktiskt inte att du kan ha den ståndpunkten egentligen. Det här är väl snarare en politisk pamflett.

De erbjudanden som vi går ut med handlar om att lyckas med någonting som man har sett som väldigt svårt att lyckas med på andra sätt i den här staden. Det handlar om att få ordning i bostadsfrågan. Det finns alltså områden där det är stor majoritet av kommunala bostadsbolag som hyresvärdar. Det vi gör skapar förutsättningar att få en aktiv och bättre miljö i de här bostadsområdena.

Sedan har vi naturligtvis olika uppfattningar här. Det jag tycker är lite märkligt är möjligen de övertoner som man tar fram. Anledningen till det är att Socialdemokraterna, åtminstone för ett tiotal år sedan, ändå var inne på samma linje, nämligen att man bör ombilda i de här områdena. Man bör göra någonting i dessa områden. Jag tycker att Jan Valeskog har uttryckt detta i någon form. När vi sedan går ut med informationsinsatser just för att hjälpa människor som vill ombilda i områden det är en väldigt stor dominans av kommunala hyresrätter är ni emot det. Det tycker jag är beklagligt.

Anförande nr 19

J a n V a l e s k o g (s): Det är riktigt att det för ett antal år sedan diskuterades hur man skulle få blandade upplåtelseformer. Socialdemokratin anser att det är ett egenvärde att ha olika upplåtelseformer i olika stadsdelar. Om man skulle kunna trola skulle det se väldigt olika i en del områden inte bara i ytterstaden utan i hel del kommuner i länet.

Nu har vi att förhålla oss till verkligheten. Vi har valt metoden att bygga nytt och på det sättet blanda upplåtelseformer. Det finns inget som helst problem, och det visar den här mandatperioden och den förra när ni regerade, att sälja ut i innerstaden eller

närförorter. Det är hur enkelt som helst eftersom det finns ett kapital som man kan frigöra hos de boende.

Men eftersom vi har en kommunallag och principen om att fastigheterna faktiskt ska värderas så riktigt som möjligt kommer det i ytterstaden, med det stora underhållsbehov man har, att vara väldiga svårigheter. Då har man ett stort ansvar när man, som ni nu gör, går ut med information och ska övertyga folk att ta över de här fastigheterna att informera om de risker det innebär. Det har ni varit mycket dåliga på. Ni har en ideologisk målsättning, ett självändamål, att de ska ombildas till varje pris.

Det finns stora underhållsbehov i ytterstaden. Det verkar som om Alvendal knappt vet vad en bostadsrättsförening är när man hör henne. Att hålla i gång en bostadsrättsförening är som att driva ett mindre företag. Det innebär ett stort ekonomiskt ansvar. Det är oftast människor som inte har någon egentlig kunskap. Visserligen finns det konsulter att anlita, men dem kan man också bli beroende av, vilket i sig är en risk. Det handlar om stora upphandlingar och en stor andel hyresgäster som man också ska ta ansvar för i de här fastigheterna. Oddsen var de absolut sämsta tänkbara, och det borde ni ha förstått.

Därför undrar man, vilket jag har skrivit någonstans, om det var de kristdemokrater och folkpartister som var kritiska till att enbart ombilda i innerstaden som ni försökte lura på det här viset och säga att detta var något stort och genomgripande som skulle lyckas. Ni kommer inte att lyckas med det här, därför att de här problemen finns. Det borde ni ha vetat om. De människor som sätter sig i den här situationen tar stora risker. Föreningen får låna upp pengar för alla de hyresgäster som finns kvar. Det finns stora underhållsbehov. Det kan gå riktigt illa för dem. Jag tycker att man har ansvar att tala om detta och göra som ni, försöka slå blå dunster i ögonen på dem. Därför tycker jag att den här frågan är illa skött av din företrädare, och jag hoppas att du kan ändra på detta.

Anförande nr 20

Borgarrådet L a r s s o n (m): Ordförande! Jan Valeskog tar upp frågan om de kommande ägarnas bristande kompetens. Där tycker jag att du ute på lite hal is. Det finns ganska många bostadsrättsföreningar som har bildats under årens lopp och som har klarat av att hantera sina respektive fastigheter. Jag tycker inte att du ska säga att bara för att de ligger i ytterstaden ska de inte klara av det. Det kan riskera att bli ganska oförskämt.

Tvärtom skapar det möjligen en annan syn på behovet av att informera om fastigheter där det har funnits ett underhållsbehov och som uppenbarligen inte har skötts alla gånger från stadens sida i det här fallet. Det är ett underhållsbehov i form av stambyteskrav och annat. Det är sådant som kommer med i den tekniska besiktningen av fastigheten. När man värderar en fastighet – och jag rekommenderar att du tar reda på hur det går till genom de oberoende värderarna – som ligger i ytterstaden och som har stora behov av underhåll och brister i teknisk utrustning och annat tar man med detta i värderingen. Det är ingen slump att det påverkar prisbildningen.

Sedan är jag helt övertygad om att de bostadsrättsföreningar som väljer att på köpstämman rösta ja till ett köp, till det erbjudande de har fått av staden, också vet vad de gör.

Anförande nr 21

J a n V a l e s k o g (s): Jag tror också att man kan utgå ifrån att de vet vad de gör. Det är därför det inte kommer att bli så många ombildningar om ens några. Man kan inte jämföra detta med innerstaden med fastigheter som är någorlunda välbehållna och där 100 procent av hyresgästerna går med. De tar egna lån. Föreningen behöver inte ta upp några lån för de hyresgäster som är kvar, som måste ske i ytterstaden. Kanske 30–40 procent blir kvar som hyresgäster, och då får man ett ansvar som hyresvärd med allt vad det innebär. De flesta bostadsföreningar består av duktiga människor, men de är glada amatörer som i och för sig, som jag sade förut, kan få hjälp av bostadsrättsorganisationer och konsulter av olika slag. Men det är ett beroende som är en risk i sig om man inte har en ekonomiskt trygg grund när man ska starta en bostadsrättsförening i en fastighet med stora underhållsbehov och stora upphandlingar. Det är väldigt stora risker med de stora lån som man då får ta upp för dem som inte ens är med i föreningen.

Man har en skyldighet att informera om riskerna med detta, men det har ni inte gjort. Det har varit en fantastisk skönmålning. Det är ingen tillfällighet att de flesta gärna vill ombilda när man har förespeglats hur mycket pengar man kommer att tjäna. Man tror att det är samma lönsamma affär som det oftast är i Stockholms innerstad eller i närförorten, men det är en helt annan situation. Därför tycker jag att det sätt som ni har drivit den här frågan är ganska oansvarigt.

Nu verkar det inte bli några ombildningar med undantag med ett område som ni nu har sålt för 6 500 kronor kvadratmeter. Då är det inget problem. Om ni gör det i övriga ytterstaden, mot reglerna i kommunallagen, kommer ni att lyckas ombilda det här också. Det är massor av människor som har förespeglats att de ska tjäna stora pengar genom de här ombildningarna i ytterstaden, men det kommer inte att bli så. Därför är den politik som ni för på det här området en segregeringspolitik.

Nu genomför ni ombildningar, utförsäljningar av stora fastighetsbestånd och en ändrad hyressättning på område efter område. Jag vet inte om det kan kallas marknadshyror eller inte, men det blir helt klart högre hyror, inte minst i Stockholm innerstad. Det kommer totalt sett att innebära en ökad segregation.

Men minskad allmännytta kommer också antalet träningslägenheter successivt att minska rejält. 95 procent av de träningslägenheterna kommer från en allmännytta som jag menar att ni successivt avvecklar.

Anförande nr 22

Borgarrådet L a r s s o n (m): Ordförande! Nu blev det lite väl mycket skrämselfpropaganda på en gång. Det är ganska anmärkningsvärt att du ser sådana svarta moln på himlen när det gäller träningslägenheterna. Det löser man i samband med att man skriver avtalen. Man förlänger avtalen för stadens egna träningslägenheter, och även om det är andra verksamheter i lokalerna skriver man ofta mycket längre avtal än de

hade tidigare. Det brukar faktiskt gå att lösa. Det finns ju träningslägenheter och andra lokaler. Det kan vara dagislokaler och andra lokaler inom vårt bestånd som man ändå kan hantera i samband med att en ny ägare tar över fastigheten. Jag vill påstå att detta är en reell skrämselfpropaganda.

Hela det här arbetet handlar om en enda sak, och det är lite märkligt att det inte går hem hos er. Erbjudandet är det centrala. Det är inte väsentligt för oss det som du försöker säga här. Det måste inte vara så många lägenheter som har ombildats när den här perioden är slut. Det är inte det viktiga. Det viktiga är erbjudandet, Jan Valeskog. Människor är av kött och blod, och de vill kunna påverka sitt boende. Har de möjlighet att göra det genom att få köpa loss sin lägenhet genom att bostadsrättsföreningen gör det ska de få göra det om de känner att det är viktigt för dem. I dessa områden där det är en så stark dominans av kommunala bostadslägenheter finns det ett väldigt stort behov av att göra någonting, och detta är ett sätt.

Sedan ska vi bygga i dessa områden. Vi ska se till att det blir blandade upplåtelseformer på olika sätt. Men de som vill ombilda kanske ser det här som en möjlighet att påverka sitt boende, kanske för första gången. Dessa människor känner att genom att de köper sina lägenheter har de för första gången möjlighet att göra en karriär i sitt bostadsområde och hålla sig där och inte känna sig låsta där på det sätt som du beskriver. Då är detta någonting bra. Se de positiva delarna i någonting faktiskt händer i de här bostadsområdena där er politik har varit förödande genom åren.

Anförande nr 23

M a r g a r e t a J o h a n s s o n (v): När jag hör dig prata om att det här är erbjudande, Joakim, kom jag osökt att tänka på de människor vars fastigheter ska säljas nu. Var ligger valfriheten där? Kommer ni att fråga dem om de vill bo kvar en kommunal bostad eller om de vill ha den privata värd som de kommer att få när fastigheten säljs ut?

Efter den förra perioden när ni sålde väldigt många fastigheter såg vi, bland annat på Kungsholmen, att där det bland annat fanns förskolor i bottenplanen på husen sade man upp dem eftersom det fanns hyresgäster som betalade betydligt mer än en förskola.

Jag bor i en stadsdel där jag pratar med människor varje dag som står i klungor och pratar om vad det här med omvandlingen innebär. Det har skapat osämja i området, och det förekommer mycket hot. Det här är tyvärr inte bara rosenrött.

§ 8 Interpellation om agerande gentemot regeringen för lånefinansiering av angelägna infrastrukturprojekt (nr 2008:7)

Anförande nr 24

Borgarrådet A x é n O l i n (m): Herr ordförande! Jag ber att få hänvisa till det skriftliga, utsända svaret.

Anförande nr 25

J a n V a l e s k o g (s): Det hinns med fler interpellationer än jag hade trott. Det är trevligt om en fråga kommer upp. Den här frågan kommer kanske också upp lite senare i dag när förbifarten ska diskuteras.

Jag tackar för svaret, och särskilt som jag har fått ett tydligt ja som svar på alla frågorna. Det är mycket glädjande. Eftersom finansborgarrådet svarar ja på första frågan, som var om Stockholm under 2008 kommer att uttrycka en egen åsikt om finansieringsfrågan undrar jag naturligtvis i vilket ärende det kommer att ske. Jag är medveten om att det har skett i Stockholmsförhandlingen och när det gäller Bättre-sits-projektet. Men min fråga handlar ju om Stockholms stad och fullmäktige.

Jag tycker ändå inte att det här svaret räcker. Regeringen ger i dag en oerhört splittrad bild av hur man ser på detta med lånefinansiering. Finansministern har sagt att han bara accepterar anslagsfinansiering, och infrastrukturminister Torstensson har haft båda åsikterna, vilket är en prestation i sig. Det finns även någon enstaka statssekreterare som har sagt att man visst kan lånefinansiera.

Mot den bakgrunden vore det väl lämpligt om Stockholms stad, under den process som pågår med en ny infrastrukturproposition i någon form, uttalar att man verkligen stöder en lånefinansiering av projekten. Sedan kan man alltid diskutera om ska låna av Riksgälden eller försöka med OPS-lösningar.

Det vore också mycket lämpligt och mycket klädsamt om finansborgarrådet kunde säga att Stockholm tar kraftfullt avstånd från att stockholmarna ska betala 75 procent av förbifarten. Detta är en trafikled som är till nytta för hela landet, för alla transporter i nord-sydlig riktning. Då stjäls ni trängselavgifter på hela 7,5 miljarder som egentligen borde ha gått till kollektivtrafiken enligt folkomröstningsresultatet. Vi har haft en princip på 25 procent tidigare. Därifrån har ni gått till att acceptera en 75 procentig finansieringsdel av ett Stockholmsprojekt. Det är fullständigt orimligt.

Två frågor kvarstår med anledning av den här interpellationen. Det är: Kommer Stockholm att agera kraftfullt och uttala sig för en lånefinansiering där det går? När kommer majoriteten att få en mer nykter syn när det gäller finansieringen av förbifarten?

Anförande nr 26

Borgarrådet A x é n O l i n (m): Herr ordförande! Jan Valeskog har ett stort engagemang i trafikfrågor, och det uppskattar jag verkligen. Jag skulle önska att vi

blev mer överens än vad vi har varit hitintills när det gäller trafikförhandlingarna. Precis som jag skrev i mitt svar är jag och moderaterna här i Stadshuset väldigt intresserade av OPS-lösningar. Vi tror att det är en bra form för att finansiera nya vägar. Det finns ett stort intresse från näringsliv och andra att vara med och bidra för att få till stånd nödvändig infrastruktur. Den diskussionen för vi nu med regeringen. Till att börja med vill vi naturligtvis invänta höstens budgetproposition som kommer i september för att få veta hur mycket medel staten tillför för infrastruktur eller om det finns anledning att fortsätta diskussionen när det gäller OPS-lösningar. Jag har fortfarande stort hopp om att vi kommer att få nödvändiga satsningar på infrastruktur i den här regionen i höstens budgetproposition.

Men jag beklagar också att staden tvingas ta en allt större del när det gäller vägsnlag jämfört med hur det var tidigare. Å andra sidan vet Jan Valeskog, precis som jag, att en eftersatt infrastruktur och frånvaron av en fullständig ringled i den här regionen kostar ofantliga summor, framför allt för stockholmarna. Det kostar naturligtvis mycket pengar för hela Sveriges befolkning men framför allt för stockholmarna att vi inte har en fungerande trafik. I den situationen får staden och stadens invånare göra avvägningar. Vill vi ha den här vägen kanske vi i staden tvingas att betala mer än vad vi gjorde för ett antal år sedan. Det är den avvägningen som vi har gjort, och vi har tyckt att det varit så viktigt att vi förskottat pengar för att få till stånd förbifarten så fort det bara går.

Anförande nr 27

J a n V a l e s k o g (s): Om man ska tolka signalerna från regeringen verkar de ganska entydiga. Det är anslagsfinansiering det handlar om och ingenting annat. Lånefinansiering vore rimligast rent principiellt eftersom det är projekt som ska sträcka sig över lång tid och som många generationer förhoppningsvis ska få nytta av. De är viktiga för framtida generationer. Därför borde lånefinansiering, om det nu är OPS eller inte – det finns för- och nackdelar med detta – som princip ändå vara viktigt använda för regeringen. Men det tänker man säga nej till. I stället är man på väg att införa en helt ny princip, och det är att kommuner och landsting ska pröjsa en stor andel. Det åker man nu runt och försöka övertyga om. De som åker på den riktiga stjärnmallen är stockholmarna och Stockholms län i praktiken som ska betala 75 procent av förbifarten.

Om ni ändå hade varit lite kraftfulla, inte minst det före detta finansborgarrådet som suttit här i salen, och hävdade principen om att folkomröstningen ska följas där det stod att pengarna från trängselavgifterna också ska gå till kollektivtrafik, men i stället lovar ni på stående fot bort allt till förbifarten. 7,5 miljarder som egentligen skulle gå till kollektivtrafiken lovar ni bort till förbifarten, och plötsligt ska stockholmarna betala 75 procent av förbifarten. Det är fullständigt orimligt. Vi kanske återkommer till den frågan.

Jag förstår inte poängen med att sitta här och vänta på budgetpropositionen och infrastrukturpropositionen. Det är ju nu under våren ni ska påverka den här regeringen i de här frågorna. Sitter man och väntar tills en proposition läggs fram kan jag tala om att det är för sent.

Anförande nr 28

Borgarrådet A x é n O l i n (m): Jag tror att Jan Valeskog vet att vi självfallet inte sitter och väntar på en budgetproposition. Vi för naturligtvis förhandlingar hela tiden och är med och diskuterar. Om Jan Valeskogs regering och de som har styrt den här staden hade byggt några som helst vägar eller avsatt pengar under de decennier som ni faktiskt har styrt det här landet hade vi inte haft den här situationen vi har nu.

Faktum är att det är 40 år sedan Stockholm fick en ny väg. Det var Essingeleden, och det var någon gång på 60-talet. Sedan har den socialdemokratiska regeringen och styret i den här staden inte avsatt några pengar över huvud taget för vägar, varför det ser ut som det gör nu. Hade inte den borgerliga majoriteten i den här staden bestämt sig för att bygga hela ringen och avsätta en stor del av stockholmarnas pengar och kapital hade vi fortsatt att ha 40 år med fortsatta köer.

Än mer anmärkningsvärt är att Socialdemokraterna inte ens har skrivit under den trafiköverenskommelse som vi nu i bred enighet har diskuterat fram i den här regionen under Carl Cederschiölds ledning. Ni socialdemokrater om några borde väl ha skrivit under den här trafiköverenskommelsen, men det har ni inte gjort. Ni har fortfarande inga pengar över huvud taget. Man kanske ska göra rent framför egen dörr innan man börjar anklaga andra för att inte göra någonting. Nu får vi i alla fall vägar i Stockholmsregionen. Sedan må man tycka att vi kanske skulle ha fått mer pengar av Vägverket, men nu byggs det i alla fall vägar.

Anförande nr 29

J a n V a l e s k o g (s): Historiebeskrivningar brukar vara det värsta för folk att höra på, men jag måste ändå säga att finansborgarrådet skulle behöva en historiebok i de här frågorna. Är det några som har plockat fram pengar till projekt är det den förra socialdemokratiska regeringen. Det gäller Södra länken med en 25-procentig finansiering från Stockholm, och samma sak gäller Norra länken. Det är ett projekt som ni stoppade helt i onödan i tre år. Det var också tack vare socialdemokratisk politik som den finansieringen löstes.

När ni nu får tag i frågorna är det plötsligt 75 procent som gäller, och det är det vi har reagerat på. Det är därför vi inte heller har skrivit under den här överenskommelsen. Vi är kritiska till detta.

När det gäller socialdemokratiska budgetar, inte minst den oppositionsbudget som lades fram i riksdagen, var det just lånefinansiering som vi presenterade där. Det innebar också att Norra länken skulle lånefinansieras i stället för som det blev nu, nämligen tvärstopp för mängder av projekt under något halvår nu därför att den nya borgerliga regeringen vägrade att lånefinansiera och stötte och blötte detta innan det lossnade. Apropå hur verkligheten ser ut har vi också skräckexemplet hur ni hanterade Citybanan med en försening på ett halvår helt i onödan. Det kostade omkring 400 miljoner kronor. Det är alltså inga småpengar vi pratar om.

Men nu tycker jag att vi pratar om framtiden. Då är det viktigt att man som representant för stockholmarna också representerar stockholmarnas intressen. Och då tycker jag inte att man ska falla till föga på det sätt som ni har gjort när ni struntar i hur stockholmarna röstade i folkomröstningen. Där sade man uttryckligen att man ville

att pengarna också skulle gå till kollektivtrafik. Nu tar ni alltihop till förbifarten. Om det hade varit lite fart på er hade det varit rimligt att, som utgångspunkt i sådana förhandlingar, kräva att 7,5 miljard var kvar till kollektivtrafiken och att staten ställde upp i motsvarande mån.

Anförande nr 30

Borgarrådet A x é n O l i n (m): Jan Valeskog vill prata om historieberäkningar. Då kanske du kan berätta var ni hade gömt de här pengarna till Norra länken. Ni måste ha varit med och fattat beslut om Norra länken, men sanningen är ju, Jan Valeskog, att när de borgerliga vann valet fanns det inga pengar avsatta. Det går bra att ta tjugiga spadtag och fatta beslut om att bygga vägar, men ni hade inte avsatt några pengar, eller också har ni gömt dem någon annanstans. Det fanns i alla fall inga pengar, vilket gör att vi har den situation vi har. Det måste Jan Valeskog ändå erkänna om vi ska stå här och prata om historia. Ni hade inga pengar till Norra länken, och där befinner vi oss i den här situationen just nu. Det är kanske därför ni inte kan skriva under den här trafiköverenskommelsen heller. Sanningen är att ni inte har några pengar till infrastruktur.

*§ 11 Muntlig frågestund**Fråga nr 1. Kolonilotternas framtid*

Anförande nr 31

K a r i n H a n q v i s t (s): Tack så mycket, fru ordförande! Kolonilotter, odlingslotter och koloniträdgårdar är en viktig verksamhet i staden. Inte minst inom mitt område i Bromma stadsdelsnämnd har vi väldigt många koloniträdgårdar. Det är en mycket uppskattad och viktig verksamhet för många människor inom en viss kategori. Dels är man naturligtvis intresserad av att odla, dels tycker man om att vara ute. Detta är viktigt för många. Det är även många ensamstående och många pensionärer som sysslar med det här.

Nu är jag nog en av många i den här salen som har fått mejl om att man är väldigt oroad över rykten om att arrendet för kolonistugor och kolonilotter ska höjas med närmare 600 procent. Jag undrar, borgarrådet Axén Olin, om det här verkligen är sant. 600 procent! Är det bara illasinnade rykten eller finns det några fakta i det här?

Anförande nr 32

Borgarrådet A x é n O l i n (m): Tack, fru ordförande! Jag tror att alla är väldigt överens om det värdefulla med kolonilotter. Men dessa arrenden har inte omförhandlats på 25 år. Jag fick precis uppgift om att man betalar 1,50 per kvadratmeter, vilket innebär att man i dag betalar 450 kronor per år i arrende om man har en tomt på 300 kvadratmeter. Detta sattes för 25 år sedan.

Nu finns det på tjänstemannanivå en idé om att man kanske skulle ta och se över dessa arrenden. Men än så länge är det bara ett ärende på tjänstemannanivå, och jag har inte fått något som helst underlag. Vi har inte fattat något beslut, utan det här är en oro som delvis har skapats av att tjänstemännen tittar över arrendena. Vi får alltså helt enkelt återkomma när vi vet och har sett ett underlag. Men det är klart att jag kan tycka att 1,50 per kvadratmeter och år känns lite väl lågt.

Anförande nr 33

K a r i n H a n q v i s t (s): Jag kan delvis hålla med borgarrådet om att man måste se över sådana här avtal med jämna mellanrum och att det kanske är rimligt att höja något. Men när man pratar om 600 procent handlar det inte om 1,50 per kvadratmeter, utan då är det något högre belopp, och där tror jag att smärtgränsen går för väldigt många. Men ditt besked är rätt lugnande ändå, och jag hoppas verkligen att det inte blir denna fruktansvärda höjning. Då tror jag nämligen att koloniträdgårdarna går mot sitt öde, åtminstone för den målgrupp som i dag har dem. Så jag tackar för ett hyfsat lugnande besked!

Anförande nr 34

Borgarrådet A x é n O l i n (m): Jag har absolut ingen önskan om att höja dessa arrenden med 600 procent. Om de sedan ska höjas något får vi som sagt var se när vi får ett underlag, men jag kan lugna både Karin Hanqvist och andra med att detta är ett förslag som finns på tjänstemannanivå och ingenting annat.

Fråga nr 2. Moderaternas svek när det gäller Hornsgatan

Anförande nr 35

Å s a R o m s o n (mp): Tack ordförande! Häromdagen kunde man i Dagens Nyheter läsa något som kanske har varit klart för många av oss som har jobbat i stadshuspolitiken med en del plan- och trafikfrågor, nämligen att det moderata trafikborgarrådet minsann klart sätter ned foten i fråga om projektet Säker huvudgata när det gäller Hornsgatan. Det var ett projekt där man hade jobbat väldigt brett från trafikkontoret för att titta på vad skulle vara en bättre lösning och en bättre balans mellan de olika trafikslagen på Hornsgatan – mellan fotgängarna, cykelåkarna, busstrafiken och inte minst de som går till affärerna, sitter på caféer och liknande. Man hade ett förslag om att kanske flytta trottoaren och göra den bredare på solsidan så att man Hornsgatan blev soligare. Detta förslag hade också processats lokalt med stort medborgarengagemang, men sedan tog det stopp.

Nu får man i DN tydligt se att Moderaterna definitivt tänker stoppa det här, för nu handlar det om att få fram mer bilar på Hornsgatan – som om det var det stora problemet!

Jag skulle kalla det valsvek. Jag undrar vad trafikborgarrådet säger om det med tanke på att Moderaterna på Södermalm spred information till hushållen om att de stödde projektet Säker huvudgata för Hornsgatan före valet.

Anförande nr 36

Borgarrådet S ö d e r l u n d (m): Valsvek – jag vet inte hur det är med Miljöpartiets valsvek. Det hände ju inte så otroligt mycket när det gäller Hornsgatans problematik under den mandatperiod ni styrde staden. Vi har ett helt batteri av åtgärder som handlar om att komma till rätta med miljön på Hornsgatan. Där ingår inte rondellen som av många olika skäl kanske inte är helt lämplig för en innerstadsmiljö vilken ska präglas av gaturum och tydliga skillnader mellan gatustråk, omgivande bebyggelse och sådant där. Personligen har jag väldigt svårt att förstå varför situationen på Hornsgatan skulle bli bättre med en väldigt stor rondell i hörnet Hornsgatan-Ringvägen.

Däremot finns det en rad andra centrala frågeställningar som är viktiga att ta itu med och som rör miljön i allmänhet längs Hornsgatan. Det handlar om trafiken och om hur vi kan avlasta Hornsgatan på en rad olika sätt. Det vi tittar på nu är på vilka sätt vi handlingskraftigt kan se till att det blir färre bilar på Hornsgatan och inte alls, som Åsa Romson hävdar, *fler* bilar.

Bekymret med Miljöpartiets resonemang är att man alltid glömmer bort att bilar släpper ut mest avgaser när de står still eller står i kö. Det är därför vi vill ha ökad framkomlighet i Stockholm generellt sett. Det handlar inte om att vi ska ha *fler* bilar på Hornsgatan, bara att vi ska ha lite större miljöhänsyn från de bilar som ändå finns där.

Det är bra med trafik, Åsa Romson! Det är bra för stadsmiljön! Det är därför Hornsgatan är intressant som stråk för butiker och annat. Man kan inte ta bort bilarna – det är över huvud taget ingen lösning på städernas problem. Det är utsläppen från bilarna som är viktiga att komma till rätta med, och jag har ett helt paket, fru ordförande, med åtgärder för att komma till rätta med Hornsgatan. Det handlar om allt från asfaltsbeläggning till kemisk behandling av de partiklar som finns. Vi har just varit i Helsingfors och lärt oss ännu mer om deras framgångsrika arbete som Åsa Romson bedrev när hon hade ansvaret för dessa frågor. Det handlar om lägre hastigheter och om att temporärt kunna sänka hastigheten på Hornsgatan, en åtgärd som Åsa Romson inte heller genomförde när hon hade ansvaret. Det handlar om att plantera träd längs Hornsgatan och skapa en intressantare och mer miljövänlig gatustruktur, något som Åsa Romson inte heller gjorde.

Jag tycker alltså att man ska prata med ganska små bokstäver om det här sveket. Vi gör en rad åtgärder för att göra Hornsgatan bättre, fru ordförande.

Anförande nr 37

Å s a R o m s o n (mp): Det är trevligt att höra att trafikborgarrådet tror att jag var ansvarig för frågorna för att jag var ledamot i gatu- och trafiknämnden förra mandatperioden.

Jag skulle nog säga att det nuvarande moderata trafikborgarrådet har ansvar för vad som händer med Hornsgatan just nu. Under många år hade de trafikplanerare som är experter i staden på områden som handlar om att titta på både stadsmiljö och framför allt trafikströmmar planerat detta projekt. Det var inte så smalt, Mikael Söderlund, som biltrafikströmmar, utan det var också gångtrafikströmmar, cykeltrafikströmmar, kollektivtrafikströmmar – de trafikströmmarna du så sällan nämner nu för tiden. De trafikströmmarna fanns faktiskt med i förslaget som handlade om mycket, mycket mer än en rondell. Det handlade om att medborgare omkring Hornsgatan hade blivit tillfrågade om hur gatumiljön skulle se ut. Träd skulle finnas där, det ville folk, och det ville vi också. Det är jättebra att ni stöder träden, men än så länge har jag inte sett några.

Det jag ser nu är hur upprörda medborgare hänger ut sina lakan på Hornsgatan. Det är upprörda medborgare som vill att vi gör någonting åt antalet bilar på Hornsgatan och breddar trottoarerna som man nu inte kommer fram på när man ska till affärerna. Det är ju inte bilarna som åker in i affärerna på Hornsgatan, Mikael Söderlund, utan det är dem som går på trottoarerna som går in i affärerna! Jag tror att det är många på Södermalm som är upprörda över hur ni kan förkasta ett sådant paketförslag som Säker huvudgata på Hornsgatan när ni dessutom i valet sade att ni stödde förslaget. Det är valsvek!

Anförande nr 38

Borgarrådet S ö d e r l u n d (m): Fru ordförande! Det är fantastiskt, tycker jag, hur du som verkar ha ett så stort engagemang för Hornsgatan som ledamot av trafiknämnden kunde åstadkomma så lite på fyra år som du uppenbarligen gjorde, eftersom det inte gjordes någonting. Ni lyckades inte ens få ut bilarna och kemiskt se till att partikelhalten hölls på låga nivåer. Inte ens det lyckades Åsa Romson med på fyra år! Det är ganska genant att Åsa Romson nu står här i talarstolen och kräver en massa åtgärder som jag dels redovisar, dels som Åsa Romson dessutom inte hade kapacitet att genomföra under den tid som hon satt i majoriteten i ansvarig nämnd.

Jag tycker att jag ganska tydligt har redovisat att vi visar ett engagemang för utsläppen på Hornsgatan, för partikelhalterna på Hornsgatan och för de nackdelar som finns med trafiken på Hornsgatan. Samtidigt behöver vi ha levande innerstäder. Det finns rader av kongresser och evenemang som Åsa Romson kan åka världen över till där man diskuterar levande stadskärnor och vilka förutsättningar som behövs för att stadskärnor ska fortsätta att vara levande och attraktiva och intressanta.

Sedan behöver man inte göra som Åsa Romsons parti, nämligen se till att all trafik ska köra på en gata, en huvudgata, utan man kan lägga om trafiken. Man kan sprida den. Man kan göra en rad åtgärder. Men det har Åsa Romson inte heller klarat av att genomföra under fyra år.

Nu gör vi saker, fru ordförande. Vi kommer att fortsätta visa ett engagemang, men där ingår inte rondeller. Jag tycker inte att Åsa Romson har klarlagt varför rondellen skulle vara en hjälp för de boende vid Hornsgatan.

Anförande nr 39

Å s a R o m s o n (mp): Jag tror att poängen med rondellen var ganska tydlig för dem som bor på Hornsgatan och på Södermalm i det området. Poängen med rondellen handlar om att fotgängarna skulle styra om de skulle få gå över gatan och inte som nu, att bilarna styr om fotgängarna ska få gå över gatan. Det handlar om vilka trafikanter man prioriterar i gatuutrymmen, och vi menar att i de trånga gatuutrymmena i innerstaden så bör både gångtrafikanter, cyklister och kollektivresenärer prioriteras upp från att vara andra klassens medborgare till att vara första klassens medborgare i det offentliga rummet och i vår gatumiljö. Det är också det många internationella projekt handlar om – att skapa en levandestadsmiljö, trafikborgarrådet! Det är inte att skapa ytterligare färdvägar för bilarna och inte släppa in gatulivet och gångtrafikanterna i det här rummet.

Men du svarar inte på min fråga, Mikael. Du svarar inte på den enkla fråga som jag ställde på den här frågestunden och som jag har rätt att få svar på. Varför köra över ert eget parti och vad ni gick till val på på Södermalm? Om jag hade röstat på Moderaterna, vilket jag naturligtvis inte gjorde, skulle jag vara oerhört besviken i dag. Ni sade ju där att ni stödde projektet Säker huvudgata på Hornsgatan som handlade om ett helt paket med lösningar som redan fanns. Nu ska ni uppfinna en massa nya, och ni går emot ert eget projekt. Det är valsvek!

Anförande nr 40

Borgarrådet S ö d e r l u n d (m): Fru ordförande! Jag vet inte hur ofta Åsa Romson uppehåller sig på Hornsgatan. Det låter som om det inte är särskilt ofta. Jag brukar ofta ta fram Mariatorget-Hornsgatan som ett väldigt intressant område i staden där man förenar möjligheten till rekreation, till torgliv, till parkliv på Mariatorget med den lite rörliga staden som syns i fonden till Mariatorget. Det är ett uttryck för att lite av stadens brus, lite av stadens aktivitet är ett tillskott för ett område där det samtidigt går att skapa intressanta miljöer där man stannar upp, spelar boule och njuter av en relativt lugn miljö, precis bredvid Hornsgatan.

Jag vet inte om Åsa Romson besöker de rader av butiker som finns på Hornsgatan och som fungerar alldeles utmärkt. Som fotgängare har jag inga som helst problem att röra mig på Hornsgatan. Det finns knappar att trycka på om jag vill gå över på ett övergångsställe. Det finns stora trottoarer att flanera på. Det finns inga stora problem på gatan när det gäller möjligheten för olika trafikslag att ta sig fram.

Däremot finns det all anledning att se hur vi kan utveckla området, hur vi kan få ned partikelhalten, avgaser och rader av sådana frågeställningar. Det kan jag konstatera att Åsa Romson inte gjorde någonting åt under de fyra år hon själv satt i trafiknämnden.

Fråga nr 3. Sommarjobb?

Anförande nr 41

K a r i n R å g s j ö (v): Ulf Kristersson! I dagens tidning står det så här: "Färre kommer att få sommarjobb i år. Pengarna räcker inte. Antalet platser minskar med 300." Det är några stadsdelar som specifikt utmärker sig, exempelvis Hägersten-Liljeholmen. Där blir det väldigt mycket färre jobb, kan vi se.

Det här tycker jag är lite oroväckande, och det handlar också om att det hittills bara har anmälts 240 sommarjobb totalt till Arbetsförmedlingen mot 2 500 förra året. Man vet att de här sommarjobben är guld för de ungdomar som får dem, alltså för de killar och tjejer som kan jobba i stadsdelarna. Det är också väldigt bra eftersom de oftast inte får något åkkort numera och därför behöver ha sommarjobb nära.

Jag undrar om ni – du – tänker göra något åt detta och ge mer pengar till stadsdelarna så att de här unga killarna och tjejerna upp till 18 år kan få sommarjobb. Många av dem kan nämligen inte få det genom sina föräldrar, för de har inte de kontaktnäten.

Anförande nr 42

Borgarrådet K r i s t e r s s o n (m): Jag har också läst tidningen i dag på morgonen men inte mer än så. Jag noterar också Kristina Axén Olins svar på frågan. Jag är precis som du är intresserad av frågan, men jag uppfattar inte att den just nu ligger under mitt fögderi, så jag har inget svar att ge på vad stadsdelarna kommer att göra åt saken.

Anförande nr 43

K a r i n R å g s j ö (v): Det var tråkigt att höra, Ulf. Jag tolkar det faktiskt så att du genom att du jobbar med arbetsmarknadsfrågor har ett visst intresse också när det gäller socialtjänstens arbete med de här ungdomarna. Det är nämligen oftast socialtjänsten ute i de 14 stadsdelarna som plockar fram dessa sommarjobb. Därför kan jag tycka att det borde vara ditt ansvar, Ulf.

Anförande nr 44

Borgarrådet K r i s t e r s s o n (v): Vi kan alla ha olika uppfattningar om exakt hur ansvarsfördelningen ska se ut mellan stadsdelarna och Stadshuset i vår stad. Just nu är detta en fråga som ligger helt på stadsdelarna.

I den mån detta är människor som behöver försörjningsstöd för sitt uppehälle omfattas de av Jobbtorg Stockholms målgrupper. Jag uppfattar inte att det i första hand handlar om det, men en näraliggande fråga har också aktualiserats och det gäller studenter som ibland tenderar att söka socialbidrag under sommaren. Det har vi aktualiserat genom Jobbtorg Stockholm.

Anförande nr 45

K a r i n R å g s j ö (v): Det handlar i och för sig om pengar som kommer ut till stadsdelarna, så man borde kanske ha lite koll på det här. Även om inte du kan svara nu, Ulf, tror jag att det är väldigt många ungdomar i de 14 stadsdelarna som inte kommer att få något jobb. Därför tror jag att det är bäst att ni förbereder ett svar på ett eller annat sätt. Förr eller senare kommer nämligen ungarna att fråga sig varför jobben försvann när ni satt vid makten.

Fråga nr 4. Hjulstahallens framtid

Anförande nr 46

J a r i V i s s h e d (s): Ordförande, fullmäktige, Madeleine! Jag tror att det var i september som vi fattade beslut om att vi skulle hemställa hos kommunstyrelsen om mer pengar till Hjulstahallen. Nu har jag sett lite tidningsskriverier kring frågan, och jag har kollat med mina partivänner i kommunstyrelsen. Ärendet har inte varit uppe i kommunstyrelsen.

Min fråga är helt enkelt vad som händer i ärendet.

Anförande nr 47

Borgarrådet S j ö s t e d t (fp): Tack, Jari, för den frågan! Fullmäktige har fattat beslut om att bygga Hjulstahallen. Det kommer att byggas en idrottshall i Hjulsta i anslutning till skolan.

Vad som händer är dock att kostnaderna för hallen galopperar. Det har fattats beslut om budget vid ett flertal tillfällen, och varje gång har det sedan ökat med x antal 10 miljoner när man ska komma fram till ett beslut. Där ligger det nu igen.

Ärendet kommer att komma. SLK jobbar på detta, och kommunstyrelsen kommer att fatta ett beslut. Jag kan inte säga exakt vilken dag detta kommer att hända, men det kommer att komma ett förslag som också kommer att ha en rimlig kostnadsbild så att det går att genomföra. Vi är ju alla intresserade av att hallen faktiskt kan bli av till ett rimligt pris så att barn och unga i Hjulsta kan få motionera.

Anförande nr 48

J a r i V i s s h e d (s): Tack för svaret! Det är som borgarrådet sade: Ärendet har varit i långbänk helt enkelt, och nu förefaller det som om det ytterligare ska dras i långbänk.

När kan Hjulstaborna egentligen förvänta sig att hallen är på plats? Kan du ens precisera vilket år detta kommer att ske? Var är den tänkta placeringen i nuläget?

Anförande nr 49

Borgarrådet S j ö s t e d t (fp): Hallen ska vara i närheten av skolan. Det är inte säkert att den kommer att vara på exakt den fläck som den nuvarande hallen står på.

Ärendet dras i långbänk, säger du. Det är väl sant, men den långbänken är väl fördelad mellan dig och mig i så fall, eftersom det här ärendet ju uppkom redan under er tid. Det är inte bra, men vi har en högkonjunktur i Stockholm. Vi har massor med jobb. Folk inom byggsektorn har arbete. Det är förstås förfärligt roligt och bra, men en bieffekt av detta är att alla våra byggprojekt blir extremt mycket dyrare. Jag tror att varken du eller jag är intresserad av att använda onödigt mycket pengar till en fullstor hall i Hjulsta, när vi inser att det finns massor av behov på andra håll.

Nu tas ett förslag fram som är rimligt kostnadsfylligt så att inte hela idrottsnämndens budget går till en hall i Hjulsta utan även till andra, olika saker över staden.

Anförande nr 50

J a r i V i s s h e d (s): Jag hoppas att det här med rimliga kostnadsförslag inte innebär att man går ifrån tanken på en fullstor sporthall. Vi ska ju inte bygga någon ny jumpasal, utan fördelen med en fullstor sporthall är att man kan försörja både skolans och föreningslivets behov. Andra kan också boka hallen för att sporta.

Jag hoppas alltså verkligen att man inte av ekonomiska intressen gör avkall på detta. Återigen: Det skulle vara jättebra om man kunde precisera åtminstone vilket år hallen skulle kunna vara på plats.

Anförande nr 51

Borgarrådet S j ö s t e d t (fp): Det kommer att vara en fullstor hall. Det är därför det tar lite tid, för man spottar inte fram 20 miljoner som har varit kostnadsökningen för varje halvår den senaste tiden ur kavajärmen. Hallen kommer att vara fullstor, men vi ska klara det till en rimlig kostnad. Den är den sammanvägningen jag vet att man nu jobbar på. Det kommer att komma ett förslag i sinom tid, förhoppningsvis väldigt snart. Under våren hoppas jag att förslag till beslut kommer.

Fråga nr 5. Konsekvensanalys och kostnadsförslag särskolan Skarpnäck

Anförande nr 52

E i v o r K a r l s s o n (mp): Ordförande, ledamöter! Eleverna i Skarpnäck kommer vid vårterminens slut att kastas ut från sin specialbyggda och specialinredda särskola. Beslut som kraftigt ingriper i elevers vardag och skolgång borde föregås av en adekvat konsekvensanalys och en faktisk beräkning av vad de nya lokalerna kostar.

Enligt uppgifter som jag har fått har inga adekvata skriftliga konsekvensanalyser och kostnadsförslag presenterats för föräldrarna – däremot en plan och några overhead-bilder vid ett möte för några veckor sedan.

Avser Lotta Edholm och utbildningsförvaltningen, för det är ju där ansvaret ligger men delegerat till rektorn, presentera en skriftlig offentlig konsekvensanalys och kostnadsförslag för de lokaler som eleverna nu tvingas lämna?

Anförande nr 53

Borgarrådet E d h o l m (fp): Fru ordförande! Jag måste erkänna att jag inte känner till det här enskilda fallet, men det är väl klart att man alltid måste göra en konsekvensanalys om man vill genomföra den här typen av förändringar. Man får utgå från att man gör kostnadskalkyler också, annars är det ju inte så stor idé att flytta på verksamheten.

Men jag måste som sagt var be att få återkomma i det enskilda ärendet.

Anförande nr 54

E i v o r K a r l s s o n (mp): Det är tråkigt att dessa förändringar har skett under största möjliga tystnad. Från fackförbundet Kommunal sade man i Mitt i Söderort den 11 december 2007 att de vände sig mot att delar av personalen, och då förstås också föräldrarna, känner att deras åsikter inte har lyfts fram och diskuterats. Nu kommer några föräldrar att lämna skolan, alltså byta skola för sina barn, och det är tråkigt när grupperna måste skiljas åt.

Föräldrarna har också varit i kontakt med ordförande i stadsdelsnämnden, Billy Östh. Han svarade: Särskolan tillhör sedan den 1 juli inte längre stadsdelsnämnderna utan ligger direkt under utbildningsnämnden, så vi har inga möjligheter att påverka vad som sker inom särskolan.

Det kanske inte var så lyckat att centralisera skolorna från stadsdelarna.

Man kan fråga sig vad det kostar att inreda två flygelbyggnader med isolering av fönster och väggar, specialinredning som dämpar ljudet från en hårt trafikerade Kärrtorpsvägen och stämnet från skolgården. Eller blir det bara lite färg på väggarna?

Anförande nr 55

Borgarráðet E d h o l m (fp): Fru ordförande! Min utgångspunkt är att när det gäller rationaliteten i sådana här frågor måste man naturligtvis utgå från att de förändringar man gör också ryms inom vad som är en vettig ekonomisk åtgärd. Något annat vore jättemärkligt.

Jag utgår också från att man när man gör den här typen av förändringar naturligtvis tar större hänsyn till särskolebarns behov än till andra barns behov, eftersom de förstnämnda är mer utsatta än andra barn. Men jag utgår från att man gör en sammanvägning av alla de här sakerna så att man får till stånd en bra lösning för alla barn i området.

Anförande nr 56

E i v o r K a r l s s o n (mp): Tyvärr tror jag inte att man tar hänsyn till särskolebarnen, och det är lite oroande.

I oktober-november någon gång hade jag kontakt med ordföranden för Riksförbundet Attention. Det är en intresseorganisation för personer med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, och ordförande Anki Sandberg svarade i denna fråga: Att flytta elever i behov av särskilt stöd från en specialanpassad skola förefaller mycket fel. Det naturliga i en sådan situation är att kräva mer tid och en ordentlig och opartisk utredning. En sådan skulle förmodligen visa att skolan bör vara kvar.

En sådan insikt bör också lärarna vid särskolorna ha, framhålla och diskutera i en öppen och demokratisk anda.

Det är ni som har majoriteten den här mandatperioden, helt i demokratisk ordning, men det är också viktigt med öppenhet gentemot medborgarna, inklusive lärare, föräldrar och elever. Detta förefaller inte ha skett på ett helt optimalt sätt. Därför frågar jag: När kommer en opartisk konsekvensanalys och dito kostnadsförslag?

Anförande nr 57

Borgarráðet E d h o l m (fp): När man gör förändringar, vad det nu är för förändringar, så gör man självklart en konsekvensanalys. Vad Eivor Karlsson menar med att den ska vara opartisk förstår jag faktiskt inte. Det är precis som i alla andra verksamheter i staden att förvaltningarna gör konsekvensanalyser varje dag, och då väger man naturligtvis in olika faktorer. Det är helt självklart. Hur skulle man annars kunna fatta några beslut över huvud taget?

Fråga nr 6. Förfrågan till hyresgäster vid fastighetsförsäljning

Anförande nr 58

A n n M a r i E n g e l (v): Kristina! 5 200 hyreslägenheter i allmännyttan är utbudna till försäljning. Det beslutet togs i december i koncernen. Jag tänkte fråga dig om du är beredd att låta hyresgästerna i de här fastigheterna rösta om de vill bli sålda av allmännyttan till privata fastighetsägare. Ni brukar tycka att det är bra att

folk får vara med och bestämma, och det är alltså den enkla frågan: Är du beredd att låta dem rösta och sedan vägledas av resultatet?

Anförande nr 59

Borgarrådet A x é n O l i n (m): Fru ordförande och Ann Mari! Jag skulle kunna svara jättekort: Nej, det är jag faktiskt inte. Hyresgästerna har ju röstat fram en majoritet som vill göra väldigt mycket bra saker i våra bostadsområden. Det är också därför man har valt oss så pass mangrant som man har gjort i Stockholm. De får alltså rösta igen vid nästa val.

Anförande nr 60

A n n M a r i E n g e l (v): Kristina, vi minns att du före förra valet gick ut till alla i allmännyttan med ett brev där du erbjöd dem att köpa sina bostäder om ni vann valet. Jag har inte hört talas om att du skulle ha gått ut med något brev till hyresgästerna i Högdalen, Rågsved, Bredäng, Sättra, Skärholmen, Vårberg, Hässelby strand, Hässelby villastad och Hässelby gård där du skriver att om vi vinner valet så ska vi sälja era lägenheter till en privat fastighetsägare. Är det så du menar?

Anförande nr 61

Borgarrådet A x é n O l i n (m): Ann Mari Engel, här gör vi inga bostadsrätter. Det vi gör är att byta från en hyresvärd till en annan seriös hyresvärd. Det är inget som påverkar hyresgästerna negativt på något sätt, utan detta gör vi för att det är positivt med flera engagerade hyresvärdar i våra bostadsområden. Det handlar inte om omvandling till bostadsrätter eller någonting sådant, för det är en helt annan fråga. Detta handlar bara om ett byte från en seriös hyresvärd till en annan.

Anförande nr 62

A n n M a r i E n g e l (v): Kristina, jag vet väl att det inte är för att de ska omvandlas till bostadsrätter. Jag ville bara säga att i den frågan talade du dels om före valet vad du tänkte göra, dels är du beredd att låta hyresgästerna rösta om det ska omvandlas. Men när det gäller att sälja till en annan fastighetsägare är du tydligen inte beredd att låta hyresgästerna ha en röst. Och det är inte alls någon sanning i det du säger, att det inte innebär någon skillnad. Jag tror att alla som bor i allmännyttan vet att det innebär en hel del förmåner, till exempel att man står i en internkö och att man har rätt till en viss renovering med vissa intervall. Det finns faktiskt människor, även om du inte kan tro det, som har valt att bo just i allmännyttan för att de gillar allmännyttan. I ditt Stockholm har de inte längre någon valfrihet, utan de säljs till en privat fastighetsägare som du hoppas ska vara seriös, men du vet absolut inte någonting om hur de kommer att förvalta husen.

Anförande nr 63

Borgarrådet A x é n O l i n (m): Det är väl klart, Ann Mari Engel, att vi säljer till seriösa hyresvärdar! Privata hyresvärdar är inte på något sätt onda. Alla undersökningar vi gör visar att man är väldigt nöjd som hyresgäst, även om det är en privat

hyresvärd. När det kommer in anbud kommer vi självklart att välja dem som ger en bra kvalitet och har den långsiktighet som vi vill.

Sedan vet du, Ann Mari Engel, precis som jag och alla andra, att när ett privat hus säljs till en annan privat ägare har inte hyresgästerna några synpunkter på det. Det är ingenting som hyresgästerna kan vara med och rösta om. Men jag är övertygad om att det kommer att bli väldigt bra för hyresgästerna, och de behöver inte vara oroliga på något sätt.

Fråga nr 7. Ombildning av hyresrätter i Blackeberg

Anförande nr 64

T e r e s L i n d b e r g (s): Ordförande, fullmäktige och Kristina Axén Olin! Jag fortsätter på samma tema. Detta gäller dock en artikel i DN i går där man kunde läsa att 41 procent har lämnat in en intresseanmälan om att få bilda bostadsrätt, medan 51 procent har skrivit under att de inte vill ha någon bostadsrätt. De är alltså emot. Det krävs ju 2/3 majoritet för att det ska bli ett köp, så det blir alltså inga bostadsrätter i slutändan.

Jag har tre frågor. Varför respekterar man inte hyresgästernas majoritetsbeslut? Varför kan man inte låta de boende återgå till en lugn boendemiljö? Varför ska tekniska undersökningar genomföras med onödiga kostnader som följd?

Anförande nr 65

Borgarrådet A x é n O l i n (m): Tack, fru ordförande! Egentligen skulle jag kunna svara bara på den sista frågan från Teres Lindberg. Reglerna är sådana att om 40 procent anmäler ett intresse för friköp så har vi att göra en värdering. Precis som Teres Lindberg säger tror inte jag att det blir någon bostadsrättsomvandling i den förening som det stod om i tidningen i går, eftersom en majoritet är emot. Men reglerna är sådana att om mer än 40 procent lämnar in en intresseanmälan så ska bolaget göra en värdering. Man kan inte ha regler som man helt plötsligt inte följer, utan jag tycker att det är väldigt tydligt att regelverket ska följas.

Sedan är det som sagt helt och hållet en helt annan sak om det blir en bostadsrättsomvandling eller inte, och när det gäller föreningen Indianen verkar det ju inte bli det. Men reglerna är sådana att vi måste göra en värdering.

Anförande nr 66

T e r e s L i n d b e r g (s): Kristina, det här blir väldigt märkligt. Det här är regler som ni själva har satt upp. Ni har satt upp ett väldigt lågt procenttal, och konsekvensen blir i förlängningen faktiskt att stockholmarna och skattebetalarna får betala för undersökningar som ändå inte kommer att leda till någonting, samtidigt som människorna som bor i de här fastigheterna är jätteoroliga. De kan inte sova på nätterna. De mår jättedåligt. De vågar knappt gå ut. De vill inte träffa sina grannar, för grannarna försöker hela tiden att övertala dem att vara med på något som de är helt ointresserade av.

Det är du som har makten att ändra de här reglerna. Att då skylla på sina egna regler är helt absurt!

Anförande nr 67

Borgarrådet Axén Olin (m): Teres Lindberg, det är möjligt att vi inte har samma uppfattning, men vi har den regeln och har sagt ända från början att om 40 procent anmäler intresse så ska en värdering göras.

Men människor ska ju inte ligga sömnlösa för det. Jag vet inte vilka hyresgäster du träffar, men jag tror inte att det är samma hyresgäster som jag träffar som lever under sådana förhållanden med sådana bråk så att de inte kan vara i samma trappuppgång som grannarna eller sova om nätterna för att 40 procent i föreningen har anmält ett intresse. Jag hoppas verkligen att den här föreningen och det här huset har en så trevlig stämning att man kan fortsätta att sova på nätterna. Något annat vore djupt olyckligt.

Men som sagt var: Reglerna är 40 procent. Vi har ingen anledning att ompröva det. Sedan är det en helt annan sak att det inte blir någon bostadsrättsomvandling, och jag tror nog att hyresgästerna är väl medvetna om vilka regler som gäller för att det sedan ska bli en omvandling.

Anförande nr 68

Teres Lindberg (s): Det är det där som är det absurda – att man inte ens själv inser problemet med sina egna regler utan skyller på de regler man själv har satt upp. Jag undrar hur det ser ut vid förhandlingsbordet hemma när du förhandlar med dina barn, när du inte ens kan diskutera en egen regel. Det blir ju jättemärkligt!

Jag tycker framför allt att det är respektlöst mot de människor som bor där. Jag undrar vilka hyresgäster du träffar, säger du. Jag träffar de stockholmare som bor i Blackeberg, som bor i Akalla, som bor i Hässelby, som bor i Skärholmen. Jag vet inte vilka du träffar, men dem träffar jag, och varje dag för jag samtal med de här människorna. Många av dem är väldigt, väldigt oroliga över vad som kommer att hända med deras boendemiljö. De är väldigt oroliga över de bråk och de konflikter som de har med sina grannar på grund av den ombildning som pågår. Det är faktiskt respektlöst av dig att bara rycka på axlarna åt de problemen. Jag får till och med kopior av mejl som du får, Kristina Axén Olin, så jag rekommenderar dig varmt att läsa dem.

Anförande nr 69

Borgarrådet Axén Olin (m): Teres Lindberg, jag läser faktiskt mejl och brev som är ställda till mig redan nu.

Jag tycker att du har ett konstigt resonemang. Du drar paralleller till min familj och hur jag gör i min familj. Om 40 procent av mina barn, om man nu kan säga så, faktiskt vill en sak tycker jag att det är värt att åtminstone titta på möjligheten och på vad det skulle bli för någonting. Här har vi nu en regel som säger att om 40 procent i en förening anmäler ett intresse ska man göra en värdering. Det är väl ändå en bra

ordning, för en värdering är ju inte bortkastad även om man sedan inte omvandlar. Men det kan faktiskt vara så att värderingen också visar för hyresgästerna att det kanske är en bra idé att bostadsrättsomvandla.

Nu är reglerna 40 procent, och jag tycker att 40 procent är en ganska stor andel. Jag vet inte om jag ska dra parallellen till din familj, Teres, men om 40 procent av dina barn vill göra någonting så kanske andelen ändå skulle vara så stor att du skulle kunna tänka dig att titta på det. Men jag vet ju inte hur din familj är.

Fråga nr 8. Tomma lägenheter i allmännyttan

Anförande nr 70

C a t h a r i n a T a r r a s - W a h l b e r g (s): Tack ordförande! Bostadsmarknaden är het. Det har vi förstått redan av de två senaste frågorna.

Jag tänkte höra om läget i allmännyttan när det gäller tomställning av lägenheter. En etta i innerstaden, om man nu vill köpa en bostadsrätt, går loss på 1,5-2 miljoner. Bostadskön är väldigt lång. Det är svårt för ungdomar att hinna få en bostad med lagom hyra vid den tid man gärna skulle vilja flytta hemifrån. Jag tror att bostadskön för närvarande har fler än 200 000 sökande.

Då skulle jag vilja fråga dig, Kristina: Varför finns det lägenheter som inte blir uthyrda på över ett halvår, närmare ett år, i allmännyttans fastigheter?

Anförande nr 71

Borgarrådet A x é n O l i n (m): Tack, fru ordförande! Jag visste inte om att vi hade lägenheter i allmännyttan som står tomma i ett halvår. Jag får återkomma till det, Catharina, och ta reda på vad det kan bero på. Jag får vända mig till bolagen och höra efter varför det är så, för så ska det naturligtvis inte vara när vi har den bostadssituation som vi har i Stockholm.

Anförande nr 72

C a t h a r i n a T a r r a s - W a h l b e r g (s): Jag tycker att det låter väldigt bra, Kristina. Som svar på det kan jag säga att jag inte vet hur det ser ut i alla bolagen. Jag vet bara hur det ser ut i den fastighet där jag bor. Det är ett sex våningar högt hus som är nyrenoverat sedan ett år tillbaka. Fyra lägenheter per våningsplan blir 24 lägenheter i huset. Sedan inflyttningen i slutet på maj förra året står fortfarande fyra tvårumslägenheter outhyrda. Jag tycker att det är väldigt egendomligt. Jag skulle gärna vilja att du tar reda på hur det ser ut i de andra bolagens fastigheter också.

Fråga nr 9. Arenor

Anförande nr 73

B a r r y A n d e r s s o n (s): Fru ordförande! Med anledning av framför allt Folkpartiets löfte vill jag fråga idrottsborgarrådet om hon delar finansborgarrådets

uppfattning i tidningarna om att man bara behöver bygga en arena. Det tyckte hon räckte till Stockholmsfotbollen. Delar du den uppfattningen?

Anförande nr 74

Borgarrådet S j ö s t e d t (fp): Det finns ett väldigt tydligt vallöfte i vår plattform, och det refererade Kristina också mycket tydligt till i den här artikeln. Vi ska hitta mark åt båda lagen så att de kan bygga var sin arena. De ska bygga själva. Det jobbar vi på.

Anförande nr 75

B a r r y A n d e r s s o n (s): Då har vi inte läst samma artikel, för i den artikel som jag läste var Kristina väldigt bestämd. Hon tyckte att det räckte med en arena för Stockholmsfotbollen, och du uttalade dig också i den artikeln mot detta. Det står i tidningarna. Det var därför jag ställde frågan nu, för hon har faktiskt gått ut med det här.

Har det kommit någon annan artikel där hon har tyckt att det ska vara två arenor? Jag tror inte att det så är fallet, så jag fick inget svar på min fråga. Delar du hennes uppfattning om en arena eller gör du det inte?

Anförande nr 76

Borgarrådet S j ö s t e d t (fp): Barry Andersson, du refererar till artikeln som du har läst väldigt noga, och där ser du vad jag tycker i den här frågan. Det är det vi jobbar efter. Vad Kristina tycker och inte tycker får du fråga henne själv om, men vi är helt eniga i majoriteten om vad vi gör, och det handlar om det vallöfte vi har gett och det som står i vår plattform. Det är det vi jobbar efter – inget konstigt alls.

Anförande nr 77

B a r r y A n d e r s s o n (s): Enligt de regler som finns får jag inte ställa en sådan fråga till Kristina Axén Olin här i fullmäktige. Det var därför jag ställde frågan till dig om du delar finansborgarrådets uppfattning i den här frågan, men jag fick tydligen inget svar. Jag får tacka i alla fall.

§ 19 Avtal mellan Stockholms stad och stiftelsen KFUM Söder Fryshuset (utl. 2008:24)

Anförande nr 78

K a r i n R å g s j ö (v): Ordförande, ledamöter! Ni här på vänstersidan, fast ni egentligen är högersidan, har alltid talat er varma för frivilligsektorn. När vi satt i majoritet beskyllde ni oss ständigt för att motverka organisationerna. Då kan man titta på vad ni själva gör. Ni har skurit ned medlen i organisations- och föreningsutskottet med ungefär en miljon. Nu ska ni också upphandla brottsförebyggande verksamhet. Det här långsiktiga avtalet är jättebra. Det tycker vi alla. Det är mycket bra. Men hur är det med idén att upphandla brottsförebyggande verksamhet? Ska frivilligsektorn upphandlas? Ska lagen om offentlig upphandling även omfatta den ideella sektorn. Den är egentligen superbyråkratisk. Det vet alla som har jobbat med den.

I konsekvens med detta skulle man kunna lägga ned hela organisations- och föreningsutskottet och lägga ut de pengarna, alltså sammanlagt 100 miljoner, för upphandling. Jag tycker att det är väldigt märkligt budskap från er sida.

I stället skulle vi kunna öka medlen till de förebyggande verksamheterna inom frivilligsektorn och utlysa dem till olika organisationer. Det skulle verkligen vara att uppmuntra organisationerna att söka bidrag inom just den brottsförebyggande verksamheten. Då skulle idéerna verkligen kunna blomstra. Jag undrar om ni på den här sidan inte har någon riktig koll på hur frivilligsektorn jobbar. Det verkar inte så. Hur ska den här ideella sektorn klara av att vara med vid den här typen av upphandling? De har inte samma administrativa kapacitet som privata företag har. Vad händer om ett privatföretag tar hem upphandlingen och slår ut Lugna Gatan? Det kan finnas en risk för det. Hela deras koncept skulle då försvinna. Vad ska ni då säga till killarna och tjejerna i Lugna Gatan? Ska ni säga att man inte kan ta hänsyn till de mjuka värdena i en upphandling och att det är pengarna som ska styra?

Jag tycker att ni har visat ett väldigt märkligt förhållningssätt till Fryshuset och till den ideella sektorn när ni nu går ut i en upphandling. Folk rörelse och mobilisering kan inte upphandlas. Det borde ni ha förstått.

Bifall till reservationen från Vänsterpartiet och Socialdemokraterna!

Anförande nr 79

E l i s a b e t h B r a n d t Y g e m a n (s): Ordförande, fullmäktige! Jag håller med om mycket av det som Karin tog upp i sitt anförande, men jag skulle också vilja uppehålla vid det som kan verka som en organisatorisk justering som vi gör. Jag tycker att det är olyckligt att man flyttar pengarna och ansvaret från idrottsnämnden till socialtjänstnämnden. Och varför det? Dessa 1 ½ miljon kronor är kanske en liten del av det som staden lägger på ungdomsverksamhet eller på olika sociala verksamheter, men det är en signal om vad det här handlar om. Fryshuset gör otroligt mycket som i och för sig kan uppfattas som social verksamhet. Men jag tror också att många av dem som finns i Fryshusets verksamhet har en ganska negativ syn på det sociala, socialjour, socialtjänst och sådant. Därför tycker jag att det är viktigt att man ser

detta som ett stöd som ska behandlas av idrottsnämnden och de som jobbar där och inte av socialtjänstnämnden. Det finns så mycket annan verksamhet som vi har på det sociala området.

Vi yrkar att de här pengarna ska ligga kvar på idrottsnämnden. Hur det går för de här unga är en fråga som är viktigt för hela stadens utveckling, men många av dem har en väldigt negativ bild av socialtjänsten. Därför vore det olyckligt att flytta över pengarna dit.

Bifall till den gemensamma reservationen från s och v!

Anförande nr 80

Borgarrådet K r i s t e r s s o n (m): Jag tror att vi är många här inne som tycker att Fryshuset bedriver en otroligt bra verksamhet sedan ganska lång tid tillbaka. Det är en av de verksamheter som jag tror har prövats i det kalla vattnet mer än de allra flesta i modern tid i Stockholm. Jag tror också att vi är ganska många som har lärt oss att Fryshuset har haft en ganska brokig relation till staden. Olika överenskommelser på central nivå har blandats med ett tjänsteutbud som har efterfrågats ibland mycket och ibland ganska lite av stadsdelsnämnder.

Den genomgång som stadsledningskontoret gjorde visade också att det fanns en del oklarheter i våra ekonomiska relationer. Det är oklarheter som är dumma att ha av det enkla skälet att vi inte ska ha konstigheter i relationerna mellan organisationer. Det ska inte betalas ut pengar som kan ifrågasättas på något sätt. Dessutom lider Fryshuset av att människor uppfattar att det fanns konstigheter i relationerna. Därför ska de stramas upp. Jag tror att den tydlighet vi nu inför är bra.

Jag har inget emot att vara oenig med Karin Rågsjö, tvärtom, men jag vet inte om det är så meningsfullt i just den här frågan. Detta är mer en formalitet. Vi är nog med att följa lagen om offentlig upphandling där den är tillämplig eller ska tillämpas. Men jag är precis lika mån som Karin om att vi inte ska upphandla saker och ting som inte bör eller måste upphandlas utan som faller inom ramen för normalt frivilligarbete och stadens relationer till bra frivilligorganisationer som följer de regelverk som vi ställer upp för just frivilligorganisationer som vi vill stötta.

I det här fallet är det viktigt att göra rätt. En del av Fryshusets utbud eller verksamhet har varit väldigt likt ett tjänsteutbud. Stockholms läns landsting drog slutsatsen att de ville upphandla den delen av Fryshuset, vilket också landade i att Fryshuset vann den upphandlingen. Vi kommer inte att anstränga oss för att det ska vara upphandlat om man lika gärna kan se det som en vanlig frivillig verksamhet, men vi vill självfallet inte ha kritik för att låta bli att upphandla verksamhet som faller under lagen om offentlig upphandling. Så mycket svårare än så är det faktiskt inte. Vi har alltså ingen ambition att professionalisera eller avtalifiera en relation med en vanlig frivilligorganisation som bygger på frivilligt arbete. Men vi vill naturligtvis inte heller bli stämde av andra företag och organisationer som tycker att de kan erbjuda samma sak till samma priser med samma syften, om det nu skulle visa sig vara sant. Mycket svårare än så är det inte, men det vet vi först när vi har rätt ut exakt vad som måste falla under upphandling och vad som inte gör det.

Anförande nr 81

E l i s a b e t h B r a n d t Y g e m a n (s): Då måste jag fråga borgarrådet vad det är som är oklart i avtalet. Jag tycker att det är jättebra, och det tror jag många håller med om, att det här avtalet kommer till stånd och att man får en långsiktighet i det. Men är det Lugna Gatan som är problemet? Vad är det som är oklart i det? Vad är det som gör att det blir klarare om för över pengarna till socialtjänstnämnden?

Anförande nr 82

Borgarrådet K r i s t e r s s o n (m): Det har mindre betydelse vilken nämnd som har pengarna. Nu har utredningen landat på att de flesta kanske uppfattar det som en socialt näraliggande verksamhet. Jag tror dock att det är en mer praktisk fråga. Vi är rätt vana vid att ha relationer med frivilligorganisationer.

Det har pekats på två oklarheter. Den ena är att det fanns en del pengar för verksamhet som nog kunde sägas falla inom ramen för det centrala avtalet mellan staden och Fryshuset som dessutom har betalats för från stadsdelsnämnderna. Såvitt jag vet finns det ingen misstanke om att det har gjorts med avsikt att lura någon, men det kan ändå uppfattas som om vi har betalat för samma sak två gånger. Det vill varken Stockholms stad eller Fryshuset.

Det andra är att det inte ska råda någon osäkerhet om ifall ett tjänsteutbud, i det här fallet Lugna Gatan eller delar av den verksamheten, skulle vara upphandlingspliktig eller inte. Vi kommer att reda ut allt detta som en konsekvens av det här beslutet.

Anförande nr 83

K a r i n R å g s j ö (v): Jag tycker att det är olämpligt att upphandla Lugna Gatan, Ulf. Jag skulle tycka att det var lika olämpligt att upphandla andra organisationer som arbetar åt staden, för så är det. Organisationerna arbetar åt Stockholm. Det handlar om Stadsmissionen, Convictus och Ersta. Alla dessa frivilligorganisationer gör ett jobb åt Stockholm. Titta på hela hemlöshetsfrågan! Då är det väldigt märkligt att just Fryshuset lyfts ut från detta. Eller har kanske andra planer också när det gäller de andra frivilligorganisationerna? Jag förstår faktiskt inte skillnaden.

Vi har en policy i den här staden att organisationerna gör saker, och en del tycker att de gör för mycket, åt Stockholms stad, men de ska förstås inte upphandlas. Jag förstår inte skillnaden. Varför ska inte Stadsmissionen upphandlas i så fall? Vilka planer har ni egentligen?

Anförande nr 84

Borgarrådet K r i s t e r s s o n (m): Om jag bortser från försöken att antyda olika saker och ägnar mig åt den allmänna agendan och det som vi beslutar här i dag handlar det egentligen bara om att lagen om offentlig upphandling ska följas. Det är inte så att vi själva bestämmer om det ska upphandlas eller inte, utan det finns ett antal rekvisit som gäller för offentlig upphandling. Bidragsgivning följer vissa regelverk, och offentlig upphandling följer andra regelverk. Jag är precis som du och de flesta andra inte på något sätt ute efter att vi ska upphandla en verksamhet till full kostnadstäckning om det inte är absolut nödvändigt och därmed inlemma frivillig-

verksamhet i relationer vi normalt har med kommersiella aktörer. Men om man är tillräckligt nära de lagreglerade kraven för offentlig upphandling ska det upphandlas.

Vi är inte oeniga, såvitt jag förstår, om hur vi vill se på de här frågorna. Stockholms läns landsting uppfattade att de hade ett tvingande skäl att genomföra upphandling av just den delen av Lugna Gatan. Jag kan inte bedöma detta, men vi vill inte göra fel.

Anförande nr 85

Stefan Nilsson (mp): Ordförande, fullmäktige! Jag yrkar bifall till Miljöpartiets reservation i kommunstyrelsen. Låt mig börja med att säga att vi tycker att det är bra att bidraget till Fryshuset flyttas från idrottsnämnden till socialtjänsten eftersom Fryshusets verksamhet är en social verksamhet.

Däremot tycker vi, liksom Vänsterpartiet och Socialdemokraterna, att det är olämpligt att upphandla den här typen av frivilliga verksamheter. De flesta frivilligorganisationer har till exempel inte den administrativa kapacitet som behövs för att kunna konkurrera med företag om en upphandling. Det är väl uppenbart att verksamheten Lugna Gatan kommer att försvinna om någon annan tar hem den här upphandlingen. Vi är oroliga för det. Vi skulle i stället vilja att Fryshuset fick behålla sitt bidrag på 8 miljoner för Lugna Gatan och att vi sedan utökar medlen för ungdomsverksamhet så att även andra frivilligorganisationer kan söka bidrag för brottsförebyggande arbete. Vi delar den oro som uttrycks.

Jag yrkar bifall till Miljöpartiets förslag till beslut.

Anförande nr 86

Borgarrådet Sjöstedt (fp): Frivilligsektorn är den bas på vilken stora delar av vårt samhälle vilar. Därför är det ett otroligt stort ansvar för oss när vi har relationer till den civila sektorn och frivilligorganisationer att det sker på ett sjyst, riktigt och långsiktigt bra sätt. Det är därför det här avtalet som ska slutas med Fryshuset är så oerhört bra.

Jag har jobbat i frivilligsektorn i hela mitt liv. Med sådana vänner som de som har varit uppe här och propagerat för Fryshuset behöver man inte så många ovänner. Vad som behövs är en tydlig relation. Det kommer Fryshuset att få nu. Vad som behövs är också att man följer de lagar och regler som finns. Det kommer också att ske med det här nya avtalet. Det finns ingen ambition att upphandla verksamheter som inte behöver upphandlas. Men uppenbarligen kan det vara så att det finns verksamheter som behöver upphandlas enligt lag, och det bestäms av Sveriges riksdag inte av vad Karin Rågsjö tycker eller inte tycker.

Karin Rågsjö tycker att det är helt olämpligt med en upphandling och förstår inte skillnaden. Vad Karin Rågsjö förstår och inte förstår behöver jag inte sia om, men faktum kvarstår. Vi måste vara bergsäkra på att den verksamhet som vi ger pengar till inte är en verksamhet som lika gärna kan upphandlas av någon. När det gäller just Fryshuset har vi haft vissa problem. Fryshuset har ju gått ut och sålt sina tjänster på en marknad. Man har sålt samma tjänster som vi har betalat för genom vårt bidrag.

Det tycker jag är ett problem, Det tycker jag att ni också borde tycka som värnar om den ideella sektorn. Vi måste reda ut det här.

Anförande nr 87

K a r i n R å g s j ö (v): Jag har själv roddat stora offentliga upphandlingar enligt lagen om offentlig upphandling, Madeleine. Jag vet precis hur man arbetar med sådana upphandlingar. Jag tycker att det klart olämpligt att just Fryshuset ska upphandlas. Då får vi nog sätta oss ned och titta på de organisationer som gör detta fantastiska jobb för Stockholm. De får precis lika mycket pengar. Vi pratar om Stadsmissionen, Convictus och alla dessa organisationer som gör ett kanonjobb åt Stockholm för mycket pengar. Jag tycker att det är ett delikat problem att ni just har tagit ut Fryshuset. Jag kan lagen om offentlig upphandling ganska väl, Madeleine.

Anförande nr 88

Borgarrådet S j ö s t e d t (fp): Det borde jag ha känt mig lugnare av, men det gör jag faktiskt inte. Du nämner dessa organisationer. Mig veterligen tar inte Stadsmissionen betalt av dem som kommer till dem, och det gör inte heller Convictus. Problemet är, och har varit, vissa verksamheter in Fryshuset. Vi har gett bidrag för en verksamhet som de sedan har sålt på en marknad. Det tycker jag är ett problem. Det förvånar mig att en vänsterpartist inte tycker att det är ett problem.

§ 25 Revidering av de lokala ordningsföreskrifterna (utl. 2008:30; skrivelse 2008:1)

Anförande nr 89

Borgarrådet S ö d e r l u n d (m): Herr ordförande! Det här är ett väldigt roligt ärende att få presentera i kväll. Det handlar om ordningsstadgan, och det handlar om vårt arbete för att göra staden till en renare och tryggare plats. Städerna handlar om mötesplatser, samtal och offentliga miljöer. Det är därför vi söker oss till städer, och då ska de också uppfattas som trygga, ljusa och rena.

Under det här året har de positiva rubrikerna och rapporterna avlöst varandra när det gäller klottret. Vi har minskat det rejält i Stockholm. Allt fler använder sig av vår anmälningsfunktion och anmäler klottet. Allt fler klottrare grips och får ta ansvar för sin skadegörelse. I oktober fattade vi också ett historiskt beslut i den här salen. Det var att gå från slapphet och låt-gå-mentalitet till att bestämma sig för att tillsammans med polis och andra myndigheter genomföra den största satsningen någonsin för att få bort klottret i vår stad.

En viktig del har förstås varit 24-timmarsreglen. Det är en av många saker vi har lärt oss genom att besöka Helsingfors, vår grannstad, som har gjort ett väldigt framgångsrikt arbete med att få bort klottret. Vi har också utsträckt 24-timmarsgarantin till fler och fler fastigheter runt om i Stockholm.

Herr ordförande! Jag kan bara konstatera att vårt arbete börjar ge resultat. När vi väldigt tydligt bestämmer oss för att göra något åt klottret och när vi konstaterar att det inte är tillåtet kommer vi någonstans. Men en del av den här salen representerar en annan politik. Det är samma gamla låt-gå-politik. Det är någon sorts återställare med armarna i kors. Socialdemokraterna verkar dessutom vilja låta Miljöpartiet och Vänsterpartiet sätta upp fria klotterväggar och allmänt gå tillbaka till den bombade stad vi hade i Stockholm tidigare.

Men vi fortsätter vägen mot den klottrefria staden. Egentligen är jag väldigt förvånad över att detta väcker någon sorts diskussion. Varför finns det reservationer i det här ärendet? Tror ni att det finns någon där ute som tycker något annat än att staden ska vara ren, trygg och klottrefri? Jag tror inte att ni har många uppdragsgivare ens från Miljöpartiet och Vänsterpartiet som på allvar tycker att det är en mänsklig rättighet. Miljöpartiet uttryckte att klottet var någon sorts Picassokonst som skulle ha ett starkare skydd. Jag tror inte stockholmarna tycker så. Jag tror att ni är helt fel ute. Klottet är skadegörelse, herr ordförande.

Vi har visat att vi får en renare, tryggare och bättre stad om vi tar bestämda tag mot klottret. Därför tar vi i dag det steget genom att i ordningsstadgan tydligt förbjuda klottet. Då säger vänsterpartierna, s, v och mp, att det är ett slag i luften och att det inte spelar någon roll. Det spelar visst roll. All vår erfarenhet visar att det spelar väldigt stor roll hur vi förhåller oss till den här typen av verksamheter i vår stad. Ett tydligt ansvarstagande är den enskilt viktigaste erfarenheten från Helsingfors.

Det är också från Helsingfors vi har inspiration att låta fastighetsägare vara skyldiga att sanera sina fastigheter. Det slår vi också fast i dag i den här ordningsstadgan. Det

är också ett sätt att visa handlingskraft från staden sida. Där är vänsterpartierna återigen bekymrade på något sätt, men jag kan säga att fastighetsägarna i Stockholm inte är avvisande till den här idén.

Jag tycker att det är en väldigt viktig sak att snabbt sanera staden. Det är viktigt att vi på olika sätt jobbar för att skapa tryggare miljöer. Då säger vänsterpartierna att det inte finns något bevis för att ordningen uppfattas bättre eller tryggheten blir större med mindre klotter. Jo, det gör det visst. Alla våra undersökningar pekar i den bestämda riktningen. När man frågar människor om miljöer som de uppfattar som otrygga är det ofta klottret och nedskräpningen som bidrar till att miljöer uppfattas som otrygga fast de kanske egentligen inte alls är otrygga. De uppfattas som otrygga av våra invånare.

Herr ordförande! Därför är en ren och vacker stadsbild en av de viktigaste förutsättningarna för att upprätthålla allmän ordning, en känsla av trygghet och trivsel i vår stad. Jag vill inte heller utesluta att vi går vidare och på olika sätt tar ut böter för nedskräpning och ligger i framkant. Vi lägger tiotals miljoner, kanske hundratals miljoner på klottersanering och städning, och då förväntar vi oss också att våra medborgare också tar sitt ansvar och håller staden ren.

Herr ordförande! Därmed vill jag yrka bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 90

Å s a R o m s o n (mp): Vi har hört att borgarrådet är förvånad över att det finns reservationer. Han är väl lika förvånad över att det finns olika uppfattningar om vad som är fint, vad som är trevligt och vad som är konst i den här staden. Vi har haft den här diskussionen ganska ofta och ganska många gånger. Jag är förvånad över att ett borgarråd inte förstår att det kan finnas olika uppfattningar. När man har berett det här ärendet har man haft en stereotyp syn på vad som är fint, vad som är trevligt och vad som är trivsel i vår stad.

Ordförande! Hade det bara handlat om minsta gemensamma nämnare för vad som är fint och städat i staden skulle inte det här ärendet ha varit ett problem. Nu vill den sittande majoriteten gå betydligt längre. Den vill reglera in ett konstnärligt område som graffiti och statuera att det per definition är illegalt och i samma kategori som andra illegala verksamheter. Man säger däremot ingenting om vad som händer med den fastighetsägare som vill sätta en annan målning på sitt hus. Där tycker vi att det räcker med den procedur vi har. Vi har bygglov för fasadmålningar och annat. Att ha den här proceduren där någon annan är överordnad, i de här reglerna en oerhört oklar person, som ska tala om vad som är en bristande ordning i det motiv eller i den konstnärliga utsmyckning som en fastighetsägare eller någon annan har satt upp.

Det tycker vi är att inskränka den konstnärliga friheten och den kreativa staden på många sätt. Jag tror att de flesta invånare i Stockholm och besökare uppskattar detta. Många av de kreativa inslagen med olika konstnärliga moment i staden har kommit till på ett sådant sätt, till exempel den lilla stugan uppe på ett berg som kommenterades ganska mycket för ett år sedan. Vi har rondellhundar och små stickade saker. Vi har också olika målningar på offentliga gråa fasader som faktiskt gör staden trevligare och inte mer osäker.

Men det är väldigt svårt att definiera. Det Mikael Söderlund tycker är osäkert kanske någon annan skulle tycka är trivsamt. Det är här man måste vara väldigt tydlig med definitionen, och det är inte den här ordningsstadgan.

Ordförande! Att skriva in det här i ordningsstadgan är att gå in på ett område och definiera mycket mer än vad stockholmarna i gemen skulle acceptera som en inskränkning i den kreativa miljön. Miljöpartiet vill inte att vi gör de ändringar i §§ 11 och 26 som föreslås i den här ordningsstadgan. Vi tycker inte att det är tillräckligt utrett. Det sänder snarare ut signalen om en mer stängd stad. Det är ett översittarperspektiv på vad som är utsmyckning i staden. Det innebär att det bara finns en grupp i staden som ska få bestämma hur det offentliga rummet ser ut. Det är inte i enlighet med vad vi tror stockholmarna vill.

Jag yrkar bifall till Miljöpartiets reservation i kommunstyrelsen.

Anförande nr 91

Borgarrådet S ö d e r l u n d (m): Jag tycker att det är fascinerande att höra Åsa Romson. Den konstnärliga friheten som består i att förstöra någon annans egendom har jag aldrig begripit. Jag skulle kunna förstå Åsa Romsons resonemang om det hade varit så att en fastighetsägare hade beställt den typ av konstverk som du uttrycker att graffitin utgör. Men så är det inte. Det vet vi ju. Det kostar oss i samhället, stat, kommun och offentliga organ, hundratals miljoner att ta hand om den här så kallade konsten som Åsa Romson tycker är en mänsklig rättighet. De kunde ha använts till riktig offentlig konst på offentliga platser, till nya förskoleplatser, till sänkta skatter och på en rad olika bra och konstruktiva sätt.

Jag tycker att det är anmärkningsvärt att en företrädare för stadens befolkning står i rådssalen och kritiserar ett engagemang för att göra staden ren, trygg och klotterfri. Jag har väldigt svårt att tro att Åsa Romson representerar någon större mängd ens miljöpartiväljare med sitt brinnande intresse för rättigheter för människor att förstöra andras egendom och förfula det offentliga rummet.

Anförande nr 92

Å s a R o m s o n (mp): Jag har lika svårt att förstå trafikborgarrådets hårda ord i den här debatten när det gäller det som jag tror att vi alla är överens om och oviljan att se problematiken i när man går in och reglerar ett område. Ska vi använda skattepengar, Mikael Söderlund, till att klippa upp de stickade konstverken på gatstolparna? Jag tycker att det finns viktigare saker att lägga skattepengarna på, till exempel en mer effektiv klottersanering. Det är egentligen det ni vill lägga pengarna på. Ni säger att det är viktigt inom en viss tidsram, och ni säger i ordningsstadgan att man ska ta bort det här inom sex månader. Det är inte ordningsstadgan som är i fokus här. Det här lägger bara pengar på fel verksamheter i staden. Det sänder dessutom ut en signal där man tydligt vill motarbeta vissa kreativa moment i Stockholm. Det är mot Stockholms utveckling.

Anförande nr 93

J a n V a l e s k o g (s): Ordförande, fullmäktige! Vi socialdemokrater har tidigare anklagat den borgerliga majoriteten för slarv och nonchalans i mängder av ärenden. Det här är ytterligare ett sådant exempel. Den här gången är det extra pinsamt att det handlar om bristande juridisk kompetens i ett ärende som just behandlar lag och ordning, nämligen de lokala ordningsföreskrifterna.

Låt mig först kort gå tillbaka lite grann i tiden. Borgarrådet Söderlund har fört fram i medierna att det minsann nu ska bli lättare att haffa nedskräpare, klottrare och andra kriminella genom att låta parkeringsvakterna ingripa som gatans väktare mot syndarna med eller utan batong och handfängsel. Men att låta parkeringsvakter utföra polisiära uppgifter är direkt olagligt, och ändå låtsas borgarrådet, i medierna i alla fall, att detta ska genomföras.

Den första förändringen i det här förslaget är att skriva in i ordningsföreskriften att det är förbjudet att skräpa ned. Det ska enligt borgarrådets uttalande i Svenska Dagbladet göra det lättare för polisen att ingripa. Det är rent nys. Miljöbalken föreskriver redan i dag att det är olagligt att skräpa ned. Ordningsföreskrifter får inte ta upp frågor som regleras i lagstiftningen. Trots det gör majoriteten det här. Det gör alls ingen skillnad för polisen. De som kommer att ha synpunkter på detta är länsstyrelsen senare.

Ett annat problem är att skriva in att de som blir utsatta för brott, i det här fallet fastighetsägarna, måste sanera klotter inom sex månader. I sak är vi i och för sig beredda att pröva detta, men tyvärr finns det ingenting i det här förslaget om i vilken form det ska kommuniceras och från vilken tidpunkt man ska börja räkna. Ni har som sagt inte heller tagit in något underhandsbesked från länsstyrelsen om någon av de här förändringarna. Det är synd för då hade det antagligen inte stått som det gör i det här förslaget nu. Det kommer rimligtvis att stoppas. Till och med den juridiska avdelningen avråder från den här hanteringen, åtminstone när det gäller den första delen.

Tyvärr måste jag konstatera att det verkar som om oordningen är fullständig i det här förslaget till ordningsföreskrifter.

Anförande nr 94

Borgarrådet S ö d e r l u n d (m): Om du och jag, Jan Valeskog, skulle ställa oss och ha ett öppet möte och fråga stockholmarna om angelägna och viktiga förslag på vad vi kan göra för att förbättra vår stad på olika sätt tror jag att frågan om klottersanering och städning kommer väldigt högt. Jag tror inte att ens dina väljare är särskilt engagerade i vad som står i vilken balk och vilken lagstiftning och vem som kan göra vad. Det viktiga, Jan Valeskog förtroendeman i Stockholms stad representerande stockholmarna, är att visa lite engagemang, visa lite handlingskraft och visa att det går att förändra Stockholm och att man kan nå sina politiska mål och visioner.

Det är vad vi gör i olika ärenden. Vi har visat en väldigt tydlig förändring av politiken sedan ni styrde staden. Vi fortsätter konsekvent att tydliggöra vad som är tillåtet och inte tillåtet. Det är konstigt, Jan Valeskog, men polisen välkomnar vår

ordningsstadga. Det är möjligt att Jan Valeskog inte gör det, men polisen tycker att den är bra och fastighetsägarna i Stockholm tycker att den är bra. Det är bara Jan Valeskog som är tjurig, och jag kan gissa varför. Det går liksom för bra. Det visar för mycket engagemang, och det är så problematiskt för er att hänga med. Jag tycker att det är synd, för jag tror inte att du tar till vara dina egna uppdragsgivares intressen med det här gnället från talarstolen.

Anförande nr 95

J a n V a l e s k o g (s): Jag tycker inte att det var något gnäll. Jag tycker att det var ganska sakliga invändningar. Det handlar om juridik, som jag sade. Stadens jurister säger samma sak, nämligen att man inte kan skriva in det som står i svensk lagstiftning bara för att verka handlingskraftig. Det blir ren plakatpolitik. Jag tror att Mikael Söderlund är ärlig när han säger att detta ska visa engagemang. Men man får inte skriva in det som står i lagstiftning. Det som gäller enligt miljöbalken är någonting som polisen måste följa ändå. Att de sedan inte beivrar brott är en helt annan sak. Polisen vet precis vad miljöbalken säger, att det är olagligt att klottra och skräpa ned. Det är en helt annan fråga att man inte beivrar detta och att man inte prioriterar detta. Ta upp det i polisstyrelsen!

Ni bedriver plakatpolitik och skriver in sådana saker som sedan inte kommer att finnas kvar, vad jag förstår, när det här genom processen till länsstyrelsen. Samma sak gäller att man har regler om brottsoffer, i det här fallet fastighetsägare. Vi skulle tycka att det vore bra om man kunde hantera det på något sätt. Det har vi sagt i vår reservation, men förutsättningen är ändå att man på fötterna rent juridiskt även där. Ni har ingen tidpunkt för när man ska kommunicera det här och när de här sex månaderna ska börja löpa. Det är oklart hur det ska gå till. Ingen förstår det.

Så här slarvigt kan man inte hantera ett antal ärenden. Det blir extra pinsamt när det gäller ordningsföreskriften.

Anförande nr 96

A n n M a r i E n g e l (v): Ordförande, fullmäktige och Mikael! Jag tycker att det var intressant att du plötsligt säger att det inte är så noga vilken lag som finns och vad som står i vilken lagtext, huvudsaken är att vi visar lite vilja och handlingskraft här. Det här ärendet handlar faktiskt om lag. Jag tror inte att det skulle vara så tillämbart på andra områden.

Du frågade, Mikael, om det är någon här i salen som tycker något annat än att staden ska vara ren och vacker. Nej, det finns ingen som tycker något annat, och det gör inte någon annan stockholmare. Jag tror att vi alla är överens om att staden ska vara ren och vacker, och vi tycker att den är väldigt smutsig nu. Det är många av oss som skäms när vi går över Sergels torg en sen kväll och ser hur nedskräpningen ser ut. Det har bedrivits många kampanjer. Den senaste startade vår majoritet 2005, och den hette Stockholm ren och vacker, för att försöka komma åt det som är ett stort problem, nämligen att väldigt många stockholmare kastar sitt skräp överallt. Jag tycker att det är hedervärt att man försöker att göra någonting åt det. Jag tror inte att det handlar om avsikten, utan det handlar om metoderna. Hur ska vi åstadkomma detta?

Nu sade Mikael att klottret har minskat väldigt mycket i staden. Jag har inte sett några siffror på det. Jag tycker faktiskt att det skulle vara intressant. Jag har läst i tidningen Södermalm att klottret har ökat med ganska många procent det senaste året. Det kanske är olika i olika delar av staden. Jag vet inte.

Man har försökt med ökad repression och högre straff för klottrare. Du säger att det har minskat för att man har tagit fast fler klottrare. Det hjälper ju inte i sig, utan det är en reell minskning som man är ute efter. Det hjälper att säga att någonting inte är tillåtet.

Nu säger också juristerna att det inte går att säga på det här sättet, men ni vill göra det ändå för att visa handlingskraft. Och det må vara hänt eftersom ni inte lyckas visa den på något konkret sätt, till exempel i form av resurser. Det är inga resurser förknippade med det här. Ni tror att det ska hjälpa att man säger att det som redan är olagligt ska vara ännu mer olagligt.

Sedan är det en större diskussion hur man ska använda det offentliga rummet och vem som har rätt till det. Avsiktligt börjar Mikael här nu igen att blanda in graffiti. Det gör inte vi. I motsats till er tycker vi att graffiti är en konstform som ska finnas på lagliga platser. Den diskussionen hör inte hemma här. Det här handlar om klotter och nedskräpning. Sedan kan vi tycka olika om hur roligt det är att staden är full med reklamvepor och målade tunnelbanevagnar, men det är ju sålda reklamplatser. Jag tycker att det är en stor och viktig diskussion om vem som har rätt till det offentliga rummet.

Men den här diskussionen handlar inte om det, utan den handlar om hur man ska komma till rätta med det vi inte tycker om, klotter och nedskräpning. Då tror vi att er metod, att bara säga en gång till att det är olagligt, inte är särskilt effektivt. Därför tillstyrker vi det förslag som trafikkontoret lade fram, det ursprungliga förslaget, och inte ert förslag som juridiska avdelningen avstyrker.

Bifall till Vänsterpartiets reservation!

Anförande nr 97

Borgarrådet S ö d e r l u n d (m): För att företräda ett parti som ständigt jobbar för att minska antalet poliser i Stockholm och resten av landet tycker jag att det är lite anmärkningsvärt att fru Engel går upp och kritiserar att det inte finns tillräckliga resurser bakom. Med din politik blir det definitivt inga resurser för att se till att den ordningsstadga som vi nu fattar beslut om efterlevs.

Herr ordförande! Jag tycker att det här med lagstiftningsdiskussionen är ganska intressant. Om man har en lag som konstaterar att någonting är olagligt och väldigt få känner till att det är på det viset, vad är det som hindrar att vi i vår ordningsstadga också konstaterar att detta är olagligt. Jag förstår inte denna oerhörda upprördhet från vänsterpartierna, inklusive Socialdemokraterna, sida över att vi återigen konstaterar att någonting är olagligt i vår lokala ordningsstadga, som är ett dokument som visar vad man får göra och inte göra i Stockholms stad.

Jag tror också att det är viktigt att vi gör skillnad på detta och anmälda klotterinsatser från allmänheten. De har nämligen upptäckt vårt felanmälnummer. Det är inte så att klottret har ökat, utan antalet klotteranmälningar har ökat därför att vi har ökat den informationsinsatsen. Andelen klotter har minskat kraftigt, herr ordförande.

Anförande nr 98

A n n M a r i E n g e l (v): Det var det jag frågade om, Mikael. Har du verkligen några siffror på att andelen klotter har minskat? Det är inte den uppfattning som stockholmarna och lokaltidningarna har. De ser ingen skillnad.

Jag vet inte var du hämtar din information om Vänsterpartiets politik. Det är rörande att du är så intresserad, men jag har aldrig hört att vi ständigt skulle arbeta för att minska antalet poliser. Vi arbetar mycket för närpolisen, och vi arbetar ganska mycket för vad polisen ska syssla med. Det handlar om viktiga saker.

Den som är oerhört upprörd i den här salen är du. Det är inte vi. Du säger att vi är oerhört upprörda över det här. Det är du som är oerhört upprörd och står och försöker tillvita oss saker som vi faktiskt inte alls tycker. Jag tycker att du ska ta och lugna ned dig lite grann och lyssna på vad till exempel juristerna säger. Det verkar ganska onödigt att skriva in någonting som redan finns i en lag. Därför tycker vi att trafikkontorets förslag är bra. Jag förstår inte din oerhörda upprördhet över detta.

Anförande nr 99

A b i t D u n d a r (fp): Jag uppfattar att man diskuterar tekniken, det vill säga det lagtekniska, väldigt mycket. Man tror plötsligt att man befinner sig i en akademisk miljö.

Jag har varit lokalpolitiker i tio år i Vantör, och numera är jag ordförande i Hägersten-Liljeholmen. Detta är en av de frågor som engagerar våra medborgare. Jag får oerhört många samtal om förstörelse och klotter. Detta belyser att stockholmarna bryr sig om detta och tycker att det är ett jätteproblem.

Staden satsar oerhört mycket på detta, och det har man gjort i alla år. Men vi har aldrig fått det resultat som vi har önskat oss. Det är fortfarande problem. Därför måste man se detta ärende i två delar. Den ena handlar om att vi visar handlingskraft. Vi visar mycket tydligt att vi inte accepterar förstörelse och klotter.

Den andra handlar om någonting som jag tycker saknas i den här staden under de nästan nio år jag har suttit i fullmäktige. Det är det politiska budskapet till dem som klottrar och till allmänheten över huvud taget. Det politiska budskapet påverkar och sänder ut mycket tydliga signaler. Det har saknats i den här salen. Man har haft olika uppfattningar om konst. Därför ser jag detta ärende som mycket välkommet. Det politiska budskapet är att vi inte accepterar detta. I det här ärendet tar vi nu steget och säger att oavsett vilken form det har är förstörelse och klotter inte acceptabelt i vår vardag.

Därför blir jag väldigt förvånad när jag läser reservationerna. I sak har ni inte något annat konkret att komma med annat än att ni kommer med en massa lagtekniska

argument. Jag tycker att vi i den här salen ska fatta kraftfulla beslut. Jag gratulerar stockholmarna. Nu kommer det att hända saker och ting.

Anförande nr 100

J a n V a l e s k o g (s): Man kan inte annat än småle åt detta med kraftfulla beslut. Här har vi alltså en lagstiftning som polisen självfallet känner till. Domare och jurister som håller på med de här frågorna säger att det är tydligt att man varken får klottra eller skräpa ned. Sedan är det kraftfullt att skriva in samma sak i de lokala ordningsföreskrifterna. Det får man inte göra någonstans i hela Sverige. Man får inte ta upp och försöka göra en egen tolkning av svensk lagstiftning i lokala ordningsföreskrifter. Det är därför det här kommer att strykas sedan.

Under den förra mandatperioden jobbade vi mycket hårt med att informera, skapa opinion och attitydbildning mot all nedskräpning. Det är naturligtvis mycket en attitydfråga att folk skräpar ned. Det är stockholmarna som skräpar ned. Det har också gjorts en mycket stor satsning på städning och annat.

Klottersaneringen och de här 24 timmarna som nämnts här några gånger fungerar tyvärr inte. Det vet alla som ser sig om i Stockholm. Det är beklagligt. Vi skulle vilja att det fungerade, men det gör det inte. Man måste ha mer resurser. Att kalla det här för ett kraftfullt dokument är tyvärr inget annat ett slag i luften.

Anförande nr 101

A b i t D u n d a r (fp): Du förstår väl själv att vi inte kommer att fatta beslut som strider mot lagen. De rapporter som jag har läst under alla de här åren om klotter sänder alla ut en mycket tydlig signal, nämligen att det politiska budskapet har saknats. Det tydliga, kraftfulla politiska budskapet har oerhört stor verkan på beteendet. Jag menar att det här ärendet har stor betydelse. Ett kraftfullt budskap har saknats tidigare i staden, och det ger vi i det här ärendet.

Anförande nr 102

Å s a R o m s o n (mp): Jag är ledsen över att behöva påminna dig, Abit Dundar, om att vi i och med det här beslutet är lagstiftare, och därför kan det ha viss relevans att vi också vet vad vi gör och att vi gör det på rätt sätt. Det är någonting som skiljer den politiska rollen när vi sitter här och fattar beslut och när vi också debatterar mellan majoritet och opposition från när du står ute och har torgmöte. Det är inte irrelevant med påpekanden, vare sig från juridiska enheten eller från oppositionen, även när det gäller formaliasakerna även om du tycker att det går dig emot just i den här debatten.

I sak är det intressant att ni nu tycker att ni vidtar så oerhört kraftfulla åtgärder genom att skriva in det här i ordningsföreskrifter som många menar inte får någon större reell betydelse. Ni lägger otroligt mycket kraft på att till exempel förbjuda konstformer som vi inte är alls överens om här i fullmäktige är en nedskräpning av staden. Det skulle vara ett kraftfullare och mycket tydligare budskap från den politiska nivån om vi när vi lagstiftar i form av ordningsföreskrifter är överens om vad som är nedskräpning. Det tror jag att vi skulle kunna bli om ni inte hela tiden

försökte karva på kanten in på det kreativa området och på vad som faktiskt är konstnärlig utsmyckning.

Anförande nr 103

A b i t D u n d a r (fp): Det är förvånande att du tror att vi tar fram ärenden som inte följer lagen. Det håller inte. Problemet under förra mandatperioden och även tidigare när ni har suttit i majoritet har varit att ni aldrig har varit tydliga nog. Ibland kallade man förstörelse eller klotter för konst. Jag menar att den definitionen inte har funnits. Det har inte funnits ett tydligt budskap mot klottrare över huvud taget. Det är det vi gör nu. Det är ett mycket tydligt avståndstagande och ett mycket politiskt budskap att det över huvud taget inte är acceptabelt med klotter i vår stad.

Anförande nr 104

A n n M a r i E n g e l (v): Som kraftfullt är det här väl snarast avdelningen ett kraftfullt slag i luften, Abit. Det leder inte till någonting konkret. Det är rena dumheter att säga att det inte förut har varit olagligt med klotter. Det har varit olagligt förut, och det är fortfarande olagligt. För att komma till rätta med detta bör man i stället studera de ställen där det har varit framgångsrikt. Det handlar till exempel om att samordna olika aktörer och ta till vara den del av dem som klottrar olagligt som i stället vill ägna sig åt graffiti på något lagligt ställe och låter dem göra det.

Ni sätter bara upp förbud. Hela er politik numera går bara ut på förbud. Det är ett tydligt budskap, men det hjälper inte. Det låter nog kraftfullt, men det blir inget resultat.

Anförande nr 105

A b i t D u n d a r (fp): Du vet inte om det leder till något resultat. Jag tror att det kommer att leda till konkreta resultat. Jag menar att ni tidigare, genom er politik, till och med befrämjar en viss form av klotter. När man hade kulturskolan i Bromma ökade plötsligt det hela. En enhetlig nämnd i Bromma var emot klotterskolan, som vi kan kalla den. Jag menar att där var budskapet den flummiga definitionen av förstörelse. Jag tycker att det är ett oacceptabelt beteende. Man har försökt att hitta någon ideologi kring det. Jag menar att det är borta nu. Nu är vi i majoriteten mycket tydliga med att det inte är acceptabelt oavsett i vilken form det är.

Anförande nr 106

Z a i d a C a t a l á n (mp): Herr ordförande! När man lyssnar på borgerliga politiker i den här frågan låter det som om himlens portar skulle öppna sig och paradiset på jorden skulle uppenbara sig om vi förbjuder klotter på det här sättet i ordningsföreskrifterna. Vi ska sanera Stockholm. Vi ska presentera de här ordningsföreskrifterna för stockholmarna. Det är något som är helt oacceptabelt. Jag tycker att det intressanta med den här politiken är att det visar vilken prioriteringsordning man har i sin politik.

Tänk om vi hörde de här kraftiga orden i frågor om till exempel våldtäkter som begås i Stockholm. Tänk om det fanns ett lika stort engagemang där. Det finns det inte, och därför vill jag fråga de närvarande borgarråden vad man egentligen prioriterar. Ni pratar om sanering av någonting som är helt oacceptabelt i Stockholm. För mig låter det som om ni vill sanera bort människor med den politik ni för i stället för att hantera den situation vi har. Det finns en skillnad mellan klotter och graffiti till exempel. Ska vi sanera bort klottret eller ska vi sanera bort människorna?

Det utanförskap i samhället som de här människorna visar genom att klottra är inte något speciellt kreativt eller något som jag är för. Men graffiti är en helt annan sak, och det gäller att skilja på de två sakerna. Därför är jag besviken. Jag skulle vilja att man öppnade sina ögon och såg att det finns en skillnad mellan vad som är klotter och vad som är graffiti. Jag skulle också vilja att man använder lika starka ordalag mot andra saker som är förkastliga att göra i Stockholm. Den politik som man för i dag visar att man inte bara vill sanera bort klotter utan man vill sanera bort en viss typ av människor i vår stad. Det kan vi inte göra. Vi måste hantera alla människor lika. Det vill jag se borgarråden göra nu.

Anförande nr 107

Borgarrådet Söderlund (m): Jag tycker att detta var ett lågvattenmärke, Zaida Catalán. Du kan inte ha varit stolt själv över vad du sade i talarstolen nu. Att ställa frågan om kvinnors trygghet mot klotter tycker jag dessutom är väldigt oklokt eftersom vi vet av erfarenhet – vi har frågat kvinnor – att klotter kommer väldigt högt när det gäller upplevd trygghet. Klotter och nedskräpning gör att miljöer blir otryggare och att kvinnor känner sig otryggare.

Den här majoriteten jobbar väldigt mycket för att vi ska få tryggare stadsmiljöer, upplevd trygghet och verklig trygghet, Zaida. Det handlar om att se till att våra gatumuljöer är levande och att det finns rörelse så att kvinnor vågar gå ute kvällstid. Det finns mycket vi kan göra i staden, och där vi är mycket offensiva. Jag har inte uppfattat att Miljöpartiet är någon stor vän att hålla i handen i det arbetet.

Jag tror inte att du menade riktigt vad du sade nu i talarstolen, att du inte tror att vi har en politik för våldtäktsoffer. Det här upprörde mig ganska mycket, herr ordförande. Det är nästan en ordningsfråga. Är det någonting som engagerar den här majoriteten nationellt, regionalt och lokalt är det frågan om tryggheten på våra gator och torg. Det gäller fler poliser, hårdare straff och bättre fängelser. Det handlar om att skapa tydligare trygghet i våra stadsmiljöer. Där för vi en mycket offensiv politik. Det tycker jag är viktigt att slå fast när Zaida tar upp en sådan fråga som det här inte alls handlade om.

Anförande nr 108

Zaida Catalán (mp): Det är viktigt med trygghet i vårt samhälle, Mikael Söderlund. Men du visar väldigt tydligt att du inte har någon aning om vad du pratar om i den här frågan. Trygghet kommer när vi arbetar långsiktigt och tänker på vad våra handlingar får för konsekvenser. Det här förslaget är de facto bara plakatpolitik. Skulle vi till exempel göra någonting åt våldtäkterna skulle vi inte titta på gator och torg, utan då skulle vi titta på hemmen.

Jag ser ingen offensiv politik i de frågorna, och det var därför jag tog upp det exemplet. Jag förväntar mig verkligen att man hanterar den här frågan på ett mer långsiktigt och hållbart sätt än att bara föra fram en plakatpolitik.

Anförande nr 109

Borgarrådet S ö d e r l u n d (m): Herr ordförande! Den här debatten är alldeles för viktigt för att man ska kunna smita undan den. Om man för en offensiv på alla områden som rör kvinnors trygghet i våra stadsrum tycker jag att vi ska få möjlighet att prata om det. Zaida fick nu i två inlägg prata om att vi inte har någon politik för våldtäktsoffer. Jag tycker att det är ett ganska upprörande påstående. Jag tycker att du ska ta tillbaka det. Det har ingen relevans i det här ärendet, och i sak är det dessutom så att vi för en mycket offensiv politik för kvinnor, särskilt i stadsrummet i Stockholm.

Jag uppfattar inte att Miljöpartiet har drivit någon hårdare, intressantare linje när det gäller att skapa tryggare gaturum, levande bottenvåningar och se till att det finns trafik kvällstid och nattetid som skapar trygghet och nya ögon i form av taxichaufförer och andra som också ser att gaturummen är trygga och bra.

Då kommer vi till klottersaneringen. När vi frågar kvinnor och män vad som är viktigt för dem när det gäller trygghetsskapande åtgärder är det den enskilda fråga som kommer nästan högst när det gäller upplevd trygghet. Det är därför vi för fram de här ärendena i kväll. Vi har tagit del av erfarenheterna i Helsingfors. Det handlar om att staden tydliggör att det inte är tillåtet att klottra i Stockholm. Vi tar krafttag för att se till att staden blir ren, snygg och trygg med en ljus och varm miljö. Det handlar det här ärendet om.

Jag tycker att det är viktigt att vi sätter detta i sitt sammanhang. När Zaida börjar tala om ett mycket vidare begrepp, herr ordförande, tycker att det är intressant på ett sätt. Klottersaneringen är en del av en politik för att skapa ett tryggare Stockholm.

Anförande nr 110

Z a i d a C a t a l á n (mp): Jag har en sak kvar att säga i den här frågan, och det är att jag verkligen önskar att borgarrådet tar lika stora krafttag på andra områden som när det gäller klotter. Här är det högprioriterat. Frågan är vad som händer på andra områden. Jag hoppas att det kommer att hända lika mycket.

Anförande nr 111

A n n M a r i E n g e l (v): Det kanske är att ta i, Mikael, att säga att det största problemet som våldtagna kvinnor uppger är just klotter. Du sade att vi skulle ta till vara det goda exemplet från Helsingfors. Det är just det ni inte har gjort. Där var det framgångsrikt inne i staden. Det spred sig ganska mycket till förorterna sedan. Man hade en väldigt bra samordning mellan de olika fastighetsägarna och ett ökat aktivt socialt arbete. Jag kan inte se att det står i ert ärende, utan i ert ärende står det bara att man ska säga att det som redan är förbjudet är förbjudet.

Anförande nr 112

Borgarrådet Söderlund (m): Den enskilt viktigaste erfarenheten är just att man slår fast att det är förbjudet. Det är utgångspunkten för att sedan kunna samarbeta och nå resultat. Det finns inget i det här ärendet som motsäger det. Det handlar tvärtom om samarbete mellan en rad olika parter, polis, åklagare, fastighetsägare och många andra. Självklart är det så.

Anförande nr 113

Berthold Gustavsson (m): Ordförande! Jag undrar om s, v och mp har hört talas om uttrycket *the broken window syndrome*. En av de saker som man verkligen tog tag i i New York för att få till en tryggare stad med mindre brottslighet var att se till att det blev mindre skadegörelse, mindre klotter och mindre olaga affischering för att därigenom få en upplevd större trygghet. Det visade sig att det inte bara blev en större upplevd trygghet. Brottsligheten har också minskat oerhört mycket i New York år för år för år därför att man har tagit krafttag mot de här sakerna. Man överser inte med den mindre allvarliga brottsligheten, eftersom den leder till grövre brottslighet efter hand.

Man kan undra över vad Zaida säger. Är det bara det att anfall är bästa försvar? Har du så tunt på fötterna att du måste gå in på andra ämnen? Du talar om att klotter och graffiti är olika saker. Men kära vän – det är skadegörelse! Det är straffbelagt. Det kostar jättemycket för den enskilde att ta bort. Det kostar jättemycket i rättsapparaten att hantera skadegörelsen.

Dessutom sänder ni fel signaler till bland andra föräldrar och ungdomar. När vi tar hand om ungdomar och pratar med föräldrarna säger de: Ja, men han klottrar ju inte! Han håller bara på med graffiti. Han målar bara på de här väggarna, så det är väl inte så farligt! Men rätt vad det är målar de på de andra väggarna. Det finns inte en enda graffitimålare som inte har börjat med klotter. De springer och sätter sina tags överallt för att bli uppmärksammade. För att komma med i en *crew* – särskilda grupper – ska de göra ett visst antal graffitimålningar per vecka och per månad. Annars blir de utkastade. Jag håller just på med bekymringssamtal med en ungdom som har blivit utkastad. Nu vill ha börja gå en annan väg.

Det är jättemycket med det här. Ni säger också att det inte har blivit renare i Stockholm och på Söder. Det finns en helt annan uppfattning bland poliserna i alla fall – vi som kör gata upp och gata ned. Det har blivit mycket renare. Det har blivit mycket färre graffitimålningar och mindre klotter på väggar och fasader än det var tidigare.

Anmälningarna har ökat, och det beror på att så många fler har tagit detta på allvar. Man har uppfattat de nya signalerna. Det är nytt styre i landet och nytt styre i Stockholm som verkligen uppmärksammar det här, som vill ta det på allvar och som vill få bort det. Det händer någonting när folk ringer och anmäler. Det blir sanerat så fort som möjligt. Det uppmuntrar människor till att göra anmälan, och därför minskar också klottret.

Bifall till KS förslag!

Anförande nr 114

A n n M a r i E n g e l (v): Berthold! Visst är detta med *broken windows* viktigt. Jag tror att alla håller med om att vi vill ha en stad som är ren och fri från skadegörelse. Frågan är hur man åstadkommer det.

Jag tror inte att du är riktigt uppdaterad. När det gäller New York har det kommit nya rapporter om att man inte lyckas så bra med den här politiken längre, utan brottsligheten ökar mycket. Jag tror inte heller att du vet riktigt vad du pratar om när du säger det här som vi är ganska trötta på här – att man inte kan skilja på konst och graffiti. Vi talar om graffiti som konstform. Vi talar inte om det som utövas på olaglig plats. Men ni vill gå därefter att ni vill förbjuda utövandet av konstformen graffiti i kulturskolan och på konstutställningar. Det är det vi tycker är helt absurt.

Jag frågade om det fanns siffror på att det skulle ha blivit renare. Jag läste i lokaltidningen på Söder att klottret har ökat med 30 procent under det senaste året. Jag vet inte om det är sant, men jag tror att många inte kan se att det har blivit renare. Polisen säger det, menar du. Jag vet inte, för vi har inte sett några siffror. Men vi är ganska övertygade om att det behövs en annan typ av insats än den ni gör nu, som bara handlar om förbud. Studera vad som har hänt i New York!

Anförande nr 115

B e r t h o l d G u s t a v s s o n (m): Det går visst bra för dig att uttala dig för saker som du egentligen inte vet någonting om. Du kommer med påståenden i alla fall. Hur uppdaterad är du när det gäller vad som händer i New York? Det vet inte jag. Men jag läser i alla fall ganska många rapporter från polisen, från kriminologer och så vidare. År från år hävdar man att brottsligheten minskar. New York blir renare och snyggare. Det blir mindre skadegörelse och mindre klotter.

Det gäller också affischeringen. När vi påträffar någon som sätter upp en affisch kan man sedan följa honom eller henne. De kanske har satt upp 40–50 stycken affischer. En del sitter fast. En del blir nedrivna och ligger och skräpar på gator och så vidare. Det är klart att vi ska hålla efter sådant här. Det är klart att det har betydelse.

Jag kan inte förstå att vi inte kan visa framfötterna lite grann här i Stockholm och visa att vi snarare vill ha en skärpning av lagstiftningen än overseende med den, som ni tycks ha många gånger. Ni tycker inte att det spelar så stor roll och att man kan tillåta lite här och lite där, lite nya konstformer och så vidare. Det är att kapitulera.

Anförande nr 116

J a n V a l e s k o g (s): Det senaste inlägget var ganska belysande. Berthold Gustavsson säger att det är en skärpning av lagstiftningen man behöver göra. Om det nu är så – varför tar du då inte upp det i riksdagen där frågan hör hemma? Varför försöker du citera och göra tolkningar i de lokala ordningsföreskrifterna av den miljöbalk som finns?

Vad jag förstår borde du ha viss insyn i polisens verksamhet. Jag kan inte föreställa mig att de poliser som verkar i Stockholm plötsligt skulle tycka att nu jädrar har vi fått andra befogenheter eftersom det står exakt samma sak i de lokala ordningsföre-

skrifterna som i lagstiftningen och miljöbalken. Det handlar inte om det. Det handlar om andra saker. Det handlar om att prioritera, att man inte har några resurser och så vidare.

Mikael Söderlund gör ett försök, som dessutom kommer att misslyckas, att skriva in detta i de lokala ordningsföreskrifterna. Det får man inte göra. Det är bara plakatpolitik. Det är trist, och de flesta ser igenom det.

Anförande nr 117

B e r t h o l d G u s t a v s s o n (m): Det är inte första gången vare sig ditt parti eller er majoritet, vårt parti eller vår majoritet har tagit initiativ för att man vill påskina att man vill ha tydligare lagstiftning. Vi vill uppmärksamma frågor som man behöver ta kraftigare tag mot. Det har också många gånger haft effekt. Vi har lyckats med det.

Naturligtvis har vi kommunikation med våra riksdagspolitiker och vår regering. Men jag vill bestämt avvisa att det inte skulle ha någon betydelse vad det står i det ena eller det andra. Vare sig du tror det eller ej är det tjänstemän – poliser eller inom andra verksamheter inom staden – som läser och lyssnar på vilka signaler som kommer från politiskt håll. Det kan göra skillnad i hur de prioriterar i sin verksamhet.

Anförande nr 118

Å s a R o m s o n (mp): Vi har fört diskussionen förut om att det finns en stor skillnad mellan klotter och graffiti. Det är många kommuner i Sverige som behandlar de här sakerna olika, bland annat därför att graffiti är en konstform. Det är nog många stockholmare som inte förstår hur man från politiskt håll ska komma in och reglera detta. I så fall måste ni säga: Den här konstformen får man minsann inte använda i olika målningar! Under nuvarande regim kommer man väl inte att få använda den på skolor till exempel, även om eleverna själva väljer graffiti som den konstform de vill ha. Om de däremot gör en muralmålning går det bra. Impressionism är alltid mycket finare. De får ta något historiskt och något gammalt.

Vi måste tänka framåt. Staden kan inte stå still. Vi måste ta till oss nya konstformer. Jag tycker att det är fascinerande att majoriteten ännu inte har tagit till sig detta – att vi vill gå framåt. Ni vill bara titta bakåt.

Anförande nr 119

B e r t h o l d G u s t a v s s o n (m): Problemet är att det ofta uppmuntrar till det olagliga utövandet. Vi kan se vad som hände för några år sedan, när vi hade en av storklottrarna – eller storgraffitimålarna om du så vill – här. Han hade utställning och vernissage på Strandvägen. Vad gjorde han? Vad hände med honom på natten därefter? Han blev tagen av polisen när han var ute och klottrade och gjorde en stor graffitimålning på en olaglig vägg där han absolut inte fick göra det. Det kostade flera tiotusentals kronor att sanera väggen.

Graffiti och klotter är samma sak så länge det utövas på ett olagligt sätt, så länge det klottras på andras egendom och så länge det förstör. Det kostar den enskilde och skattebetalarna stora summor att sanera detta såvida man inte får tag på vederbörande och kan få honom att betala. Ofta har de inte så stora möjligheter till det. De här ungdomarna dras med stora skulder under lång tid framöver, får betalningsanmärkningar och så vidare.

Anförande nr 120

Z a i d a C a t a l á n (mp): Berthold Gustavsson! Jag skulle vilja veta om du känner alla graffitimålare i Sverige. Du säger ju att det inte finns någon som inte taggar när de går ut och målar, var de nu gör det. Annars visar du på en typ av människosyn som ni moderater har där ni drar alla över en kam. Det finns ingen som kan måla graffiti på tavla eller en laglig vägg i din bok, för alla är kriminella. Den människosynen skrämmer mig. Det är det jag är emot i er politik. Därför är jag också väldigt glad att jag inte tillhör den flanken.

Anförande nr 121

B e r t h o l d G u s t a v s s o n (m): Det visar sig dessvärre i klotterkommissionens utredning hur överrepresenterade klottrarna är även i andra brottssammanhang. Jag sade inte att de alltid är ute och sätter sina *tags*, men de har börjat med det en gång. Det är det som är grejen. De håller på mycket med droger; där är de överrepresenterade. De är också överrepresenterade när det gäller våld, stölder och så vidare.

Det vi pratar om här handlar inte om att göra någonting på en tavla. Det är inte frågan om det. Det vi pratar om här och vill ha till stånd är att man ska ta mer krafttag när de här personerna är ute och gör någonting olagligt på olika ställen i staden. Vi betonar det olagliga. Det kostar så pass mycket mer för Stockholms invånare, för skattebetalarna, för den enskilde och för rättsväsendet att hantera det här.

Men du står här och uppmuntrar till detta! Du säger: Det kan de väl få göra. Bara de håller sig till graffiti och inte till klotter är det väl okej att de fortsätter med detta! Det är det här vi har sett ofta när det gäller demonstrationer och så vidare. Då står ni där och uppmuntrar dem.

§ 26 Reviderade riktlinjer för serveringstillstånd i Stockholms stad (utl. 2008:32)

Anförande nr 122

Borgarrådet K r i s t e r s s o n (m): Det händer att åtminstone jag, som för ett år sedan var ganska ny, blir något snopen och förvånad över att så många kan engagera sig i den för mig relativt lilla frågan om krogarnas utskänkningstillstånd. Om man jämför med alla andra väsentliga sociala frågor känns den här inte som den största. Jag brukar skoja och säga att alla som ofta går på krogen och alla som aldrig går på krogen – båda dessa är ganska stora grupper – har starka synpunkter på detta. Det här säger jag delvis på skoj, delvis på allvar. Vi vet ju att det också finns en mycket allvarlig sida av krogarnas utskänkningstillstånd.

I de nya reglerna gör vi ett par viktiga förändringar. Den ena är att vi på allvar försöker markera att Stockholm står bakom ett öppet, dynamiskt, modernt och rikt krogliv. Vi vill vara en internationell storstad i alla dimensioner. Vi ser inte krogar som någonting som tyvärr måste finnas utan som någonting vi uppskattar. Det andra är att vi tar på stort allvar all den kunskap vi har om de problem som misskötsel i samband med alkoholservering leder till. Vi landar i en ganska självklar slutsats att bara de restauranger som på alla sätt sköter sig kan anförtros en så viktig uppgift som att servera alkohol. Vi misstror ingen från början. Vi är generösa i vår tillämpning. Alla ska få en chans. Men vi är också snabba att dra in tillstånden när förtroendet sviks.

Vi gör förändringar på två tydliga, konkreta områden. Det ena är det beramade och närmast ökända stekbordskravet, som i grund och botten är ett slags 50-talsanpassad svenskt-stadshotells-meny, där man har bestämt sig för vilken sorts mat som är fullvärdig mat. Vi gör en ganska självklar anpassning till den matkultur som i dag finns i Stockholm. Vi konstaterar att alla krögare med seriösa ambitioner och som motsvarar alla andra ställda krav ska ha samma möjlighet att få utskänkningstillstånd.

Det andra är att vi tar på allvar den ganska breda och återkommande upplevelsen av diskriminering eller dold diskriminering på Stockholms krogar. Detta går längre än de vanliga lagstadgade kraven på att inte diskriminera på grund av kön, etnicitet och sådana saker. Vi kräver alltså av krogar att de tydligt deklarerar på vilka grunder de släpper in människor. Vi är trötta på bråk i Stockholms krogköer. Vi är trötta på riktiga eller felaktiga anklagelser om att människor diskrimineras i Stockholms nattliv.

Vår grundläggande hållning är att det här är viktiga uppgifter. Men om vi ska kunna fullfölja vår uppgift att på ett bra sätt ge tillstånd och dra in tillstånd krävs det auktoritet och legitimitet i vår myndighetsutövning. Då måste regelverket i grund och botten vara sådant att seriösa krögare och en bred allmänhet upplever att vi har regler som är anpassade efter 2000-talet och som faktiskt motsvarar det rättsmedvetande som finns i en storstad som Stockholm. Allt detta försöker vi nu göra någonting åt.

Mycket har blivit bättre på ett antal år. För tio år sedan när vi mätte hur många ungdomar som lyckades köpa ut alkohol på våra krogar fast de inte var fyllda 18 år lyckades nästan hälften av alla i sina försök med det de inte borde ha lyckats med. I dag är det under 8 procent av de försöken som lyckas. 8 procent är 8 procent för mycket, men det har skett en radikal förbättring. Stockholms seriösa krögare gör allt de kan för att motsvara våra högt ställda krav. Det tycker vi är bra.

Ändå finns det problem kvar. Vi går inte sysslösa framåt de kommande åren. Vi har en koppling till organiserad brottslighet, som man får läsa om alltför ofta i tidningarna. Brottsligheten har en koppling till Stockholms krogar, vilket är ett problem. Vi har knarket, som på vissa krogar är ett stort problem medan det på andra krogar nästan är uttraderat. Vi har, som jag och Peter Lundén-Welden påpekade i en artikel häromdagen, också problem med att länsrätten alltför ofta i sina domar överprövar våra på goda grunder indragna tillstånd.

Nu tar vi några stora steg i rätt riktning. Jag ber att få yrka bifall till KS förslag med det rättelseblad som ligger på era bord.

Anförande nr 123

A b d o G o r i y a (s): Ordförande och fullmäktigeledamöter! Man får nog sluta att vara förvånad över Moderaternas hantering av ärenden i denna församling. Om man slår upp sidan 44 kan man läsa följande beträffande lagad mat: Ett minimikrav är att det finns tre förrätter, tre huvudrätter och tre efterrätter. I förra veckan läste man i DN bland annat att detta inte gäller. Det var skrivet av Ulf Kristersson.

I dag, innan vi började det här mötet, fick vi dukat på bordet att det som står i tidningen gäller, och det som har skickats till många remissinstanser gäller inte. Man har alltså ändrat sig helt plötsligt utan att förankra det framför allt hos oppositionen. Vi vet inte heller om det över huvud taget är förankrat hos de övriga borgerliga partierna.

Till saken: Vi tycker att myndigheterna för serveringstillstånd noga ska överväga beslut beträffande öppettider med tanke på de problem som kan uppstå både i och utanför restauranger. Man ska helt enkelt vara restriktiv. Jag hänvisar återigen till närpolischeferna och deras varningar i förra veckan i massmedierna.

Vi tycker vidare att utbildningen inte ska omfatta enbart serveringspersonalen utan även tillståndsinnehavarna. Utbildningen ska inte begränsas enbart till alkoholfrågor, utan den ska även omfatta narkotika- och tillgänglighetsfrågor.

Ordförande och fullmäktigeledamöter! Vi vet av erfarenhet att diskriminering förekommer mot vissa grupper i samhället – framför allt mot människor med invandrarbakgrund. Därför är det oerhört viktigt att vi har glasklara riktlinjer för alla berörda oavsett om man är ägare, tjänsteman eller anställd på restaurangen eller hos polisen. Men de ska också vara klara för den enskilde som vill ta del av nöjeslivet inne i stan.

Vi tycker att tillståndsinnehavarna ska vara väl medvetna om att de riskerar att mista serveringstillståndet vid förekomst av diskriminering över huvud taget. För att kunna

följa upp detta är anonyma tester viktiga i det förebyggande arbetet. Bifall till den gemensamma reservationen från oppositionspartierna!

Anförande nr 124

P e t e r L u n d é n - W e l d e n (m): Herr ordförande! Om man kommer till sidan 45 i en text borde man ha passerat sidan 15 på vägen dit. Där kan man läsa vad stadsledningskontoret i sitt tjänsteutlåtande daterat den 1 februari 2008 säger om kravet på tre huvudrätter, tre huvudrätter och tre efterrätter: Stadsledningskontoret anser att denna typ av precisering av menyn är olycklig och måste anses som förlegad. Redan i ärendet finns det alltså med på sidan 15 i sista styckets fjärde rad. Det hade herr Goriya sett om han hade läst det.

Abdo Goriya har rätt i det han säger om narkotika. Det är därför vi med STAD-projektet, som är ett gemensamt projekt med landstinget och med de krögare som finns i staden, nu håller på att arbeta in frågan om narkotika och hanteringen av narkotika på krogar. Den processen är alltså redan på gång.

Jag kommer inte att svara på frågan om diskriminering eftersom det är den del som jag tänker ta upp när jag har någon minut till.

Anförande nr 125

A b d o G o r i y a (s): Jag har läst även sidan 15 noga. Jag anser att stadsledningskontoret är en tjänstemannagrupp, och jag förlitar mig mest på den politiska församlingen som yttrar sig senare, på sidan 44. Jag utgår från att det som politikerna säger också gäller.

I det här fallet upplever jag att det ni har sagt i socialtjänstnämnden i egenskap av politiker inte gäller, utan att det som tjänstemän i stadsledningskontoret har sagt gäller. Det tyder på den obalans som finns mellan socialtjänstnämndens politiker på er sida och stadsledningskontoret. Ni måste själva reda ut frågorna så att både vi och även stockholmarna får klarhet i vad ni står för.

Anförande nr 126

S t e f a n N i l s s o n (mp): Ordförande, fullmäktige! En del av ärendet berör diskriminering. Det är det jag kommer att ägna mig åt att tala om i detta mitt första inlägg.

Stockholms krogar är på sina håll en mycket diskriminerande miljö. Många människor upplever sig varje vecka vara särbehandlade och avvisade på grund av fel hudfärg, etnisk tillhörighet, kön, funktionshinder eller sexuell läggning. Mest känt är kanske att människor med invandrarbakgrund ofta blir diskriminerade. En grupp med tre ljusa killar blir i allmänhet betraktad som ett sällskap medan en grupp med tre mörka killar ofta ses som ett gäng. Sällskapet släpps in, och gänget blir nekat.

Vanligt är också att personer med funktionshinder blir diskriminerade. I två illustrativa fall som har anmälts till handikappombudsmannen beskrivs hur två

personer – en rullstolsburen och en med synskada – har blivit nekade inträde på krogen på grund av sina funktionshinder.

Diskriminering är så vanligt för många att den ses som en naturlig del av vardagen – något man får finna sig i. Men det handlar inte bara om att människor känner sig kränkta när de nekas inträde på krogen. Det är ofta samma människor som också blir diskriminerade i andra sammanhang, inte minst när de söker jobb. Därför är det här en del av de strukturer som skapar utanförskap i vårt samhälle. Många människor uppfattar, ofta på goda grunder, att de inte är önskvärda eller att de inte riktigt räknas. Därför måste kampen mot utanförskapet också utkämpas när det gäller diskriminering på restauranger och diskotek.

Diskrimineringen på krogen är svår att bevisa. Problemet är osynligt för de flesta som inte själva drabbas. Mycket få domar finns mot krogar som diskriminerar. Därför behövs en handlingsplan för att ta itu med problemet. Det är framför allt fyra åtgärder som behövs.

För det första ska det redan i villkoren för serveringstillståndet stå att restaurangen riskerar att bli av med tillståndet om man diskriminerar. Det skulle ha en starkt förebyggande effekt på de allra flesta restauranger.

För det andra bör vi införa anonyma tester för att förebygga och upptäcka diskriminering. Det är en väl beprövad metod som är använd här i Stockholm för att testa att restauranger inte serverar alkohol.

För det tredje ska krogar när det är påkallat ha en synlig räknare i dörren som visar hur många gäster som finns i lokalen. Då blir det i princip omöjligt att säga att det är fullt som förevändning för att neka gäster.

För det fjärde ska det finnas en tydlig skyltning om inträdesvillkoren, till exempel klädkod och medlemskort. Det måste annonseras tydligt i entrén så att man inte kan behandla olika gäster på olika sätt.

I det borgerliga förslaget finns bara kravet på tydlig skyltning med, men inte de andra tre förslagen. En av fyra fungerande åtgärder för att bemöta detta allvarliga problem räcker inte. De borgerliga partierna tycker om att använda betyg i alla möjliga sammanhang. Därför ska ni få ett betyg här. I ämnet åtgärder mot krogdiskriminering blir betyget tyvärr IG – Icke godkänt.

Jag yrkar bifall till reservationen i kommunstyrelsen.

Anförande nr 127

P e t e r L u n d é n - W e l d e n (m): Ordförande och Stefan Nilsson! Det är väl inte helt obekant att jag inte är så mycket för den nuvarande betygsskalan och det betygssystem vi har i dag. Jag tror att det motverkar mer. Kanske är Stefan Nilssons anförande ett test på den nuvarande betygsskalan och skolan.

Vi diskuterade reviderade riktlinjer för krogstillstånd senaste gången 2005. När Stefan Nilssons parti ingick i en majoritet diskuterade vi också i hög grad de frågor som

Stefan Nilsson nu ägnade hela sitt anförande åt, nämligen diskriminering. Frågor om diskriminering ingår i den utbildning som vi ställer krav på – STAD-utbildningen. Jag har själv varit ute vid två tillfällen och gjort provtillsyn. Detta ingår också. Då väljer vi att stå och titta på hur väktare och krögare hanterar kön till sin restaurang för att man ska kunna läsa ut att det inte pågår någon form av diskriminering.

Vi har tagit till vara ert krav på att det ska finnas en tydlig skylt. Det finns faktiskt med i riktlinjerna, men ni införde inte det. Ni ställde inte krav på tjänstemännen om att det skulle finnas en tydlig skylt med vilka regler som gäller för att få komma in på krogen. Vi kommer att se till att det införs.

Tyvärr är det inte bara vi invandrare som diskrimineras. Det är även äldre svenska män. Därför är det viktigt att lägga rätt nyans på frågan om diskriminering, Stefan Nilsson.

Anförande nr 128

S t e f a n N i l s s o n (mp): Peter Lundén-Welden hänvisade till ett beslut i fullmäktige 2005. Då bestämde fullmäktige att det redan i villkoren för serveringstillstånd ska stå inskrivet att man kan bli av med tillståndet om man diskriminerar. Men det finns inte med i majoritetens förslag till beslut. Det är en av de fyra åtgärder som behövs och som är absolut nödvändiga för att vi ska förebygga och komma till rätta med diskriminering. De borgerliga vill bara ha med ett av de fyra förslagen. Det räcker inte. Krogdiskrimineringen kommer att vara i princip lika vanlig som den är nu med borgarnas förslag till beslut.

Anförande nr 129

K a r i n R å g s j ö (v): Ordförande, ledamöter, massmedier och lyssnare! Jag tillhör dem som fortfarande trots ålder gärna går på krogen, på puben eller till baren. Vi är många i Stockholm som vill ha en stad där vi alla kan gå på krogen, till baren eller till klubben.

Men det är inte så nu. Alltför många blir stoppade i dörren därför att de ser fel ut. De har fel hudfärg, fel ålder och inte rätta looken. Alltför många unga killar och tjejer kan berätta hur de blir avvisade vid dörren. De är inte fulla och inte jobbiga men fel. Det är allvarligt, och det spär på en känsla av utanförskap.

Det är därför vi till skillnad mot er vill att det i serveringstillståndet ska framgå att tillståndsinnehavaren åtar sig att se till att överträdelse av gällande lagar mot diskriminering inte förekommer inom verksamheten och att tillståndsinnehavaren, krogägaren, riskerar indragning av tillståndet om han träder över lagen.

I Stockholm ska ingen bli avvisad på grund av utseende, kön, sexuell läggning eller ålder eller för att man inte är tillräckligt hipp. Vi vill också att man aktivt arbetar för att minska köerna, som i sig skapar problem och är oerhört provocerande.

Vi i oppositionen vill också öka utbildningsinsatserna. I alla utvärderingar som har gjorts visar det sig att STAD-utbildningen har varit framgångsrik. Där vill vi bygga på med narkotikafrågor och frågor om diskriminering. Utbildningen ska också rikta

sig till dem som står i dörren, det vill säga vakterna. De är oerhört viktiga i sammanhanget. Det gäller också ägarna, men det är ju självklart. Som vi sade vill vi också ha in narkotikafrågor i det här.

När vi lyssnade på dig, Ulf, i början av mandatperioden framställde du i dina utspel ibland Stockholm som en lite småtrist stad när det gäller nöjeslivet. Det var kanske därför du 2007, tror jag att det var, kallade till en presskonferens och deklarerade att det nu skulle bli lite mer fart. Det skulle bli dygnetruntöppna krogar. Nya friska tag skulle till. Men du kanske inte tänkte på att det kunde vara en missbrukare som satt på krogen klockan 9 på morgonen. Du fick inte dina allianskompisar med dig, och det är vi glada för. Då hade vi haft en ganska besvärlig situation i den här staden, där alltför många har fastnat i ett beroende.

Att bo i en storstad innebär att det låter mycket. Det kan man köpa. Men om vi tittar på Södermalm är det helt uppenbart att många boende i området blir störda långt in på nätterna. Och det handlar inte om enstaka restauranger, utan om hundratals ställen. Här måste det tas hänsyn, och vi måste fortsätta på linjen med inga sena tillstånd i bostadshus.

Vi ska ha en levande krog-, bar- och klubbkultur. Men vi ska också ge alla möjligheter att komma in i den världen. Vi ska motverka kriminaliteten och drogmissbruket och vi ska jobba mot fyllerikulturen.

Bifall till reservationen från Vänsterpartiet, Socialdemokraterna och Miljöpartiet och till de framlagda förslagen!

Anförande nr 130

P e t e r L u n d é n - W e l d e n (m): Ordförande! Jag går ganska ofta på krogen. Det gjorde jag även före den tid då jag blev vald till ordförande i tillståndsutskottet. Jag går gärna ut och äter en bit mat, och då inte alltid till den lokala pizzerian just där jag bor även om de serverar goda pizzor. Jag är ganska nöjd med det vi har i Stockholm.

Jag vill ändå tillföra ett litet element. I Stockholm har vi fått tre nya restauranger med stjärnor i Guide Michelin. Det visar mycket av kvaliteten och kompetensen och de fantastiska möjligheter som finns för oss som bor i Stockholm men också för dem som kommer hit som besökare. För att vara den här lilla landsortshålan uppe i norr är vi oerhört täta när det gäller stjärnor i Guide Michelin. Detta är *en* bild av det hela.

Jag möter också en annan bild när jag kommer ut och är ute sent till min hustrus stora förfäran. Jag ser ett liv som pulserar i Stockholm. Jag märker att det är glada människor som är ute. När jag till exempel serverar kaffe till ungdomar i min församling vid Stureplan vid 4–5-tiden på morgonen har vi en härlig dialog och diskussion. Det finns så oerhört mycket positivt med att få förmånen att bo i Stockholm.

Det finns också problem med att folk är ute och dricker alkohol. Det är därför vi i Sverige har en av de mest rigorösa lagstiftningar som finns när det gäller rätten att servera alkohol på sin restaurang. Det är förenat med oändliga krav, remisser och

genomlysningar. Det är förenat med årliga tillsynsmöten. Det är förenat med utbildningskrav. Jag tycker att det är rätt. Vi ska ställa hårda krav på dem som vill bedriva restaurangnäring i Stockholm.

Det är därför jag är lite förvånad över inledningen av debatten, där man bara har velat tala om elände. Vi har sagt att vi inte accepterar diskriminering. Det har vi sagt i vårt yttrande. Det står i texter från remissinstanserna och det står i tjänsteutlåtandet; vi accepterar inte diskriminering. Därför kommer vi att gå vidare med det som påbörjades redan när ni tog fram nya riktlinjer, vilket vi tyckte var bra, nämligen att vi ska se till att motverka diskriminering. Det ska tydligt framgå på en krog vilka regler som gäller för att komma in där. Det ska tydligt framgå, framför allt på de restauranger som har öppet efter klockan 3, vilka krav vi ställer. Jag förstår inte hur ni kan tycka att det råder någon större oenighet om detta.

Jag är inte riktigt säker på att Stefan Nilssons räknare, som ska visa det exakta antalet kroggäster, löser problemet med diskriminering. Det är hur vi bemöter människor som är det viktiga. Det, herr ordförande, är ett arbete som vi oavsett majoritet har bedrivit aktivt. Vi har jobbat med att öka tillgängligheten och att ha detta öppna krogliv för alla i Stockholm. Bifall kommunstyrelsen!

Anförande nr 131

K a r i n R å g s j ö (v): Ordförande! Det fanns en mängd pigga förslag i oppositionens papper som ni har dissat helt. Ni har inte plockat upp ett enda.

Självfallet skulle det vara bra med räknare. Om man åker runt på Stureplan exempelvis en fredagskväll och ser de långa köerna så fattar man ganska lätt att det kan vara väldigt provocerande att bli avvisad. Tänk er att man som svart, helt nykter kille får höra: Tyvärr – det är fullt här. Sedan släpper man in fyra andra, som står bakom. Självfallet skulle man kunna undvika den typen av problem med en räknare. Det har varit en del incidenter – och inte något fåtal – med killar och tjejer, specifikt unga män, som har blivit avvisade och väldigt kränkta. De har förstått att det inte var fullt inne på krogen. De andra kom in, och inte jag. Det är ett otroligt övertramp att göra så mot en ung människa. Om man blir utsatt för det gång på gång skapar det en känsla av utanförskap.

En sådan lätt sak skulle vi kunna sätta oss ned och diskutera, tycker jag. Vi borde kunna bestämma oss för att köra så här så att vi får en hygglig stad för alla. Men det är inte ni villiga att hänga med på.

Anförande nr 132

P e t e r L u n d é n - W e l d e n (m): Karin Rågsjö! En normal krog vid Stureplan, på Riddarholmen eller vid Slussen som har 5-tillstånd eller sent tillstånd har tillstånd för kanske 500 personer. Men under kvällens lopp har krogen en omsättning på närmare 1 500–2 000 personer som kommer och går.

På fredag är det långfredag, och då tänkte jag faktiskt vara hemma med familjen. Men du och jag kan gå ut om en vecka eller två till vilken krog som helst som har sent tillstånd. Vi kan gå fram till den som står som dörrvakt. Han har två mätare. Han

mäter in- och utpassage och han har full koll på hur mycket folk det är där inne. Jag brukar nämligen ställa frågan när jag står i kö och väntar på att få komma in på de här krogarna, trots att jag är 50-plussare: Hur många är där inne? Då får jag till exempel svaret: Det är 586, och vi har tillstånd för 600. Det är alltså 14 kvar, men vi har så många kvar på gästlistan. Då är det inte diskriminering. Då handlar det om att man hanterat detta på ett sätt där man håller platser för dem som faktiskt har anmält sig i förväg eller som står på VIP-listan. Den har ni inte föreslagit att vi ska förbjuda. Du är välkommen ut med mig, Karin Rågsjö! Vi ska ha en härlig kväll och natt i Stockholm!

Anförande nr 133

Stefan Nilsson (mp): Ordförande, fullmäktige! Peter nämnde att den borgerliga majoriteten tycker att det är bra att kunna ålägga krogar att de ska ha tydliga och väl synliga skyltar vid entrén. Det är vi alla överens om här i salen.

Vi från oppositionen tycker att det behövs ett förtydligande av att-satsen. Man behöver förtydliga att detta bör gälla alla krogar där det uppstår köer eftersom köer genererar oordning. Eftersom detta är ett förslag som vi verkar vara överens om hoppas jag att den borgerliga majoriteten accepterar den här lilla tillspetsningen och förtydligandet av förslaget.

Jag yrkar bifall till Vänsterpartiets tilläggsförslag. Det ingår i oppositionens gemensamma förslag.

Återigen vill jag påpeka att det fortfarande finns tre viktiga åtgärder mot diskriminering som de borgerliga inte vill ha. Det handlar om att skriva in villkoren för tillståndet från början, det vill säga att man kan förlora det om man diskriminerar. Det skulle avskräcka och verka förebyggande för alla krögare. Då skulle de verkligen iaktta det här. Räknare, som Karin kommenterade tidigare, är ett mycket effektivt sätt att avhålla sig från att diskriminera med felaktiga förevändningar. Anonyma tester är också nödvändiga för att kunna upptäcka och förebygga diskriminering.

Anförande nr 134

Jackie Nylander (v): Fullmäktige! Jag är jätteglad för att vi får nya riktlinjer. Det hade vi verkligen behövt för länge sedan. Alkohollagen är gammal. Det är alltså jättebra. Men det som jag tycker är lite trist är att vi i oppositionen inte har fått vara med och hjälpa till med att skriva fram detta. Vi har inte lyssnat tillsammans.

Alla står här nu och pratar sig varma för sin idé. Det finns många idéer. Jag skulle gärna vilja gå ut med dig på krogen, Peter, och ta en öl. Då kanske den blå tungan skulle lossna och slipsen ligga i såsen. Så brukar det bli när alkoholen kommer in.

För att komma till saken tycker jag att alkoholtillstånden är så viktiga att alla personal som jobbar med detta borde få en alkoholutbildning – STAD-utbildningen. Det är en viktig fråga.

Vi ska öppna upp och göra det lättare att få fler restauranger i Stockholm, med tanke på hur det ser ut och med tanke på att vi, som man så modernt säger, ska ge verktygen. Polisen har klart och tydligt gått ut och sagt att de har svårt att hålla ordning. Tillståndsmyndigheterna säger också att de har svårt att riktigt hänga med vad gäller personalen. Jag räknar med att om vi ska öppna några krogar så är det kanske 100–200 stycken om vi räknar med sushibarerna, salladsbarerna och vad det nu är som kommer att komma till. Det vore på sin plats att de som jobbar på de här ställena har en bra alkoholutbildning och att de har lärt sig det här. De ska också lära sig en del om diskriminering. Det är en ansvarsfull servering de håller på med. Folk är berusade. Jag tycker att det vore bra.

Det finns en sak till som vi faktiskt har missat. Jag sitter ju i tillståndsutskottet och har varit ordförande där tidigare. Vi har gjort en miss när det gäller White Room. De fick ett 5-tillstånd fast det bodde grannar i huset. Då var inte miljöförvaltningen där och hade kollat av det. Miljöförvaltningen går inte längre ut automatiskt och läser av. I regel gör de det i alla fall, men det är alltså inte skrivet så i lagen. Därför vore det bra om det stod att miljöförvaltningen alltid ska gå ut och läsa av och se hur det ser ut i området så att det inte blir störningar av grannar och liknande. Vi har ju sett att det har blivit så mer och mer i dag när staden förtätas. Därför skulle jag vilja att det skrevs in i riktlinjerna att miljöförvaltningen alltid ska utföra sitt uppdrag.

Anförande nr 135

P a u l L a p p a l a i n e n (mp): Ulf Kristersson sade att några huvudpunkter var att stå för ett öppet krogliv och tydlighet när det gäller följsamhet mot regler och att man tar diskriminering på allvar.

Det intressanta för mig är att jag började karriären i Stockholms stad just i tillståndsutskottet tillsammans med Joakim Larsson. Jag kan nämna att ni har gjort ett bra val med Joakim Larsson framöver. Det hoppas jag i alla fall. En del av de saker vi diskuterade för länge sedan, för 10–12 år sedan, är just de här frågorna.

Jag har förstått att ni har sagt att ni inte accepterar diskriminering. Det intressanta för mig är inte att politiker säger att de inte accepterar diskriminering. Det intressanta för min del är vad de gör. Det roliga för mig är att jag för en gångs skull, trots att jag är väldigt arrogant, kommer att säga att jag tycker att alliansen och alla vi andra har kommit mycket långt i och med att vi har det här beslutet framför oss nu. Jag ställer mig helt bakom det förslag som kommer från s, v och mp.

Men det är trots allt inte länge sedan som politiker inte ens vågade tänka tanken att ta in sådana här krav. Det står så här: Tillståndsinnehavare åtar sig att se till att överträdelse mot gällande lagar om diskriminering inte förekommer inom hans eller hennes verksamhet. Det är många partier som har röstat mot detta under de senaste tio åren. Jag skulle ändå vilja veta varför det inte skrivs in i tillståndet. Det tycker jag är lite märkligt. Det är väldigt bra att detta att tillståndsinnehavare åtar sig saker skrivs in i serveringsreglerna. Men varför står det i så fall inte i tillståndet också?

Det finns också en del andra frågor som jag kommer att återkomma till. Vad händer med Kristdemokraternas krav från förra mandatperioden på kameraövervakning på

krogar som har stora problem? Det var en vettig idé, men den har försvunnit nu. Jag har i alla fall inte hittat den i texten.

Det fanns en till idé. Det är positivt att ni har tagit till er idén om skyltning. Men varför ska kravet på skyltning bara gälla krogar som har tillstånd till klockan 3?

Anförande nr 136

E l i s a b e t h B r a n d t Y g e m a n (s): Ordförande, fullmäktige! Debatten börjar gå mot sitt slut, verkar det som. Men jag skulle vilja säga tre saker. Ulf Kristersson inledde debatten med att säga att han är förvånad över att det väcker så mycket känslor när man pratar om sprit. Jag tror att Peter Lundén-Welden också var inne på att det är märkligt att vi kan diskutera det här så mycket. Men jag tycker inte att det är speciellt märkligt egentligen.

Framför allt tror jag att det beror på att när ni lyfte det här med att vi borde ha nya serveringsregler var det en helt annan ton än den man hör från er i dag. Då handlade det om dygnetruntöppet på krogen och om att vi skulle ha en mycket mer liberal syn. Sedan märkte ni att ni stötte på en hel del motstånd. Det har gjort att det finns en ganska stor samsyn på många håll över salen när det gäller det förslag som föreligger nu i sak. Men det finns fortfarande några saker som vi har påpekat just när det gäller frågan om diskriminering på krogen. Det ska finnas en tydlig koppling mellan diskriminering och tillståndet, det vill säga att man kan få tillståndet indraget.

Det kändes som om det var ganska bråttom i början med att presentera något nytt. Nu skulle det liksom bli roligare i Stockholm genom att vi skulle ha dygnetruntöppet på krogen. Det handlar om bilden av Stockholm som nöjespalats. Precis som Peter Lundén-Welden sade har vi superbra restauranger. Vi har ett ganska väl fungerande krogliv. Men det finns också ganska mycket skit som händer därute, och det måste vi vara medvetna om. Det finns en koppling mellan tillgängligheten till alkohol och narkotika och människors utsatthet. Det är klart att det är mycket av en balansgång.

Nu finns det förslag som föreligger från oppositionen. Vi bifaller och står bakom de två förslag och de papper som har kommit på borden om skyltningen och STAD-utbildningen. Men det är viktigt att vi kan ha ytterligare konkreta punkter. Det vore trevligt om ni kommenterade de förslagen. Det är ju ändå detta vi ska fatta beslut om. Jag skulle vilja att ni kommenterar förslagen och varför ni vill avslå dem, om ni vill det.

Kanske det också finns någon moderat som kan svara på om ni tänker fortsätta att driva frågan om dygnetruntöppet på krogen. Eller är det ett förslag som kommer att ligga nere ett tag?

I övrigt yrkar jag bifall till s, v:s och mp:s reservation.

Anförande nr 137

P e t e r L u n d é n - W e l d e n (m): Det som är viktigt, Elisabeth, är den utredning som den här regeringen har tillsatt om att göra en nationell översyn utifrån de skrivningar som Stockholms stad, Göteborg och Malmö har kommit med. Dina

partikompisar där har faktiskt samma linje som vi – att den utredningen presenterar ett bra beslut i september 2008. Det är dess direktiv.

Detta möjliggör att vi kan ta ytterligare ett steg i riktning mot skapandet av ett levande krogliv med en ansvarsfull alkoholservering. Jag skulle hemskt gärna vilja höra om någon på er sida kunde titta lite grann på bekymren, men också se möjligheterna. Vi har ett fantastiskt krogliv. Men vi har också bekymmer och problem. Det är dem som vi med våra riktlinjer, som vi till så stor del är överens om, gemensamt vill arbeta mot.

Vi har fört en lång diskussion om diskriminering som gällde två homosexuella tjejer som kysste varandra. Det var intressant. Vi höll på att dra in tillståndet för den restaurangen. Processen gick ända upp till Högsta domstolen, som konstaterade att flickorna inte var diskriminerade utan att det var andra saker som låg bakom. Om vi hade dragit in tillståndet hade det tagit två år innan krögaren hade fått rätt i att han inte hade begått ett lagbrott. Det är det som är viktigt med diskriminering.

Anförande nr 138

E l i s a b e t h B r a n d t Y g e m a n (s): Jag vill fortsätta att ställa frågor till dig, Peter Lundén-Welden. Ett av våra tilläggsförslag är att kravet på tydliga och väl synliga skyltar vid entrén med vilka insläppsregler som gäller för att hindra diskriminering ska gälla alla krogar där köer uppstår. Det har inte du kommenterat. Det är ingen som har kommenterat det. Det är en lite märklig debatteknik.

Vi har inte svartmålat och sagt att allting är hemskt. Jag gjorde inte det i mitt inlägg, som du nu begärde replik på. Jag sade att det finns en hel del bra, och att det är en balansgång. Men du svarade med någonting helt annat. Vad tycker ni om förslagen? Det är det vi ska fatta beslut om. Bifall till våra förslag!

Anförande nr 139

A n n - K a t r i n Å s l u n d (fp): Ordförande, fullmäktige! När det är dags att revidera riktlinjerna är det många som är engagerade. Det är lite kul att höra hur många det är som slåss om att vara den som är mest inne och mest ute på krogen och dessutom allra senast och den som känner flest. Det är i alla fall inte jag, för jag bor i förorten. Jag är på krogen ibland, men väldigt sällan eftersom det är jobbigt att åka pendeltåget hem.

Det är bra att riktlinjerna revideras, och det är bra att vi också får se hur det blir när regeringen blir klar med sin utredning. Det hela är förlegat, och vi kanske får revidera riktlinjerna snart igen.

Som vi har sagt tidigare ska det vara lätt att få tillstånd, men det ska vara lika lätt att bli av med det. Tyvärr tycker inte länsstyrelsen att det ska vara så lätt som vi tycker att bli av med tillstånden. Det tycker vi är ett problem.

De gamla riktlinjerna behövde verkligen revideras. De nya riktlinjerna skapar goda förutsättningar för en utökad tillsyn och bättre förebyggande arbete; det är vi till stora delar eniga om. När vi kommer till det där med diskriminering kan man lätt tro

att vi på vår sida inte tycker att det är lika viktigt som ni tycker. Jag tycker att Karin Rågsjö målande och bra beskrev hur det känns att vara utsatt för diskriminering och inte komma in när andra blir utpekade och får komma in. Frågan är bara vad man gör åt det.

Jag blir lite bekymrad, för det låter ungefär som om ni har sett ljuset nu. Det låter som om det skulle vara länge sedan vi reviderade riktlinjerna förra gången, men det är det inte. Det var 2005, och då var det ni som hade makten. Då hade det funnits möjlighet att testa alla de här idéerna. Det är inte säkert att allt det här kommer att lyckas så väl. Man kanske ska ta ett steg i taget och se vad som är möjligt och inte möjligt. Ni lyckades ju till exempel inte med att få de skyltar som skulle finnas på plats. De fanns inte på plats. Innan man börjar prata om att de ska finnas på alla krogar kanske man ska se till att de finns på de ställen de var ämnade för. Sedan får man väl göra en utvärdering och se hur det passar.

Och ärligt talat – ni kan ju inte tro på det här med räkneverk själva! Det står att man måste ha koll på hur många som finns i lokalen. Ett räkneverk säger ingenting. Det kan ju vara oroligt inne på krogen så att man inte kan släppa in fler. Det behöver inte ha med hudfärg eller något annat att göra. Men vår kamp mot diskriminering måste naturligtvis vara enig. Det är en otillständig fråga. Men det är inte troligt att det skulle hjälpa med några räkneverk. Bifall kommunstyrelsen!

Anförande nr 140

P a u l L a p p a l a i n e n (mp): Som jag försökte säga är det trevligt att vi har kommit så här långt i den här salen. Förra gången var det ganska många som röstade emot kloka regler – just de regler som ni lyfter fram nu. Jag vill ändå få fram ett svar på min fråga. Om ni vill att krögaren åtar sig att se till att diskriminering inte förekommer – varför finns det då inte inskrivet i tillståndet?

Ni säger att det är viktigt med skyltning. Varför ska det då bara gälla krogar som är öppna till klockan 3? Bör det inte gälla alla krogar som har kö? Det är lite förvirrande.

Anförande nr 141

A n n - K a t r i n Å s l u n d (fp): Om du hade lyssnat skulle du ha hört att jag sade att det är bra att man börjar någonstans och ser till att det man har beslutat också genomförs i stället för att bara besluta sådant som det sedan inte blir någonting av. Då har man ingen auktoritet, och då ligger man illa till om man vill att regler ska följas.

Anförande nr 142

S t e f a n N i l s s o n (mp): Ordförande, fullmäktige! Miljöpartiet, Socialdemokraterna och Vänsterpartiet har alltså ett tilläggsförslag som kommer att behandlas efter det att vi har beslutat i huvudärendet. Ett av förslagen är att man förtydligar att kravet på tydliga och väl synliga skyltar vid entrén om vilka insläppsregler som gäller – för att förhindra diskriminering – ska gälla alla krogar där köer uppstår

eftersom köer skapar oordning och bråk. På det sättet blir det omöjligt att diskriminera på det sättet på alla krogar där det finns köer.

Vi kommer att begära votering på det och hoppas på stöd från Moderaterna och Folkpartiet.

I en debattartikel i Svenska Dagbladet i torsdags slår en grupp närpolisler larm om det allvarliga och växande problemet med våld som hänger ihop med nattöppna krogar. Artikeln bemöttes av företrädare för den moderatdominerade majoriteten med: Problem. Vadå problem? Vi har det ju så lugnt och problemfritt på nätterna här i Stockholm.

Det är inte den verklighet som polischeferna beskriver. De redogör i artikeln för hur polisen alltmer tvingas avvara viktiga polisresurser under helgerna för att hantera våldet i krogmiljön. Konsekvensen blir att det förebyggande polisarbetet blir lidande.

Vi i Miljöpartiet tycker att det är viktigt att ta polisens oro på allvar. Det finns en tydlig koppling mellan antalet sena alkoholtillstånd och våldsbrottslighet. Ett ökat antal våldsbrott betyder fler brottsoffer, fler överfallna, fler misshandlade, fler som utsätts för våldtäkter, och det i sin tur betyder ökade sjukvårdskostnader.

Det var intressant att höra Mikael Söderlund för en timme sedan tala om de borgerligas offensiva politik på alla områden för att förebygga våldsbrott. Vi måste ha trygghet på gator och torg, sade han.

Polisen säger nu väldigt tydligt att en av de viktigaste saker vi kan göra är att vara restriktivare med sena tillstånd till servering. Den tendens jag kan se sedan Moderaterna och Folkpartiet fick egen majoritet i den här salen är att antalet 5-tillstånd snarare ökar än minskar. De problem med våldsbrottslighet som polisen är orolig för kommer alltså att öka. Vi i Miljöpartiet lyssnar på polisen. Vi anser att de har helt rätt i detta. Det blir lite ihåligt när Moderaterna säger att vi inte behöver lyssna på polisen i det här fallet.

Jag yrkar bifall till förslaget till beslut från Miljöpartiet, Socialdemokraterna och Vänsterpartiet. Vi föreslår att 5-tillstånd ska ges med restriktivitet och att man skriver det i förslaget för att våldsbrottsligheten nattetid inte ska öka ännu mer.

Jag yrkar alltså bifall till Miljöpartiets, Socialdemokraternas och Vänsterpartiets gemensamma reservation.

Anförande nr 143

P e t e r L u n d é n - W e l d e n (m): Stefan Nilsson och övriga som har varit i kontakt med massmedier – en lösryckt text ur en tidning ska man sällan ta som ett citat av ett uttalande – jag kan berätta för dig att jag inte sade så, och jag tror inte att det står så i tidningen heller.

Det uppstod en diskussion i samband med att närpolischeferna menade att vi skulle stänga våra restauranger klockan 3 för att polisen har det besvärligt på kvällen. Det är en känd uppfattning som även Stefan ser i alla ärenden som vi har på tillståndsut-

skottet. Polisens generella uppfattning är att inga krogar ska tillåtas ha öppet senare. Vi respekterar polisen för deras uppfattning, och polisen respekterar oss för att vi har en annan uppfattning.

Analogt med det som närpolischeferna sade är att vi ska förbjuda alla fotbollsderbyn, även om de ligger i Råsunda. Där uppstår det också konflikter, bråka och våldssituationer. Det har inte Stefan Nilsson föreslagit. Vill vi förbjuda demonstrationsrätten för att det uppstår konflikter? Nej, det är det ingen som vill.

Vad jag har sagt är att vi ska ha en polismyndighet som är närvarande där folk befinner sig, oavsett var och när på dygnet det är. Vi ska inte ha ett samhälle där vi låser in människor och förbjuder människor att vara ute på kvällarna för att polisen tycker att det är besvärligt. Vi ska se till att minska överkonsumtionen av alkohol. Vi hoppas att vi i vårt arbete med det får stöd av de dömande makterna. Det är allt färre sådana fall i tillståndsutskottet. Det borde Stefan Nilsson veta.

Ordningsfråga

Anförande nr 144

B e r t h o l d G u s t a v s s o n (m): Ordförande, fullmäktigeledamöter! Är det en ny trend att ordföranden tillåter att ledamöterna bankar i bänkarna för att uttrycka sitt missnöje? Tidigare har vi haft den policyn att vi får applådera men inte föra oväsen när en talare är i talarstolen. Min uppfattning är att det har varit ordförandens sak att avgöra när det är dags att avbryta talaren. Det är inte de övriga ledamöternas sak att föra oväsen genom att banka och slå i bänkarna.

Anförande nr 145

E l i s a b e t h B r a n d t Y g e m a n (s): Talartiden har vi gemensamt bestämt. Det kan inte vara bara presidiet som ska hålla reda på det. Om vi har 30 sekunders replik så har vi, annars blir det väldigt godtyckligt. Det ska man respektera. Det har hänt att även vi på den här sidan har sagt till om någon från er sida har pratat för länge.

Vi ska återgå till debatten, men vi måste hålla de tider som är bestämda.

Anförande nr 146

B e r t h o l d G u s t a v s s o n (m): Jag håller med om att tider ska hållas. Jag tror att det finns lika goda kålsupare på båda sidor, men jag reagerar på den nya trenden att fullmäktigeledamöter bankar och slår och sparkar i bänkarna. Det blir väldigt otrivsamt och kanske uppfattas som trist av dem som lyssnar på radio och undrar vad som pågår i salen.

Jag vill uppmana ordföranden och presidiet att fundera på hur frågan ska hanteras.

Anförande nr 147

P a u l L a p p a l a i n e n (mp): Ibland lönar det sig med envishet. Det här ärendet kanske är bevis på det. Jag tycker att det trots allt har gjorts stora framsteg i det här ärendet. Men jag har fortfarande inte något fått svar på min fråga. Om en tillståndsinnehavare åtar sig att se till att överträdelse mot de andra lagarna om diskriminering inte förekommer, varför ska det inte stå i tillståndet?

Jag har försökt säga det på ett konstruktivt sätt. Jag tycker att det är jättebra att ni har tagit till er kravet på skyltning. Det står: Villkor ska meddelas där så är påkallat om tydliga och väl synliga skyltar vid entrén som anger för köande vilka insläppsregler som gäller för att förhindra diskriminering.

Det är inte bara för att förhindra diskriminering. Det är också för att förhindra den oordning som uppstår när människor står en halvtimme i kylan och får ett god-dag-yxskafst-svar när de kommer fram till dörren. Det är alltså en bra regel för alla.

Varför ska det bara gälla 3-krogar? Det förstår jag inte. Ni kanske har en rimlig tanke bakom det. Bör det inte gälla alla krogar, åtminstone dem som har öppet till klockan 1? Jag förstår att det inte behövs hos den lokala krogen som stänger klockan 11. Det finns många populära pubar där det uppstår köer och där vi ställer hårda krav på ordning och reda. Varför ska de inte ha samma skyltar? Skulle det inte underlätta för våra inspektörer?

Jag fick inget svar från Kristdemokraterna på min fråga om vad som hände med kravet på kameraövervakning vid krogar där det behövs. Är det en ointressant fråga?

Anförande nr 148

K a r i n R å g s j ö (v): Det är bra om den här frågan kan ses från två håll. Det är kul att gå på krogen, men många i den här staden dricker för mycket. Jag tycker att det är väldigt bra att Moderaterna flankeras av Folkpartiet och kd som har en något mer restriktiv syn på hur kul det kan bli på krogen, annars kanske vi hade fått de dygnetruntöppna happy hour-krogarna. Det vore inte bra.

Min andra kommentar handlar om demokrati och hur man arbetar i ett parti. De reviderade riktlinjerna låg på vårt bord i dag, som Abdo sade. Vi har läst vad alla remissinstanser har sagt, men den här typen av ändringar i en text måste man kommunicera med partierna. Det kan inte komma som en överraskning. I Vänsterpartiet, Socialdemokraterna och Miljöpartiet har vi partigrupper som vi måste diskutera med. Vi kan inte bara ta ställning till sådant här rätt upp och ned. Ni borde lära er hur man arbetar demokratiskt och inte bara sätta papper under näsorna på oss som vi ska köpa utan att diskutera med våra partigrupper. Vi ser på demokrati på det sättet. Det kanske inte ni gör.

När det gäller våra förslag mot diskriminering är det lite trist att vi inte kan hitta en policy tillsammans. Det har funnits möjligheter, men dem har ni inte nappat på. Det är tråkigt. Det tråkigaste är dock att ni lägger de hör förslagen vid sittande bord samma kväll som vi ska fatta beslut. Så fungerar inte demokratin i våra tre partier.

Anförande nr 149

Peter Lundén - Welden (m): Jag ber om ursäkt och konstaterar att Miljöpartiet och Vänsterpartiet, efter det att ärendet lämnade kommunstyrelsen, har ändrat uppfattning och kommit med kompletterande utlåtanden som har dukats fram efter sammanträdet öppnande.

Jag ber om ursäkt. Vi läste vad stadsledningskontoret sade, och så ändrade vi texten. Ni har också efter möten med era partigrupper sagt att det ni har skrivit i borgarrådsberedningen och kommunstyrelsen inte var tillräckligt, utan ni ville komplettera det med två lappar.

Vi ber om ursäkt. Jag hoppas att Karin Rågsjö ber om ursäkt.

Anförande nr 150

Karin Rågsjö (v): Det här är en ganska stor förändring när det gäller riktlinjerna som ni har plockat fram. Det hade varit klädsamt om ni hade kommunicerat det till oss. Våra förslag bygger på det som redan finns. Era förslag är en fullständig överraskning. Det är en helt annan sak.

Anförande nr 151

Jackie Nylander (v): Det är tråkigt att man inte får svar på den lapp som vi lade ut om STAD-utbildningen och miljöförvaltningen. Hur ställer ni er till det? Det verkar som om ni är helt kallsinniga till det.

Jag kanske uttryckte mig luddigt. Ni kanske inte förstod vad jag menade. Det kan bli lite spretigt ibland. Jag ber om ursäkt i så fall. Jag vill gärna ha svar på frågan, för jag tycker att den är viktig.

Jag har varit ordförande i utskottet och är medveten om den händelse som Peter pratar om när det gäller diskriminering. Det är stora värden vi handskas med. Man ska naturligtvis inte rycka undan fötterna om det inte är klart bevisat. Sådant händer ju också, man får inte bara blåögd. Visst blir folk diskriminerade. Även äldre människor blir det. Jag har också blivit det. Det händer tyvärr. Men då får man bara bita i det sura äpplet och gå någon annanstans. Stockholm är stort, så det finns många krogar som vill ha en.

Som sagt vill jag ha svar på frågorna.

Anförande nr 152

Peter Lundén - Welden (m): Jag ska nu försöka använda mina tre minuter till att svara på de frågor som har ställts under kvällens debatt.

Varför säger vi nej till att vi ska ställa krav på att man ska en skylt vid krogar med köer. Det beror på att vi tror att köer oftast uppstår på krogar som har tillstånd till sent öppethållande, 3 eller 5. Det är ganska få krogar i Stockholm. Det kan ju råka uppstå en kö på min lokala pizzeria en kväll därför att där serveras speciellt god mat.

Men det är svårt att veta var man ska dra gränsen. När uppstår behovet av att anslå vilka insläppsregler som gäller?

Vi har därför satt en generell regel. Vid sent öppethållande med serveringstillstånd ska det vara anslaget utanför vad som gäller. Den regeln behöver man inte fundera över.

Miljöpartiet har velat att alla som jobbar i stadens 1 700 krogar ska ha STAD-utbildning. Det är feltänkt. Processen för att få starta en restaurang med alkoholtillstånd är att den som vill dra i gång verksamheten måste ha dokumenterad branschvana, flera års kunskap. Det är det grundläggande krav vi ställer på en krog. Man ska alltså dokumentera att man kan hantera alkoholförsäljning på sin restaurang.

Därför har vi sagt att STAD-utbildning gäller för krogar som har serveringstillstånd vid sent öppethållande och där folk kan stanna kvar och dricka alkohol lite längre. Det ska inte vara generellt på alla 1 700 krogar. Jag tror inte att vi mäktar med att utbilda alla med den personalomsättning som finns.

Kameraövervakning har det frågats om. Vi för en diskussion med polisen, och vi för en diskussion i branschrådet om de problem vi har med länsstyrelsen om att få tillstånd till kameraövervakning. Vi har inte kommit hela vägen därför att länsstyrelsen har sagt nej. Det är ett stort projekt. Vi vill ha kameraövervakning vid Stureplan och Medborgarplatsen. Vi har fått nej.

Vi ställer generella krav på den som vill bedriva en verksamhet att kunna hantera egenkontroll. Det gäller livsmedelshantering, brandsäkerhetsfrågor enligt lagen om skydd mot olyckor. Vi ställer krav på att man ska kunna bevisa att man har kompetens och kunnande om den lagstiftning som gäller.

Jag hoppas, Elisabeth och Jackie, att jag nu fick med era frågor. Därmed tackar jag för den här debatten.

Anförande nr 153

K a r i n R å g s j ö (v): Peter Lundén-Welden sade att köer uppstår när det är mycket folk. Köer används ibland på ett märkligt sätt i Stockholm. Man arbetar ibland med köer för att höja marknadsvärdet på sin krog.

Sverige är väldigt speciellt när det gäller köer. Kösituationen skapar en provocerande situation. Man borde titta på det. När det är kö och folk inte kommer in kan det uppstå en kränkande situation som kan sluta illa. Det har vi sett tidigare.

Man ska arbeta mot köer, tycker jag. Det går. Vissa krogar är inte fulla med folk. De använder sig av köer för att höja marknadsvärdet helt enkelt.

Man kan plocka in väldigt mycket i STAD-utbildningen. Det finns ett stort sug från krogarna att gå den typen av utbildning. Man kunde ta upp diskriminering, narkotika och så vidare.

Anförande nr 154

J a c k i e N y l a n d e r (v): Jag har suttit i det här utskottet i sex sju år. Jag har alltför många gånger varit med om att vi har dragit in tillståndet från restaurangägare på grund av deras bristande kunskaper. De visste inte tillräckligt mycket. De var duktiga på att laga mat. Ibland gick föräldrar som var duktiga på att laga mat in och stödde sina barn. De hade inga kunskaper över huvud taget, och därför gick det i putten. Jag har också varit med om att dra in tillstånd från invandrare som har haft svårt med språket och inte förstått vikten av att följa vissa regler.

Det här är viktigt. Det är stora värden vi handskas med. Det handlar om mycket pengar. Det är en tragedi för dem som blir arbetslösa. Därför är det konstigt att man fortfarande hänvisar till att om vederbörande bara har visat varifrån pengarna kommer och har jobbat på krog och lärt sig att servera är det okej. Det tycker inte jag.

I restauranger som har öppet till klockan 3 måste alla ha STAD-utbildning, i restauranger som har öppet till klockan 5 krävs det att alla har restaurangutbildning. Varför är det okej att servera fram till klockan 1 utan STAD-utbildning, men om man serverar till klockan kvart över 1 måste man ha en STAD-utbildning? Jag förstår inte ert resonemang.

Anförande nr 155

P e t e r L u n d é n - W e l d e n (m): Jag konstaterar att oppositionen inte dunkade nycklarna i bordet nu när Jackie Nylander drog över talartiden.

Att det ska finnas en tavla utanför en restaurang måste vara en generell regel. Skulle den lokala pizzerian i Bandhagen vara tvungen att producera en skylt när det uppstår en kö en lördagskväll? Ni hör själva hur ihåligt det låter.

Vi jobbar för att utveckla STAD-utbildningen tillsammans med landstinget och tillsammans med branschorganisationen och de fackliga organisationerna. Vi kommer att utveckla STAD-utbildningen som handlar om ansvarsfull alkoholservering.

Anförande nr 156

P a u l L a p p a l a i n e n (mp): Det sades att Miljöpartiet har lagt fram förslag om STAD-utbildning. Det är Vänsterpartiet som har gjort det. Jag tycker egentligen att det är ett väldigt bra förslag. Idén att små krogar som stänger tidigt inte skulle ha problem med överservering är märklig. De kan ha det likaväl som de som har sen servering. Det är bra att de får en sådan utbildning.

Idén lyfte jag fram för länge sedan. Det var på grund av att i Las Vegas är det så att alla som får ett sådant här tillstånd ska gå en utbildning. Det är inget fel med detta. Det är märkligt att man undantar den närmaste krogen av en sådan anledning.

Jag förstod inte Peters kommentar till frågan om kameraövervakning. Tanken med kameraövervakning, såsom Kristdemokraterna föreslog det, gällde krogar som har

problem med ordningen i sina köer. Det hade inte med Stureplan att göra. Vad hände med förslaget?

När det gäller skyltning kan tydlighet uppnås genom att alla krogar som har öppet till klockan 1 ska ha tydlig skyltning. Jag påpekade i mitt anförande att min tanke är att detta inte ska gälla den lokala pizzerian. Du har helt rätt, Peter. Det är inget problem eftersom de inte har några köer. Problemet är när köer används som ett marknadsföringsverktyg sent på natten. Det är inte nödvändigtvis klockan 3, även krogar som har öppet till klockan 1 har sådana problem.

Därför ska det vara tydligt. Det är bara att skriva in att det gäller klockan 1-krogar.

Anförande nr 157

P e t e r L u n d é n - W e l d e n (m): Ordförande! Jag har ägnat mycket tid åt att studera alkohollagen. Det är en rejäl pärm.

Har man branschvana och har drivit krog utan problem med skattemyndigheten, tullmyndigheten, miljö- och hälsoskyddsförvaltningen, brandförvaltningen, socialtjänstnämnden eller stadsdelsnämnden kan man få driva en ny krog. Om man inte har det måste man som krögare skaffa sig en utbildning och visa intyg på att man har gått en utbildning i vad alkohollagen säger och vad som gäller enligt brandregler, miljöregler och så vidare. Det är själva grundplattan för att få dra i gång en krog. Nu vill ni att man ska göra det en gång till. Det ligger ju i bottenplattan för att få starta en krog. Därför förstår jag inte ert krav.

Anförande nr 158

P a u l L a p p a l a i n e n (mp): Lagar och regler och till och med riktlinjer för serveringstillstånd tenderar att ändras. Det är en bra anledning till att ha en återkommande utbildning. Det är en märklig tanke att man inte har det.

Varför kan man inte ställa krav på skyltning på krogar som har öppet till klockan 1? Vad hände med svaret på den frågan?

Anförande nr 159

Borgarrådet S a m u e l s s o n (kd): Vi har tidigare haft uppe frågan om att brottsutsatta platser ska kunna ha kameraövervakning. Det har vi inte strukit från dagordningen. Vi har också sagt att vi är beredda att se över möjligheten till kameraövervakning i förebyggande syfte i skolor. Den frågan kan säkert komma upp igen.

Anförande nr 160

P a u l L a p p a l a i n e n (mp): Min poäng var att Kristdemokraterna för några år sedan ställde krav i samband med riktlinjer när man fick serveringstillstånd vid senare öppethållande. Det var inte så länge sedan. Min fråga är: Vad hände med det kravet? Det handlar inte om huruvida ni vill ha övervakning på andra ställen.

Anförande nr 161

J a c k i e N y l a n d e r (v): Skulle man kunna neka en krog i ett farligt område, i närheten av en skola eller liknande? Vi var alla överens om att det var alldeles åt helsike att få öppna restaurang i hotellhem eftersom människorna där är så utsatta. Vi blev överkörda av länsrätten. Vi blev överkörda av kammarrätten.

Ni menar nu att i en restaurang som stänger klockan 1 behöver den som står där bland alla människor inte ha kunskap i ansvarsfull alkoholserving. Jag fattar inte vad ni pratar om.

Anförande nr 162

P e t e r L u n d é n - W e l d e n (m): Jag ber om ursäkt om jag har varit otydlig. Jo, man måste ha branschvana eller kunskap i alkohollagen för att få driva en krog.

Anförande nr 163

J a c k i e N y l a n d e r (v): Kan jag få svar på den fråga jag ställde till dig?

Anförande nr 164

P a u l L a p p a l a i n e n (mp). Min poäng var att Kristdemokraterna under den förra mandatperioden tog upp idén att vissa krogar på grund av ordningsproblem hade behov av kameraövervakning. De hade också i många fall kameraövervakning. Tanken var att se till att kamerorna fungerade så att man fick en inblick i ordningen i köerna.

Jag har fortfarande inte fått svar på frågan. Om man ser till att krögare åtar sig att inte diskriminera, varför ställs det inte som villkor? Jag gillar er skrivning, men varför finns det inte med i villkoren?

Anförande nr 165

P e t e r L u n d é n - W e l d e n (m): Vi är överens över alla partigränser, tror jag, och även med polisen och krögarna att vi vill ha möjlighet till kameraövervakning. Justitiekanslern har en annan uppfattning. Nu ligger målet i hovrätten om vi ska ha rätt till provningstillstånd när det gäller kameraövervakning vid krogar, skolor och utsatta offentliga platser. Det är beklagligt att justitiekanslern hindrar detta. Jag tror att det är en viktig del i att hindra våld och diskriminering.

Där har justitiekanslern, som jag som kommunalpolitiker i Stockholm inte rår på, en annan uppfattning.

Anförande nr 166

P a u l L a p p a l a i n e n (mp): Ni blandar ihop äpplen och päron. Vissa krogar har redan kameraövervakning. Café Opera har kameraövervakning. Länsstyrelsen har inte stoppat det. Justitiekanslern har inte stoppat det. Vissa krogar har kameraövervakning. Det är intressant.

§ 27 Avtal med Luftfartsverket om förlängning av upplåtelsen av Stockholm-Bromma flygplatsområde

Hemställan från exploateringsnämnden

Motion om avveckling av Bromma flygplats

Minoritetsåterremiss från kommunfullmäktige den 3 mars 2008 (utl. 2008:33)

Anförande nr 167

Borgarrådet A x é n O l i n (m): Fru ordförande, fullmäktige! Kära stockholmare och svenskar! Äntligen! Äntligen har vi det stora nöjet att fatta ett långsiktigt beslut om Bromma. Vi har ju fattat beslut om att vi i den här regionen ska växa med en miljon invånare fram till år 2030. Då behöver vi alla former av transporter med både bussar och flyg.

Bromma har i många år levt i ovisshet. Nödvändiga investeringar för miljön när det gäller buller och infrastruktur har uteblivit beroende på den hattiga ovissheten om Brommas framtid. Äntligen kan vi glädja stockholmare och svenskar med att fatta ett långsiktigt och bra avtal för att bevara Bromma och för att kunna göra satsningar när det gäller miljö, buller och infrastruktur.

Fru ordförande! Vi vet att stockholmarna vill ha kvar Bromma. En stor majoritet vill det. Vi kan också lägga företagen till det. I den opinionsundersökning som gjordes av Handelskammaren i går säger 94 av de 100 största företagen i Stockholm att detta är viktigt för tillväxten. Detta är viktigt för jobben. Det är viktigt för regionen om vi vill finnas med på världskartan.

Jag tycker att det är en glädjens dag i dag när vi får vara med och fatta ett historiskt beslut, och jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 168

C e c i l i a O b e r m ü l l e r (mp): Fru ordförande, åhörare, fullmäktige! Det här blir den dag som man kan minnas som Moderaternas antiklimatdag. Ärendet om Brommaflyget och Förbifart Stockholm visar att ni inte har en aning om hur saker och ting hänger ihop när det gäller miljöfrågor.

Först förstör vi världen för att rädda världen. Teknikens framsteg ska rädda miljön från teknikens framsteg. Det är er variant. När tigrarna väl är utrotade är det för sent. När flyget, transporterna, överkonsumtionen, den evinnerliga materiella tillväxten har lett till ruskiga klimateffekter är det så dags. Både de lokala och de globala miljöproblemen berörs av detta beslut. 23 procent mer flyg är ett elände för stora delar av Stockholm ur buller-, lukt- och föroreningsynpunkt. Globalt sett är det givetvis också helt fel. Fler än 50 procent av flygen från Bromma flygplats går till Göteborg och Malmö.

Miljöpartiets Christopher Ödmanns och min motion från 2001 står sig fortfarande. Den är helt rätt. Den är helt rätt. Sju år gamla motioner brukar vara överspelade eller inaktuella, men vår motion stämmer fortfarande. Vi talar om luftmiljösituationen som är besvärlig. Det är fortfarande så; det kommer att bli värre. Vi talar om buller

som är ett allt större miljö- och hälsoproblem. Det blir bara värre. Dessutom pekar vi på något som jag verkligen vill belysa nu, nämligen ett större utvecklingsområde där vi kan bygga i stället för att bedriva frimärksplanering som vi gör i dag.

Finansborgarrådet har en storvulen dröm om över en miljon invånare i kommunen. Vi har en gällande översiktsplan där Bromma är utpekad som ett av våra stadsutvecklingsområden, precis som Hammarby Sjöstad, Liljeholmen, nordvästra Kungsholmen, Norra stationsområdet, Värtahamnen och Hjorthagen. Bromma är i den långsiktiga markplaneringen tänkt som ett stadsutvecklingsområde. Om man vill ha 50 000 eller 10 000 bostäder här är en senare diskussion. Nu förstör ni den fantastiska möjligheten i 30 år. Min dotter kommer att vara äldre än vad jag är nu innan vi har möjlighet att göra något åt det här området. Vi kan använda marken och bygga bostäder och arbetsplatser på det. Ni förstör nu för det.

I dag går man in överallt. Det är exploateringsprojekt, frimärksplanering på gång överallt i Stockholm, nästan enbart på bekostnad av grönmark. Det väcker oerhört starka känslor, ilska och förtvivlan hos de närboende. Det handlar om hela staden. Det handlar om söderort, norrort och västerort. Ni drar på er stora konflikter genom detta sätt att hacka sönder kvaliteterna i förorten. Jag hoppas att ni väljs bort så att det visslar om det i nästa val.

Ni bryr er dessutom inte om vad folk säger och skickar för signaler. Jag har svarat på över 200 mejl de senaste veckorna från upprörda boende vid ett av de projekt som är på väg. Ni har inte ens brytt er om att svara.

Brommaområdet är en enorm markresurs. Det är självklart att vi ska använda området – stort som Östermalm – för att skapa en klimatsmart stadsdel. Vi ska inte förstöra kvaliteterna för de boende i Aspudden, Enskededalen, Bagarmossen, Vällingby, Kista etcetera. Man ser att det är många protester på gång på grund av att ni tar grönmark nära naturområden. Vi har här ett fantastiskt område där vi kan bygga.

Naturmarken är ju en av förortens bästa kvaliteter. Det är tusentals människor i förorten som gillar vår närmiljö med skogsdungar, bergknallar, träd och buskar mellan husen. Många är inte intresserade av att bo i stenstaden. *Surprise!* Inte alla vill ha kaffe latte-ställen i bottenvåningen.

Att inte bygga bostäder på Bromma flygplats ser jag som ett svek mot oss som bor i Stockholm i dag och mot dem som vill bo i Stockholm. Det är för bostäder som man ska använda marken.

I övrigt är avtalet väldigt ofördelaktigt för Stockholm. Luftfartsverket får fortsätta att arrendera marken för 1 krona per år. Det är fullständigt befängt. Ett område stort som Östermalm blir alltså bortskänkt. Dessutom vet vi inte hur framtiden ser ut när det gäller strukturen på luftfarten i Stockholm.

Bifall till vår motion från 2001! Den gäller fortfarande.

Anförande nr 169

P e r A n k e r s j ö (c): Ordförande, fullmäktige! Centerpartiet är ett parti som länge har jobbat för att få bort Brommaflyget. I dag står jag här för att fullfölja den linjen. Frågan om Brommaflygets vara eller inte vara är inte en fråga om höger eller vänster, det visar också historien.

Det handlar om hur mycket miljön är värd och hur viktigt det är att slippa buller och luftföroreningar. Det handlar om hur viktigt det är med en dräglig och barnvänlig boendemiljö i västerort. Det är inte heller fråga om man är för eller emot tillväxt eller friheten att resa vart man vill.

Brommaflyget är för mig gårdagens lösning. Framtidens lösning är att åka snabba tåg. Inom kort kommer man att kunna ta sig till Skavsta från Stockholms central med ostlänken på 35 minuter. Det är för mig framtiden.

När vi debatterade den här frågan i fullmäktige för två veckor sedan kunde jag berätta hur man i Berlin stänger ned cityflygplatsen Berlin-Tempelhof för att i stället satsa på den större flygplatsen. Jag kunde också berätta om en blomstrande tågbransch där affärsmän i allt större utsträckning väljer tåg före flyg. Jag målade upp en vision av ett Sverige med höghastighetståg, en vision som alliansregeringen nu delar, att döma av ett utspel så sent som i torsdags.

Självklart måste flyg få finnas i framtiden, och självklart ska vi inte ta bort flyget som transportmedel för företagare som är i behov av det. Men vi måste börja fundera på hållbara alternativ till Bromma. Med ett nytt 30-årigt avtal kommer man dessvärre att minska drivkraften till att hitta alternativ. Det är garanterat något som är dåligt för det framtida företagandet.

Som borgerlig politiker och anhängare av marknadsekonomin kan jag ha vissa funderingar om att Stockholms skattebetalare ska subventionera flyget på Bromma. Det handlar om ett område i Stockholms stad som tidigare i kväll har liknats vid Östermalm i storlek och som lånas ut till flyget för en symbolisk summa pengar. Det borde göra Bromma till den flygplats i Sverige som är byggd på den absolut dyraste marken.

Det här är inte en fråga som tillhör höger eller vänster. I dag röstar Centerpartiet emot majoritetens förslag. Vi vill avyttra Brommaflyget på ett ansvarsfullt sätt och satsa på alternativen.

Därmed yrkar jag bifall till Centerpartiets förslag.

Anförande nr 170

Borgarrådet R u w a i d a (mp): Fru talman! Stockholmare! Det här är en väldigt tråkig dag. Det är den dag då Moderaterna säljer ut demokratin och klimatfrågan i Stockholm. Nu flyttar ni makten över vad vi ska göra med Bromma flygplatsområde till regeringen i 30 år. Vi krävde tidigare att man åtminstone skulle ha en uppsägningsklausul. Det vore det minsta. Vi är också motståndare till beslutet och vill egentligen inte ha det, men en uppsägningsklausul hade ändå varit det demokratiskt vettiga.

Att subventionera växthuseffekten känns som gårdagens politik. Vi jobbar mot att man ska subventionera bensin och olja, alltså allting som skapar växthuseffekten. Stockholm, storstaden i Skandinavien, ska vara omodern och fortsätta en gammal linje som inte är hållbar genom att subventionera växthuseffekten.

Vi behöver bygga ut Stockholm. Vi har ett vägval. För att bygga en modern, mänsklig, klimatsmart storstad behöver vi satsa på bättre och mer kollektivtrafik, till exempel tvärspårvägen till Kista. Vi kanske ska ha en tunnelbana mellan Alvik och Bromma flygplatsområde, där vi i stället bygger bostäder till alla dem som ska jobba i Stockholm. Vi kanske ska ha arbetsplatser på detta stadsutvecklingsområde. Det borde användas till att bygga på.

I stället satsar man på en lösning där man säger att flygtrafiken ska öka med 23 procent. Det är inte hållbart. Stockholm och stockholmarna vill vara med och ta klimatansvar, och man vill bygga en modern, mänsklig, klimatsmart stad. Det är jag helt övertygad om.

Bifall till Miljöpartiets förslag till beslut.

Anförande nr 171

Borgarrådet A x é n O l i n (m): Moderaterna, Folkpartiet och Kristdemokraterna gick till val på att bevara Bromma. Vi gick till val på att bygga Ringen. Vi gick till val på att satsa på tillväxt. Vi gick till val på en rad frågor som stockholmarna valde oss för.

Vi håller vad vi lovar. Det är demokrati.

Anförande nr 172

Borgarrådet R u w a i d a (mp): Att binda upp stockholmarna i 30 år och flytta makten till regeringen, kanske även till ett privat bolag, är ingenting som stockholmarna vill ha i all framtid. Ingen kan i dag säga något om Luftfartsverkets framtid. Det kanske blir privat i framtiden.

Jag tycker att det finns stora demokratiska brister i detta. Jag förstår att man till varje pris vill försvara den här typen av gårdagens lösningar. Det är väldigt tråkigt att Stockholmsmoderaterna tillsammans med Folkpartiet och Kristdemokraterna i Stockholm har fastnat för denna väldigt tråkiga väg. Det är en ohållbar väg som vi i framtiden behöver ändra på.

Anförande nr 173

E v a L o u i s e E r l a n d s s o n - S l o r a c h (s): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Vi hade en lång diskussion för två veckor sedan. Vi i oppositionen är med rätta upprörda över de borgerliga politikernas kallsinne gentemot alla dem som är störda av flygbuller och föroreningar från Brommaflyget.

Under debatten för två veckor sedan nämndes ett brev som skickats till oss alla fullmäktigeledamöter. Det är från en förtvivlad mor. Under debatten lovade Ulla Hamilton, som är ansvarig för miljön i Stockholm, att besvara brevet.

Jag ska läsa upp brevet så att lyssnarna vet vad det handlar om och för att påminna alla fullmäktigeledamöter. Brevet är detsamma. Det här är alltså adresserat till mig.

”Bästa Eva Louise! Att verka som kommunpolitiker är en mycket viktig uppgift. Jag vill tacka dig för att du vill ta detta stora ansvar. En oerhört viktig fråga för en stor del av kommunens invånare rullar nu in för beslut. Det är en fråga där partitillhörighet borde sakna intresse och där rent humanistiska värderingar tar över.

Jag vill beskriva en problemsituation ur den lilla människans perspektiv.

Min son bytte sin fina men dyra tvåa i Sundbyberg mot en underbar liten etta vid Spångavägen, även den hyresrätt. Nu hade han hittat sin idealbostad med utsikt mot äppelträd och syrener, trodde han tills han förstod att han var lurad.

Flyget till och från Bromma skapar ett inferno av buller, vibrationer och avgaser. Han kan inte tänka sig att lura någon annan, så där sitter han. Vad vill du att jag ska säga till honom?”

Har du svarat på brevet nu, Ulla Hamilton? Vad svarade du? Vad vill du att hon ska säga till sin son?

För övrigt vill jag yrka bifall till s-reservationen.

Anförande nr 174

Borgarrådet A x é n O l i n (m): Fru ordförande. Vi har alla fått det där brevet. Jag tror att de flesta av oss också har svarat på det. Nu har tre personer läst upp brevet. Det var alltså tredje gången – förutom att jag har läst det själv – som det där brevet citerades.

Visst finns det de som inte vill ha kvar Bromma. Den opinionsundersökning som vi har gjort visar att nästan 70 procent av stockholmarna vill behålla Bromma. En kraftig majoritet av moderater, folkpartister och kristdemokrater och centerpartister och även socialdemokratiska väljare vill ha kvar Bromma. Det är vänsterpartister och miljöpartister som inte har majoritet för att bevara Bromma, men även deras väljare har ett antal sympatisörer som vill bevara Bromma. 94 av de 100 största företagen i Stockholm vill bevara Bromma.

Visst finns det några brev som man kan läsa upp från dem som inte vill bevara Bromma. Men att hävda att det är ett demokratiskt svek när vi inte tillgodoser en persons önskan men tillgodoser önskan från 70 procent av stockholmarna är inte ett argument som biter.

Anförande nr 175

E v a L o u i s e E r l a n d s s o n - S l o r a c h (s): Jo, jag tycker att man ska respektera alla människor, även dem som är emot Brommaflyget. Det är väldigt många människor. Jag vet inte vilken grund den undersökning har som du refererar till. Andra undersökningar säger motsatsen.

Om det nu finns människor som inte är störda av bullret kan de ju vara glada för det. Livssituationen för dem som är störda av bullret är fruktansvärt dålig. Det är dem vi ska ta hänsyn till. Vi ska inte ta hänsyn till dem som mår bra, utan till dem som mår dåligt av detta. Det är dem man måste respektera.

Anförande nr 176

Borgarrådet H a m i l t o n (m): Om man ska ta hänsyn till alla invånare, hur tänker ni socialdemokrater ta hänsyn till dem som faktiskt tycker att Brommaflyget ska finnas kvar? Det är en fråga som du bör fundera över lite.

Mitt svar är att Bromma flygplats har funnits sedan 1936, så det kan inte vara någon stor överraskning att det flyger flygplan där om man köper en lägenhet där i dag.

Anförande nr 177

E v a L o u i s e E r l a n d s s o n - S l o r a c h (s): Var det så du besvarade det här brevet? I så fall tycker jag att du är mycket respektlös. De upplever situationen bedrövlig. Hela deras livssituation är i uppror. Det måste du respektera, Ulla Hamilton.

Är det så du svarade den oroliga mamman – du får skylla dig själv?

Anförande nr 178

R o l f K ö n b e r g (m): Ordförande, fullmäktige! Den samlade oppositionen lägger enorm kraft på att hävda att det här avtalet skulle vara orättvist på något sätt. Staten skulle ha tvingat staden till enorma eftergifter. Man uttrycker det som att det inte är två likvärdiga parter som har ingått avtal. Indignationen beror såvitt vi kan förstå främst på att avtalets § 7 innehåller att Luftfartsverket har rätt till förtida uppsägning av avtalet om Luftfartsverket beslutar att lägga ned flygplatsen.

Kommer detta att hända? Svaret är som alla vet: Nej, det kommer inte att hända.

Det är exakt det som oppositionen är indignerad över – ingenting annat. Stadshusoppositionens stora problem är att den är och förblir ensam i sin kamp mot den moderna tidens väderkvarnar, flygmaskinerna.

Vi vet att vi har stockholmarna och Stockholmsföretagen med oss i vårt stöd för Bromma. Men vi har också alltid haft motparten – staten – med oss. Oppositionen har däremot aldrig haft staten med sig. Allra tydligast *för* Bromma på den statliga sidan var ju Göran Persson, ni minns. Han smällde igen dörren för en ny flygplats på Södertörn. Han ville bevara Bromma.

Stadshusoppositionen är inte indignerad över något orättvist avtal. Man är indignerad över att man är ensam och övergiven av sina kompisar i länet och i den förra regeringen. Socialdemokraterna måste fråga sig med vems stöd man någon gång skulle lyckas. Ni har ju aldrig lyckats när era egna kompisar har varit era egna motparter.

Ordförande, fullmäktige! Indignationen upphör inte med detta. Man är även indignerad över att vi vill bevara flyget i stället för att bygga bostäder. Socialdemokraterna vill bygga 4 000 – 5 000 bostäder, Vänstern vill bygga 4 000 bostäder. Här infinner sig ett problem för dem, nämligen att det vill vi också göra.

Den smala bullerkorridoren möjliggör 4 000 nya bostäder bara inom Ulvsunda industriområde. Det finns alltså ingen grundläggande motsättning mellan bevarat flyg och byggande av bostäder i området om man inte absolut vill skapa en sådan motsättning. Det är det ni hela tiden försöker göra.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 179

Borgarrådet R u w a i d a (mp): Det är verkligen omodernt att ha en flygplats inne i en storstad. Det finns säkerhetsrisker som ni kanske tror är oviktiga. Det kan inträffa en flygolycka, och det vore fruktansvärt. Dessutom har vi alla miljö- och klimat effekter som vi pratade om.

När du pratade tänkte jag att det är fasansfullt att ni överlämnar makten i den här frågan till regeringen i 30 år. Ni borde ha kunnat ha en uppsägningsklausul av någon sorts demokratisk anständighet.

Jag tror faktiskt att jämfört med Stockholmsmoderaterna kommer framtida regeringar – även den nuvarande – förmodligen att vara betydligt mer klimatvänliga och kanske säger upp avtalet i en snar framtid. Det finns inga sådana klimatbovar i Sverige som Stockholmsmoderaterna.

Anförande nr 180

R o l f K ö n b e r g (m): Jag känner mig trygg i, och kanske något överraskad över, att Yvonne Ruwaida och jag är så överens om vår tilltro till regeringen. Skälet till att vi känner oss trygga med att kommande regeringar kommer att älska Bromma precis lika mycket som tidigare regeringar är att vi kan konstatera att de tar hänsyn till att Bromma flygplats är en angelägenhet för hela landet. Det har era kompisar i husen runt om i länet förstått. Det är en viktig del av Stockholmsregionens och hela Sveriges attraktivitet.

Jag känner mig helt trygg med att regeringar framöver kommer att fortsätta med det. Jag känner mig också ganska trygg med att de flesta av dem kommer att vara borgerliga.

Anförande nr 181

J a n V a l e s k o g (s): Historieskrivningen är inte helt korrekt. Jag vill påminna Rolf om att det som hände för tio år sedan inte var att det var problem med reguljärflyget. Det var inte det som stoppade nedläggningen av Bromma, utan det var intressen från de företag som hade flyg från Bromma, det så kallade beslutsfattarflyget, som med både öppna och diskreta hot fick stopp på detta. Bland andra var det en Ericssondirektör som hotade med att Ericsson skulle lämna landet om Bromma lades ned. Det var uppenbarligen framgångsrikt.

Men på den tiden fanns det åtminstone en utredning i botten som kunde visa att det inte var några problem som helst med att flytta över reguljärflyget. Problemet gällde beslutsfattarflyget, men det fanns förslag på lösningar även för detta. Det är det som vi kritiserar er för nu; ni fattar det här beslutet utan något som helst underlag till beslut. Det handlar om ett 30-årigt avtal utan några som helst fakta eller någon utredning. Det är ett oerhört stort svaghetstecken att ni inte vågar ta fram något sådant.

Anförande nr 182

R o l f K ö n b e r g (m): Ordförande, fullmäktige! Jag är glad att Jan Valeskog påminde mig och hela fullmäktige, för den delen, om och fäste vår uppmärksamhet på hur det var för drygt tio år sedan, när Mats Hulth sade att han skulle lyssna på företagen och det lokala näringslivet. De sade två saker: Sänk skatten och behåll Bromma! Mats Hulth gjorde tvärtom på båda punkterna. Jag är glad att Jan Valeskog påminde oss alla om vad Socialdemokraterna gjorde för ungefär tio år sedan.

Jag är också glad att kunna konstatera att ni misslyckades den gången. Ni kommer också att misslyckas varje gång framöver som ni försöker. Bromma är här för att stanna i minst 30 år till.

Anförande nr 183

A n n M a r i E n g e l (v): Rolf! Jag måste reagera när du påstår att vi står ensamma i kampen mot vår tids väderkvarnar – flyget. Vi är nog inte så ensamma, för vi har all världens miljöexpertis bakom oss när vi säger att där det är möjligt måste man ersätta flyg med spårförbindelse. Jag trodde att även ni hade förstått någonting av debatten om klimatet och vad som faktiskt kommer att krävas av oss. Du vet mycket väl att vi inte vill lägga ned allt flyg, utan det handlar om att ersätta Bromma och låta flyget gå från Arlanda.

Det är ni som är helt omoderna bakåtsträvare. Dem ni har bakom er är visserligen handelskammaren, som det verkar. Men man kan inte säga att handelskammaren har utmärkt sig för någon framsynhet i miljöfrågor här i staden. Det finns väl ingen som är mer bakåtsträvande än handelskammaren, som går emot all spårbunden trafik och ensidigt förespråkar ökad bilism och ökat flyg. Tyvärr är det nog ni och era vänner i handelskammaren som är ensamma i denna fråga globalt sett.

Anförande nr 184

R o l f K ö n b e r g (m): Ordförande, fullmäktige och Ann Mari Engel! Ur led är tiden. Vänsterpartiet har blivit de största och mest ivriga Arlandakramare som någonsin har hörts i den här salen. Inte ens om vi ansträngde oss på den här sidan skulle vi kunna uppamma det otroliga engagemang för Arlanda som Vänsterpartiet visade för två veckor sedan och som Ann Mari Engel nu fortsätter att visa här i kväll. Det är bara det att allt ni säger om Arlanda är rätt och bra, men det finns ett litet problem därute: Det är fullt. Bromma behövs också.

Men jag kan lugna Ann Mari Engel; vi kommer att tillsammans med våra kompisar i länet, regionen och regeringen försöka utveckla Arlanda också så att ni får som ni vill. Vi delar nämligen er fäbless för Arlanda, men vi anser att det inte finns någon grundläggande motsättning. När ni här och nu försöker säga att Arlanda på kort sikt skulle vara ett alternativ till Bromma vet ni dessutom själva att det inte är sant.

Anförande nr 185

T e r e s L i n d b e r g (s): Ordförande, fullmäktige! Jag skulle vilja ta tillfället i akt och lämna över några protestlistor från förskolan Trandansen i Traneberg. Jag läser:

Till samtliga ledamöter i Stockholms kommunalfullmäktige! Vi föräldrar och personal till barn som går i skola, dagis eller fritids som ligger innanför bullermattan med angivna 55 decibel har tagit del av den skrivelse som har inlämnats till er av de fem barnläkarna Ingela Bollgren Hjertqvist, Fredrik Lindgren, Joachim Luthander, Caroline Nilsson och Anna Wennberg den 10 januari 2008. Vi instämmer på det fullaste med att det är synnerligen märkligt att en majoritet av kommunfullmäktige tycks vilja medgiva en utvidgning av flygtrafiken med 23 procent utan restriktioner på buller och emissioner.

Från det att inrikesflyget mer eller mindre lades ned i slutet av 70-talet har flyget successivt ökat till en nivå som nu är besvärande både för barn och för vuxna. Nu tycks ni skriva under ett avtal som ger Luftfartsverket tillåtelse att ytterligare öka buller och emissioner utan några som helst regleringar och kontroller under en så lång tid som 30 år. Detta är otroligt.

Vi anser det vara en självklarhet att buller och emissioner ska minskas och inte ökas. Detta ska naturligtvis skrivas in i avtalet. Annars sviker ni den uppväxande generationen i området.

Brevet är undertecknat av föräldrar och personal till barn på förskolan Trandansen i Traneberg.

Anförande nr 186

Borgarrådet H a m i l t o n (m): Fru ordförande! Jag utgår ifrån att det före detta borgarrådet känner till att det inte är staden som gör tillståndsprovning när det gäller miljöfarlig verksamhet. Det är miljödomstolen som gör det. Jag hoppas att hon har meddelat de här föräldrarna detta eftersom det alltså inte är den här församlingen som gör de avgöranden som föräldrarna ansåg att vi skulle göra i ärendet.

Anförande nr 187

Teres Lindberg (s): Jo då, miljöborgarrådet – jag känner till det. Jag känner också till att det är din majoritet som skriver under ett avtal som kommer att påverka luften för stockholmarna i generationer framöver.

Anförande nr 188

Inge-Britt Lundin (fp): Fru ordförande! Stockholm behöver Bromma flygplats. De flesta som i dag bor i Bromma har flyttat dit med vetskapen om att det i deras bostadsområde finns en flygplats. Detta är dagens fakta.

94 procent av företagarna i Stockholms län vill ha kvar Bromma flygplats. Det visar handelskammarens enkät. Företagarna anser att Bromma flygplats är viktig för deras möjligheter att fungera och utvecklas som företag. För stockholmarna är det viktigt att ha ett välfungerande företagsklimat. Utan företagen stannar Stockholm.

I den här salen finns det mycket dubbelmoral, alldeles särskilt i den här frågan. Sossarna säger sig värna företagen, men struntar i att lyssna på vad företagen själva anser att de behöver ha för att fungera. Sossar i riksdagen och sossar i den gamla regeringen, bland dem Carin Jämtin, använde åtminstone förr Bromma flygplats. Sossarna i riksdagen i dag använder Bromma flygplats. Regeringsplanet lyfte med Göran Persson och hans ministrar från Bromma. Man måste ju inte leva som man lär, eller hur? Men det kanske är genomtänkt att hålla på båda lägren, för då kan man få röster från två sidor. Det är väldigt bra.

Vänsterpartiet är inte företagsvänligt; det vet alla. Det ska väl i så fall vara ett kommunägt företag. Inte ska man flyga och inte ska man åka bil, tydligen. I dag demonstrerade vi här utanför Stadshuset om att man inte ska bygga Förbifarten. Företagen får alltså inte heller ha lastbilstransporter. Kanske ska de gå med sina varor. Jag vet inte hur ni har tänkt er det hela.

Och vad anser då Miljöpartiet? De är egentligen emot all motordriven trafik. Det vet vi ju. Inga bilar, inga flyg och ingenting av allting, skulle man kunna säga att de vill ha. De är totalt företagsfientliga. Samtliga oppositionspartier säger sig värna Stockholms företagare men gör precis tvärtom. Det är det här jag kallar dubbelmoral. Mycket skrik för lite ull, sa de som klippte grisen.

Fullmäktige! Stockholmarna och regionen behöver Bromma flygplats både för företagen och för de enskilda personerna. Flygplatsen är en viktig del i stadens och regionens infrastruktur och utveckling. Inte för inte är Bromma en så kallad nationell strategisk flygplats. Bifall kommunstyrelsen!

Anförande nr 189

Jan Valeskog (s): Opinionsundersökningar är alltid intressanta. Jag har handelskammarens undersökning framför mig här. Där ställs frågan: Anser ditt företag att Bromma flygplats ska vara kvar som en citynära flygplats eller bör den läggas ned? Man har fått svaren att en så stor majoritet är mot en nedläggning.

Jag tycker inte att det är konstigt. Jag skulle själv inte utan vidare ha svarat nej på frågan. Man måste ju få veta vad som är alternativet. Man måste få veta vad som händer om Bromma flygplats läggs ned. Det får man inte veta här. Det är ungefär som när ni höll på med trängselavgifterna och folkomröstningarna i länet. Man fick rösta om trängselavgifterna, men man fick aldrig veta vad pengarna skulle användas till och vad som skulle hända. Det är självfallet viktigt i en sådan här fråga som handlar om flygplatser att man får veta vad som händer med det flyg som finns där. Det är en väldigt vinklad fråga, ungefär som i en del andra opinionsundersökningar där man har ställt frågor till människor. Det är inte mycket värt.

Slutligen vill jag säga att jag inte tycker att det är konstigt att regeringsledamöter och andra använder den flygplats som finns. Nu pratar vi om framtiden. Det tycker jag är den fråga som ska gälla i den här debatten.

Anförande nr 190

I n g e - B r i t t L u n d i n (fp): Janne! Jag kan inte hjälpa att du inte förstår. Det är någonting som du får ta på dig själv. Du säger att det är en vinklad fråga. Jag tycker att frågan som handelskammaren ställde var oerhört rak, till skillnad från de tillkrånglade och underliga folkomröstningsfrågor som har konstruerats från din sida. Frågan var oerhört rak, och man fick ett oerhört rakt svar.

Du kan ju själv ställa dig frågan, Janne: Hur kommer det sig att så mycket folk flyttar till Bromma i dag, för 5 år sedan, för 10 år sedan, för 15 år sedan och för 20 år sedan trots att de där uschliga flygplanen både finns där nu och fanns där då?

Anförande nr 191

T o r h i l d L a m o (v): Jag tycker att det är oklart vad Inge-Britt Lundin egentligen vill. Hon vill ha kvar flygplatsen, men hon säger ingenting om orsakerna till det. Hon försöker raljera och vara lite rolig när hon säger att Vänsterpartiet inte tycker att det är så jättebra att det blir en ökning av flygtransporterna i och med det nya avtalet. Hon pratar om godstransporter. Men du kan väl inte på allvar mena att man ska flytta godstransporter från väg till flyg? Jag tycker nog att det är en väldigt dålig lösning.

Vänsterpartiet skulle snarare vilja att vi satsar på tågtransporter och får över godstransporter till tåg. Det gäller givetvis även en del av de passagerare som gör de här korta flygresorna till Göteborg, Malmö och så vidare. Det vore väl jättebra om vi förbättrade tågtrafiken för dem i stället.

Anförande nr 192

I n g e - B r i t t L u n d i n (fp): Torhild! Jag vill ha kvar flygplatsen av de skäl jag tidigare anförde. Jag kan läsa upp anförandet en gång till om du tycker att jag behöver det.

Jag sade inte att alla transporter ska ske med flygplan. Jag vet inte vad du har fått det ifrån. Ni är fientliga mot allting, i princip på samma sätt som Miljöpartiet. Allting med motor är visst av ondo. Men man måste ju någonstans kunna transportera varor

på ett vettigt sätt. Det kan man göra både med flygplan, med lastbil och med båt. Men även enskilda personer behöver emellanåt resa med flygplan, också till Göteborg.

Anförande nr 193

C e c i l i a O b e r m ü l l e r (mp): Som ersättare i Stockholm Business Region bad jag om underlag därför att jag verkligen undrade varför detta är så viktigt för näringslivet. Ge mig lite fakta! Vad betyder Bromma för antalet arbetsplatser? Det faktaunderlag jag fick var oerhört magert. Det har inte gjorts någon vettig utredning. Det finns inget bra faktaunderlag.

Precis som Jan Valeskog påpekade tycker också jag att det saknades alternativ i den frågeställning som skickades ut från handelskammaren. Varför säger man inte att man i stället skulle kunna bygga en klimatsmart stadsdel på Bromma med arbetsplatser och nya bostäder? Det vore någonting för företagen att nappa på. Jag tror säkert att det är mycket mer utvecklande för staden.

Dessutom var det mycket begränsat med flyg under en lång period. Under en åttaårig period var det begränsade flygrörelser i hela Brommaområdet. Det var då man byggde Minneberg. Det byggdes under förutsättning att man skulle lägga ned Bromma flygplats. Nu ligger det där under bullermattan. Och det blir bara värre och värre.

Vi gillar elmotorer, vätgasbussar, biobränslebussar, biobränslebilar, biobränslebåtar etcetera. Det finns massor med bra kommunikationsmedel som är miljövänliga och miljösmarta.

Anförande nr 194

I n g e - B r i t t L u n d i n (fp): Då vill jag bara säga att kärnkraften också är ganska ren.

Menar du på fullaste allvar att ingen seriös utredning skulle ha gjorts under de senaste tio femton åren? Vad du säger är att *du* har dömt ut det som har gjorts, för du har bedömt att utredningarna som har gjorts inte är seriösa. Det kallar inte jag för seriöst.

Anförande nr 195

Borgarrådet S a m u e l s s o n (kd): Ordförande, fullmäktige! Det går inte att låta bli att gå på Socialdemokraterna, som varannan mandatperiod i opposition har väldigt goda skäl att säga att man vill lägga ned Bromma flygplats men som i majoritet håller helt tyst.

Eva Louise Erlandsson-Slorach säger att vi är kallsinniga som genomför det vi har sagt att vi ska göra i valrörelsen. Vi är tydligen kallsinniga. Men ni då, som mandatperiod efter mandatperiod med majoritet både här och i riksdag och regering inte genomför det ni säger! Det kallar jag för kallsinne. Det är väl att lura den här

stackars killen vars mamma tyckte sig vara föranledd att skriva å hans vägnar eftersom han tydligen inte kunde skriva själv.

Att vi kristdemokrater helst skulle vilja se en citynära flygplats på Söder har vi sagt tidigare. Det känner ni till. Det skulle leda till ett lyft för hela den sidan av staden, inte minst ur näringslivssynpunkt. Vi tror också på en utveckling av snabbtågen till Skavsta. Det skulle kunna bli en lösning, även om det ligger lite i framtiden.

Vi yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut. Vi tror att det långsiktiga avtalet ger mycket bättre förutsättningar att reda ut miljöfrågorna, som finns på bordet. Då har man chans att hinna med dem. Att ha kvar Brommaflyget står inte alls i motsatsförhållande till att man går vidare med att bygga ut spår och förbereda för höghastighetståg, som på sikt kommer att underlätta valet mellan tåg och flyg. Bifall till kommunstyrelsens förslag!

Anförande nr 196

C a t h a r i n a T a r r a s - W a h l b e r g (s): Ordförande! Kristdemokraterna är verkligen det parti som har svängt av och till i Brommafrågan, Ewa. Jag glömmer aldrig när Hardy Hedman var uppe och talade mot Bromma flygplats genom att räkna upp samtliga avgångstider och samtliga ankomsttider för att därmed tala om när invånarna blev störda av bullret. Han var oroad över det. Det kommer att bli ännu fler landningar, avgångar och flygplansrörelser på Bromma nu. Men bullret tycks inte bekymra er.

Anförande nr 197

Borgarrådet S a m u e l s s o n (kd): Jo, det bekymrar oss. Det var också därför vi ställde frågor till er under förra mandatperioden om varför ni inte åtgärdade det som fanns i det tilläggsavtal som antogs 2002. Det gällde den ena punkten efter den andra i skrivelser till kommunstyrelsen. Vi fick inget svar på det.

Det som hävdades från Luftfartsverket var att det inte gavs någon möjlighet eftersom man hade ett kortsiktigt avtal. Nu får man helt andra underlag för att kunna satsa genom det långsiktiga avtalet.

Anförande nr 198

E v a L o u i s e E r l a n d s s o n - S l o r a c h (s): Ewa Samuelsson! Du skryter om att det här var ett vallöfte. Det är väl ett av de få vallöften som ni genomför nu. Det vore bättre om ni ägnade er åt de andra sakerna i stället.

Det är märkligt att Ewa Samuelsson inte förstår att alla de här människorna är berörda. Det är dem som ni är kallsinniga emot – alla de människor som bor under bullermattan och får det fotogen och de gifter som sprids ut från flygplanen över sig. Det är dessa människor ni är kallsinniga emot.

Vad ska du säga till den här pojken när du ska svara på brevet? Ska du säga som Ulla Hamilton – att han får skylla sig själv?

Anförande nr 199

Borgarrådet S a m u e l s s o n (kd): Men bästa Eva Louise! Under 1994–1998 satt ni i majoritet här. Ni hade också majoritet i riksdag och regering. 2002–2006 var det likadant. Ni gjorde ingenting av det ni sade om att lägga ned Bromma flygplats. Det om något är väl kallsinne gentemot medborgarna!

Anförande nr 200

T o r h i l d L a m o (v): Jag hoppas att det var en felsägning att Ewa Samuelsson vill ha en flygplats på Söder. Jag tycker verkligen inte att vi ska satsa på ännu en flygplats inne i stan. Det var kanske Södertörn du menade.

Jag förstår inte riktigt det här. Å ena sidan säger du att det är jätteviktigt att vi nu satsar på höghastighetståg och att vi får mer trafik över till tågen. Vi ska även satsa på tågförbindelse till Skavsta. Det håller jag helt med om. Å andra sidan vill du alltså gå med på att vi ska förlänga avtalet med 30 år. Vi har ingen möjlighet att påverka det i efterhand. Vi har ingen uppsägningsmöjlighet. Vi kommer att tillåta att trafiken och i och med den också utsläppen ökar. Jag får inte det här att hänga ihop över huvud taget. Hur hänger det egentligen ihop? Det är min enkla fråga.

Anförande nr 201

Borgarrådet S a m u e l s s o n (kd): Jag ser inte ett antingen–eller. Jag ser ett både–och. Satsningarna på höghastighetståg och spårutbyggnad är naturligtvis jätteviktiga. De måste gå hand i hand. Men jag tror också att vi aldrig kommer att vara i ett läge då vi kan säga helt nej till flyget. De tidsvinster som görs med flyget är så stora. Därför är det viktigt att det finns både–och.

Anförande nr 202

Borgarrådet J ä m t i n (s): Fru ordförande, fullmäktige! Man kan göra frågan svår. Man kan prata om olika vinklingar på den. För två veckor sedan hade vi en lång debatt om vad vi vill använda Bromma flygplats till. Jag tror att vi redde ut varför vi vill lägga ned Bromma flygplats och varför ni är teknikfientliga och inte vill lägga ned den.

Vi ställde en fråga till finansborgarrådet som hon över huvud taget inte har svarat på. Den är: Vad skulle det kosta stockholmarna att i förtid säga upp avtalet med Luftfartsverket? Man säger att det handlar om en förhandling och att det får man se då.

För säkerhets skull tänker jag nu läsa upp den paragraf vi diskuterar. Den här debatten handlar ju egentligen om återremissen. Så här står det: § 7 – Uppsägning. § 7.1: Om parterna inte avtalar om annat eller vad som anges i § 7.2 nedan inträffar upphör arrendet efter uppsägning till avtalstidens utgång och utan annan rätt till ersättning än vad som anges i detta avtal. Uppsägning ska ske skriftligen 36 månader före avtalstidens utgång. § 7.2: Luftfartsverket har rätt till förtida uppsägning av avtalet om Luftfartsverket beslutar att lägga ned flygplatsen. Under sådana omständigheter upphör avtalet att gälla 36 månader efter det att en skriftlig uppsägning från Luftfartsverkets sida har skett. § 7.3: Om Luftfartsverket till övervägande del

upplåter eller överlåter arrenderätten till arrendeområdet till annan än det bolag som avses i § 19 får detta ske endast efter stadens skriftliga godkännande.

Att på något sätt tolka denna uppsägningsklausul som att staden har möjlighet att i förväg säga upp avtalet ser jag som mycket märkligt. Det är samma avtal som förra gången. Förra gången hade en förtida uppsägning av avtalet från stadens sida kostat mellan 100 och 250 miljoner kronor per år. På tio år är det mellan 1 miljard och 2 ½ miljarder kronor. Staden kommer under 30 års tid att få in 120 miljoner kronor i intäkter. Gott så – men det täcker inte ens knappt ett års kostnad av vad det för tio år sedan skulle ha kostat att säga upp detta avtal.

Jag tycker att det är under finansborgarrådets värdighet att hon inte ens har svarat på frågan. Bifall den socialdemokratiska reservationen!

Anförande nr 203

Borgarrådet A x é n O l i n (m): Herr ordförande! Det är inte riktigt meningen att vi nu ska fatta beslut om det här fantastiska avtalet som kommer att innebära sådana stora satsningar både när det gäller miljö, teknik och bullersanering och andra investeringar med ingångsvärdet att vi vill säga upp avtalet. Vi tror faktiskt att det här ska bli bra för stockholmarna och att det är nödvändigt för tillväxten. Det gör i sin tur att vi kan satsa på miljö och på tillväxt och jobb på andra sätt.

Herr ordförande! Carin Jämtin anklagar mig för att inte ha svarat på frågan om vad det skulle kosta. Det är väldigt enkelt. Det beror inte på att jag inte vill svara, utan det beror på att det inte går att svara. Om vi säger upp avtalet blir det en fråga om förhandling. Det är ingenting man kan svara på vare sig i dag, i morgon, om ett år eller om fem år. Det kommer jag att kunna svara på först den dag då det finns en reell förhandling och någon vill säga upp avtalet.

Så, tyvärr, Carin Jämtin, även om jag skulle vilja kunna svara – för det vill jag – så går det inte att svara på frågan förrän vi sitter i en förhandling.

Anförande nr 204

Borgarrådet J ä m t i n (s): Finansborgarrådet! Det går åtminstone att räkna fram vad 100–250 miljoner kronor per år skulle ha varit i nuvärde. Vad skulle 100–250 miljoner kronor per år ha varit i nutida penningvärde? Det hade finansborgarrådet kunnat räkna fram. Det kanske vi också kan göra. Men jag tycker faktiskt att vi kan förvänta oss ett svar om vi ställer en fråga från en stor minoritet i kommunfullmäktige.

Framför allt tror vi på utvecklingen. Vi tror att kommunikationerna i Sverige kommer att utvecklas i en riktning där vi slipper flyga de korta sträckorna inrikes. Fler kommer att åka tåg, och några kommer att åka från Arlanda. Vi tycker att framtidens stockholmarna också ska kunna säga sitt om en markyta i Stockholm som är lika stor som Östermalm och som har ett högt markvärde. Den kan vi utveckla. Vi kan både bo och leva där och gå runt i fina grönområden. Vi unnar framtidens stockholmarna den möjligheten.

Anförande nr 205

Borgarrådet E d h o l m (fp): Herr ordförande! Det är något märkligt med den här debatten. Oppositionen är upprörd över att majoriteten först går till val på en fråga och sedan gör exakt på det sätt som vi gick till val på. Jag tycker att det är mer märkligt att Socialdemokraterna i val efter val går ut och säger att de ska lägga ned Bromma flygplats, men varje gång de har makten både här i Stadshuset och i riksdag och regering gör man allt för att *inte* genomföra den politiken.

Jag undrar vad Carin Jämtin tänkte varje gång hon åkte med regeringsplanet när hon var biståndsminister. Hur gick det runt i hennes huvud? Möjligen tänkte hon: Ja, regeringsplanet står här för att det är ett effektivt sätt att använda min arbetstid på. Det är ett bra sätt att använda skattebetalarnas pengar på att flyga med regeringsplanet från Bromma flygplats. Precis så är det naturligtvis. Och precis så är det för företagarna – de 94 procent i Stockholm som tycker att Bromma flygplats ska bevaras.

Bromma flygplats är viktig för Stockholms utveckling. Jag tror att Socialdemokraterna vet att det är på det sättet. När Socialdemokraterna har regeringsmakten förstår de att det är på det sättet. Det är rent hyckleri att i den här salen hävda att man tycker någonting annat när man vid varje enskilt tillfälle då man har makten både här och på andra sidan vattnet aldrig någonsin försöker infria vallöftena.

Vi kan bara titta på den fantastiska miljöpartistiska motionen från 2001. Varför skrevs den inte fram under förra mandatperioden? Varför skriver en borgerlig majoritet fram den nu? Det är naturligtvis samma hyckleri då som nu. Ni vill inte lägga ned Bromma flygplats. Den dag ni är överens med era socialdemokratiska kompisar i regering och riksdag och om ni kommer tillbaka till makten kommer ni aldrig att lägga ned Bromma flygplats.

Anförande nr 206

J a n V a l e s k o g (s): Jag ställde en fråga till Lotta Edholm förra gången, och jag kan ställa den igen. Du säger att ni gick till val på att förlänga avtalet i 30 år. Det har vi aldrig sett i någon valrörelse. Har du sagt att vi ska bevara Bromma och förlänga avtalet i 30 år? Är det vad det frågas efter i underlaget? Det innebär ett fullständigt orimligt avtalsvillkor.

Avtalet nu gäller till år 2011. Jag tror inte att någon trodde att Bromma flygplats skulle läggas ned innan dess. Det handlar om vad som händer efter 2011. Det är vad debatten handlar om nu. Precis som för tio år sedan, när frågan utreddes, trodde vi att man åtminstone skulle ha en reell utredning som faktaunderlag.

Det här att det skulle vara något omoraliskt med att använda Bromma är fullständigt befängt. Jag vet massor av borgerliga ministrar som använder tv:n utan att betala tv-licens. Detta är en fullständigt absurd debatt. Vad jag förstår är det också försvaret som har bestämt vilken flygplats man ska välja, och inte regeringen.

Anförande nr 207

Borgarrådet E d h o l m (fp): Folkpartiet gick till val på att långsiktigt bevara Bromma flygplats. Så är det.

Vem är det som styr försvaret, då? Är inte det regering och riksdag också? Eller är försvaret något slags självständig organisation i Sverige som inte styrs politiskt på något sätt? Självfallet styrs försvaret av regering och riksdag likväl som Luftfartsverket styrs av regering och riksdag. Om man vill lägga ned Bromma flygplats när man har majoriteten i Stockholms stadshus och majoriteten i regeringen så gör man det. Ni har valt att aldrig någonsin göra det.

Jag kan också bara notera att Carin Jämtin inte vill svara på mina frågor.

Anförande nr 208

Å s a R o m s o n (mp): Jag håller med om det som Jan Valeskog sade om att man inte såg något borgerligt parti gå till val på att man skulle göra ett nytt avtal efter 2011 som skulle löpa på 30 år för Bromma flygplats. Jag förväntade mig inte att den borgerliga majoriteten i förtid skulle säga upp det befintliga avtalet. Men jag förväntade mig att man under den här perioden skulle diskutera vad som skulle hända efter 2011. Jag trodde inte att man skulle få ett för Stockholm ekonomiskt fullständigt oförmånligt inläsningsavtal slängt i ansiktet som ska gälla i 30 år.

Och sedan har ni mage att kalla det för en miljöstatsning! Det är hyckleri om något, Lotta Edholm! Ditt parti och din majoritet vill kalla det för en miljöstatsning när man ökar flyget på Bromma. Om du inte kallar det för hyckleri så vet inte jag vad man ska kalla det för.

Anförande nr 209

Borgarrådet E d h o l m (fp): Folkpartiet gick till val på att långsiktigt bevara Bromma flygplats. Naturligtvis kan man ha åsikter om vad som är långsiktigt. Jag kan bara konstatera att tio år var alldeles för kortsiktigt för att göra de stora miljöinvesteringar som nu har påbörjats.

Jag ställer fortfarande en fråga. Om ni var så bergfasta i er övertygelse under förra mandatperioden tillsammans med era socialdemokratiska kolleger här och i regering och riksdag – varför lade ni då inte ned Bromma flygplats? Och varför orkar ni inte ens skriva fram den miljöpartistiska motionen?

Anförande nr 210

A n n M a r i E n g e l (v): Jag blir alltmer fundersam över majoritetens uppfattning om demokrati. Nu säger Lotta Edholm att ni gick till val på det här, och därför kan inte vi kritisera det. Då är det väl konstigt att ni kritiserar oss. Vi har faktiskt olika åsikter i frågan, och det är inte säkert att man har rätt därför att man har skrivit något i sitt valmanifest.

Tidigare i kväll sade jag att jag vill att folk som bor i hyreslägenheter ska få rösta innan lägenheterna blev utsålda. Då sade finansborgarrådet att de redan har röstat i

valet, så de behöver inte rösta mer. Menar ni verkligen att om man har skrivit något i ett valprogram eller vunnit ett val så behöver man sedan inte ta emot någon kritik från vare sig oppositionen eller medborgarna? Jag tycker att det verkar vara en fundamentalistisk syn, om jag får säga det.

Ni har inte sagt att ni ska bevara Bromma flygplats i 30 år. Vi tycker att det är djupt odemokratiskt att frånhända sig möjligheterna i framtiden. Jag förstår inte riktigt diskussionen om vad vi skulle ha gjort och inte gjort. Vårt parti har alltid varit mot Bromma och velat lägga ned det länge. Men det fanns ju ett bindande avtal som det var stora böter förknippade med att säga upp. Det har varit skälet, och det vet ni också. Det är detta vi vill undvika nu. Vi vill inte att man skriver ett nytt avtal som gör att man måste betala stora belopp. Ni har inte kunnat redogöra för vad som händer när man bryter avtalet. Det är det återremissen handlar om.

Anförande nr 211

Borgarrådet E d h o l m (fp): Det är fortfarande så att det är regeringen som styr Luftfartsverket. Jag förstår att Socialdemokraterna i Stockholm inte har haft särskilt stort inflytande över den socialdemokratiska regeringen.

Jag har också stor förståelse för att Ann Mari Engel inte begriper innehållet i ordet demokrati. Det har vi diskuterat många gånger i den här salen. Jag har just blivit anklagad för att vara odemokratisk. Jag anser att man kan ha vilka åsikter som helst om Bromma flygplats. Det har jag full respekt för. Naturligtvis är alla åsikter välkomna. Jag säger bara att man inte kan kalla det för odemokratiskt att vi genomför den politik som vi faktiskt gick till val på.

Ordningsfråga

Anförande nr 212

Borgarrådet J ä m t i n (s): Jag skulle vilja ta upp tonen i debatten. Jag tycker att man ska betacka sig för att anklaga vänsterpartisterna för att vara ickedemokratiska gamla stalinister på ett eller annat sätt. Vi ska hålla oss till en ton där vi behandlar varandra med demokratisk respekt på båda sidor.

Anförande nr 213

Borgarrådet E d h o l m (fp): Jag vill bara påminna salen om att det inte är majoriteten som har sagt att den sidan är odemokratisk. Det var inte vi som tog upp det spåret över huvud taget. Det är ni som har gjort det, och kallat oss för odemokratiska. Då tycker jag att ni också får ta emot den kritik som vi riktar mot er när vi säger att vi gick till val på exakt den här politiken. Ni får gärna kritisera oss i sak, men knappast för att vara odemokratiska.

Anförande nr 214

O r d f ö r a n d e n : Ni berör båda två det som jag påpekade förut i kväll. Vi ska hålla oss till det vi diskuterar, och vi ska respektera varandra och varandras åsikter

och uppfattningar. Det tycker jag är självklart. En del går lite långt ibland, och nu tycker jag att vi tänker på det här allihop.

Anförande nr 215

J a n V a l e s k o g (s): Ordförande och fullmäktige! Trots ordningsdebatten här vill jag hävda att agerandet från den borgerliga sidan kommer att gå till historien som ett av de sämst underbyggda avtal som någonsin har presterats. Jag tycker att det är ett hån mot den kommunala demokratin liksom mot stockholmarna. Skälen är följande:

För det första har ni inte särskilt utrett Brommas framtida roll och funktion alls. Ni har enbart hänvisat till flygplatsutredningen, som bara listar de största flygplatserna och ingenting annat. Ni har alltså struntat helt i faktaunderlag inför beslutet.

För det andra är näringslivet som inte självt flyger från Bromma mer intresserat av att Arlanda stärks som nav och *gateway* för regionen, trots den mycket vinklade handelskammarenkät som vi pratade om förut. Jag menar att ni motarbetar både Arlanda och Skavsta med avtalet. Ni har påstått att Arlanda inte kan ta över reguljärflyget från Bromma på grund av gällande miljökoncessioner. Men redan i dag har Luftfartsverket en ansökan om att få ändra i dessa. Självfallet skulle en överflyttning av Brommaflyget göra det enklare att få nya miljövillkor, för miljöbelastningen skulle totalt sett minska med en överflyttning. En överflyttning av reguljärflyget skulle innebära att de allra mest populära så kallade slotsen – start- och avgångstider – mer eller mindre skulle kunna omförhandlas eftersom många av flygtiderna är desamma och flygen går samtidigt till samma platser i Sverige. Under större delen av dagen finns det gott om start- och avgångstider på Arlanda tack vare den tredje banan.

Finansborgarrådet talade förra gången om en massa siffror för antalet bostäder och undrade vad som var korrekt om man skulle bygga på Bromma. Man kan konstatera att varken i Stockholm eller i någon annan storstad i Europa bygger man fler bostäder än man kan försörja med vägar och kollektiva trafiksystem.

Sammanfattningsvis menar jag att ni har genomfört detta avtal på ett kupppartat sätt utan sakligt underlag. Ni gynnar vissa delar av näringslivet medan ni i praktiken försvagar alla dem som vill se ett starkare Arlanda. Detta går till historien som ett av de absolut slarvigast underbyggda avtal som har tagits upp i den här fullmäktigeför-samlingen.

Anförande nr 216

Borgarrådet L a r s s o n (m): Ordförande! Jan Valeskog är uppe och diskuterar Arlanda som något som skulle förlora på det här avtalet. Det ligger tydligen inte alls i Arlandas intresse över huvud taget att vi ska ha Brommaflyg. Jag vill då bara erinra om att Luftfartsverket har en del intressen i all flygverksamhet i det här landet. Luftfartsverket har varit noga med att framhålla vikten av att vi behåller Bromma. De vill att vi ska ha Bromma kvar som ett komplement till Arlanda och framhåller vikten av att erbjuda den service som det innebär för boende, för affärsflyg och annat i den här regionen. Jag vet inte var du får det här ifrån över huvud taget, Jan

Valeskog. Men det enkla skälet är nog att du inte har lyssnat på Luftfartsverket för att höra vad de vill i frågan. Luftfartsverket vill ha kvar Bromma; så är det.

Anförande nr 217

J a n V a l e s k o g (s): Då har du inte följt med i diskussionen speciellt väl. Luftfartsverket har faktiskt riktat allvarlig kritik just mot hur Arlanda har hanterats. Näringslivet anser, som jag berättade förra gången, i en ledare i Dagens Industri att Bromma är en tillfällig lösning och att Luftfartsverket borde prioritera Arlanda på ett helt annat sätt. Med direktflyg skulle det bli bättre flyg till och från Arlanda. Så kan vi stärka Arlandas roll i Skandinavien.

Nu håller Arlanda på att bli en flygplats för matarflyg. Man splittrar resurserna på flera flygplatser. Det är klart att det missgynnar Arlanda, och även Skavsta för all del, om flyget blir kvar på Bromma. Det är självklart att den del av näringslivet som kör med egna flygplan från Bromma försvarar flygplatsen. Man är ju också nära lierad med handelskammaren i Stockholm. Det är ingen nyhet.

Anförande nr 218

M a r g a r e t a C e d e r f e l t (m): Ordförande! Vid förra fullmäktigesammanträdet bordlades frågan om Bromma. Vi har en debatt här i kväll som i mångt och mycket påminner om debatten vid det sammanträdet. Jag sade då, och jag säger det igen, att Bromma flygplats är en viktig fråga. Vi måste lyfta perspektivet lite högre och inte bara se allt i ett lokalt Stockholmsperspektiv. Bromma är en nationell flygplats.

Att jag säger detta beror på Kristina Rogestams utredning – flygplatsutredningen. Den är inte en listning av flygplatserna. Den är en prioritering av nationellt viktiga flygplatser, och den innehåller också förslag på flygplatser som kan stängas. När det gäller Stockholm finns två flygplatser med som nationellt viktiga – Arlanda och Bromma. Därför tycker jag att det är oerhört angeläget att fullmäktige betänker utredningen när vi nu så småningom kommer att gå till beslut.

Jag vill lyfta fram ytterligare några perspektiv som har nämnts här under kvällen. Ett är miljön. Som ni säkert känner till är handeln med utsläppsrätter och miljöfrågan också en fråga som finns på EU-nivå. Flyget kommer att inkluderas i handeln med utsläppsrätter just för att konstant hålla och sänka utsläppen från flyget. Det innebär för Sveriges del att det kommer att finnas en nationell nivå på utsläppen – detta oberoende av om Bromma flygplats finns eller inte. Den som vill vara med och påverka utsläppsrätterna och därmed miljön bör arbeta på EU-nivå i frågan.

Jag vill också lyfta fram flygsäkerhetsfrågan, som har nämnts här tidigare. För att flyget ska vara säkert handlar det också om att beakta till exempel om det är stora eller små flygplan som lyfter och landar på en och samma flygplats. Detta är ett perspektiv som finns med både i kommunfullmäktiges handlingar och i andra, såväl nationella som internationella, dokument. Det är oerhört viktigt att se till att det finns optimala förutsättningar för att flygsäkerheten ska kunna tillgodoses. På så sätt kan miljön bli trygg. Det gäller förstås också miljön för personer som vistas på flygplatserna.

Jag vill föra in ytterligare ett perspektiv som jag tycker är oerhört angeläget i sammanhanget. Det handlar om allmänflyget. Allmänflyget är litet. Det består av mindre flygplan. Även regeringsplanen räknas dit, liksom mindre affärsflyg. I Stockholm finns ingen flygplats som hyser allmänflyget i dag efter det att Tullinge flygplats har stängts och efter det att Barkarby flygplats kommer att stängas. Allmänflyget kan inte finnas på Arlanda. Där finns det stora flyget.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 219

J a n V a l e s k o g (s): Ett system med utsläppsrätter vore alldeles utmärkt. Men det finns ingenting som talar särskilt för Bromma i det fallet. Återigen: Om man ska stärka flyget i Sverige och i Skandinavien är det Arlanda man ska satsa på, och inte Bromma. Jag vill hävda att flygplatsutredningen har tittat på de stora flygplatser som finns. Den har inte alls analyserat konsekvenserna av att flytta trafik från Bromma till Arlanda eller Skavsta.

Jag kan rekommendera den visserligen tio år gamla utredning på många hundra sidor som visar hur detta skulle kunna gå till. Den är i mångt och mycket aktuell än i dag – åtminstone vad gäller reguljärflyget. Allmänflygets position har förändrats, precis som du beskriver. Men när det gäller reguljärflyget, dess möjlighet att fungera från Arlanda och dess positiva betydelse för den flygplatsen framgår detta tydligt i den utredningen. Jag kan rekommendera dig att läsa den.

Anförande nr 220

M a r g a r e t a C e d e r f e l t (m): Herr ordförande! Jan Valeskog får nog läsa om Rogestams utredning. I utredningen finns klara och tydliga förslag på flygplatser som är värda att bevara och flygplatser som bör läggas ned. Det finns fem flygplatser föreslagna för nedläggning. Bromma finns med som ett exempel på flygplatser som är viktiga i ett nationellt perspektiv.

EU:s utsläppsrätter är i allra högsta grad intressanta för den debatt som förs i kväll eftersom debatten från oppositionens sida har handlat om att utsläppen kommer att öka om Bromma flygplats finns kvar. Detta stämmer inte eftersom det finns, eller rättare sagt kommer att finnas, ett system med handel med utsläppsrätter. Detta är ingenting som påverkar utsläppsmängden när det gäller Bromma.

Anförande nr 221

T o r h i l d L a m o (v): Ordförande, fullmäktige! Det här är ingen rolig dag för stockholmarna. I dag står några av de mest bakåtsträvande besluten i Stockholms historia på vår dagordning. Att förlänga avtalet med Bromma flygplats med 30 år är att blunda för de miljöproblem som vi står inför. Att välja att i 30 år framöver skriva sig fast i ett avtal där man bokstavigt talat skänker bort mark i ett av de mest attraktiva lägena i Stockholm samtidigt som man öppnar för att flygtrafiken ska öka är ingenting som jag ser som en bra utveckling. Vi ser att man på många andra håll i Stockholm vill knäppa in på park- och grönområden. Det verkar som om stadsbyggnadsborgarrådets våta dröm är att bygga på Järvafältet och Årstafältet.

Det finns inga vettiga argument för att ha en flygplats i Bromma. Man lägger beslag på stora ytor inte bara för själva flygplatsen utan även runt omkring. Det är områden som vi från Vänsterpartiet i stället skulle vilja använda till att bygga en ny ekostad. Det här är ingenting som är en kapacitetsfråga. Den trafik som finns på Bromma flygplats skulle mycket väl kunna flyttas över till Arlanda. När man lyssnar till högerns företrädare hör man inga riktiga argument. Frågan om Bromma flygplats är enbart en symbolfråga som egentligen inte har någon ordentlig förankring i verkligheten.

Jag skulle gärna vilja veta en sak som vi inte har fått svar på. Det är vad återremissen från förra gången egentligen handlar om. Det finns i dag inget svar på vad det skulle kosta om vi skulle vilja säga upp avtalet med Luftfartsverket innan de 30 åren är slut. Det måste väl ändå vara någonting som vi bör ha med oss när vi ska fatta det här beslutet nu ganska snart? Bifall Vänsterpartiets reservation!

Anförande nr 222

Borgarrådet L a r s s o n (m): Torhild Lamo lyssnade uppenbarligen inte på den replikväxling jag hade tidigare med en annan ledamot här. Det är inte någon annan än Luftfartsverket som har skrivit på avtalet från statens sida. På den andra sidan är det Stockholms stad. Det är Luftfartsverket som har skrivit på, och varför har de gjort det? Jo, därför att de i mångt och mycket argumenterar för Brommas förträfflighet när det gäller att avlasta Arlanda. Arlanda är jättebra. Flygplatsen är bra för regionen, och en förutsättning för regionen och för hela Sverige. Men Luftfartsverket ser Bromma som ett mycket viktigt komplement. Det ska vi också fortsätta att slå vakt om.

Du säger att det inte är någon rolig dag. Jag tror att 70 procent av stadens invånare tycker att det här är en rolig dag. Det är nämligen 70 procent av stadens invånare som anser att Bromma är viktigt för regionen. Dem ska vi slå vakt om.

Dessutom undrar jag hur länge de huskroppar som ni vill bygga på flygplatsen ska stå där? Hur länge står de pall? Jag tror att de har en längre livslängd än 30 år, Torhild Lamo.

Anförande nr 223

T o r h i l d L a m o (v): Joakim Larsson försöker köra den här historien med att om man skulle bygga hus skulle de stå där längre än 30 år och då är det detsamma som att säga att man ska binda sig fast vid ett avtal där man låser upp delar av den mest attraktiva marken i hela Stockholm för 30 år framöver.

Avtalet löper inte ut nu. Ni har bestämt er för att förlänga det innan det löper ut. Ni är nämligen rädda för vad stockholmarna egentligen tycker om det här. Om det nu skulle finnas ett verkligt behov av att förlänga avtalet efter det att det nuvarande löper ut kan det väl inte finnas något rimligt skäl att förlänga det med 30 år framöver utan att Stockholms stad har någon möjlighet att säga upp det? Ni kan inte ens räkna ut hur mycket det skulle kosta om vi skulle göra det. Detta är inte trovärdigt, och det kan omöjligen vara bra för de framtida stockholmarna.

Anförande nr 224

I n g e - B r i t t L u n d i n (fp): Om Torhild skulle tvingas satsa stora pengar på någonting som är långsiktigt – hur många år skulle du vilja skriva ett avtal på då? Om vi ska få staten att satsa på modernisering, på bullerbegränsning och på miljöfrågor på Bromma flygplats och på alla andra områden också krävs det att de avtal vi skriver med staten blir tillräckligt långsiktiga för att det ska vara lönsamt och bra att satsa alla dessa pengar.

Jag håller med de 70 procent av stockholmarna som tycker att det här är en glädjens kväll.

Anförande nr 225

T o r h i l d L a m o (v): Stockholms stad får i alla fall inte några pengar från de här satsningarna eftersom vi bokstavigt talat skänker bort marken. Vi får så gott som inga intäkter från det här, som borde vara något av den mest värdefulla mark vi har i staden.

Som avtalet ser ut nu medger det en ökning i flygtrafiken på Bromma. Det kan omöjligen leda till förbättringar i miljön. Det leder till ökade utsläpp.

Anförande nr 226

Y v o n n e F e r n e l l - I n g e l s t r ö m (m): Ordförande, fullmäktige! Jag vill ställa en fråga till er här. Hur ska ni få ihop det – ni som planerar en gemensam regering, framför allt två av er i alla fall? Ni planerar en gemensam regering i staden och i riket, antar jag, 2010. Frågan är mycket intressant, och belyses extra här i kväll i två ärenden. Det gäller Bromma flygplats och Förbifarten.

Socialdemokraterna vill satsa på Arlanda. Det har vi hört. Miljöpartiet vill lägga ned allt flyg söder om Sundsvall. Det har vi också hört. Socialdemokraterna yrkar inte avslag i Förbifartsärendet, utan ser till att ha en dörr på glänt, vilket välkomnas. Men de kritiserar finansieringen. Miljöpartiet har gått ut i en debattartikel och sagt att de inte stöder en socialdemokratisk regering om Förbifarten inte avförs från dagordningen. I två stora centrala frågor för landet, Stockholmsregionen, staden och näringslivet får ni helt enkelt inte ihop det. Båda dessa ärenden är alltså centrala för Stockholm och för regionen.

Det här, om något, är mycket viktig information till alla som ser en framtid i Stockholm – för den enskilde stockholmaren, för jobb, för näringsliv och för tillväxt. Får vi ha kontakt med omvärlden över huvud taget i den här regionen? Det har man all rätt att fråga sig.

Det finns bara ett förslag till beslut. Bifall till kommunstyrelsen!

Anförande nr 227

C e c i l i a O b e r m ü l l e r (mp): Som ordföranden sade här hanteras inte Förbifarten i detta ärende.

Tidigare i debatten har ni försökt påskina att vi skulle vara teknikfientliga och helt emot flyget etcetera. Flyget kan ännu ej ersättas av annat när det gäller resor till avlägsna platser; det begriper alla. Det är ingen diskussion om det. Men ny teknik kan ersätta mycket av resor. Har ni hört talas om telefon- och webbkonferenser? Det funkar alldeles utmärkt, och det är någonting som vi alla bör använda oss mycket mer av i dessa tider när vi bekymrar oss för klimatpåverkan. Det kan jag rekommendera.

Man kan låta bli att flyga från Bromma till Malmö och Göteborg. Det flyget utgör mer än 50 procent av resorna från Bromma flygplats. Jag tycker att det är helt befängt.

Anförande nr 228

Y v o n n e F e r n e l l - I n g e l s t r ö m (m): Jag håller med om vad du säger om ny teknik. Höghastighetstågen kommer med hög hastighet, som vi har hört här tidigare i kväll. Men när det gäller ny teknik kan vi också spegla vad som har hänt historiskt. Jag är uppväxt i Bromma, 700 meter från flygplatsen. Jag kommer ihåg hur det lät på 60-talet. Då bullrade det verkligen om flygplanen som värmdes motorerna under kalla vintermorgnar. Men planen har blivit hela 70 procent bränsleeffektivare i dag än de var på 60-talet. Det är ny teknik, apor på teknik, som utvecklas hela tiden. Även flygplanen har bättre teknik, och den utvecklas hela tiden. Jag tror därför på detta långa avtal.

Anförande nr 229

T o r h i l d L a m o (v): Jag förstår inte riktigt varför du är så bekymrad över att inte vi kan komma överens i frågan. Socialdemokrater, miljöpartister och vänsterpartister är överens om att vi vill lägga ned Bromma flygplats. Jag har lite svårt att förstå att du inte kan se detta eftersom det framkommer ganska tydligt i våra reservationer.

Omkring hälften av resorna från Bromma sker till Malmö och Göteborg. Jag håller med om att det kan finnas anledning till att behöva flyga även dit. Men den viktigaste satsning vi kan göra i stället för att hålla på att bygga ut och utvidga trafiken på Bromma måste vara att satsa på höghastighetståg. Då kan vi förbättra trafiken både till Göteborg och Malmö, och då blir tåget ett alternativ som ännu fler väljer. Det är ganska många företag nu i dag som väljer att åka tåg framför att åka flyg. Tyvärr gäller inte det Stockholms stad.

Anförande nr 230

Y v o n n e F e r n e l l - I n g e l s t r ö m (m): Du säger att ni är överens där borta. Jag tycker att det låter lite märkligt, i synnerhet som det står i Socialdemokraternas reservation att man vill stärka Arlanda. Det står ingenting i vare sig Vänsterpartiets eller Miljöpartiets reservationer om det. Ni är nog en bra bit ifrån att vara överens.

Vi har nyligen diskuterat höghastighetståg här. Det utreds redan, och det är full fart framåt.

Anförande nr 231

J a n V a l e s k o g (s): Jag tror att vi har en ganska tydlig syn på och uppfattning om flyg, och även när det gäller Förbifarten för all del. Men den diskussionen ska vi inte ta här och nu.

Flyget kommer självfallet att ha en mycket viktig funktion även i framtiden. Det kan man helt klart räkna med. Det sker en teknisk utveckling även på det området. Men det finns anledning att ha kritiska synpunkter på att flyget är så pass subventionerat som det i praktiken är jämfört med andra transportsätt. Flyget tar inte sina egna miljökostnader. Om vi kan få ett system med utsläppsätter är det naturligtvis ett steg i rätt riktning. Flyget kommer att fylla en mycket viktig funktion, men då gäller det också att se till att slåss för Arlanda och inte för Köpenhamn, som ni i praktiken gör med det här beslutet.

Anförande nr 232

G u l a n A v c i (fp): Herr ordförande! Torhild Lamo sade något intressant här. Hon menar att detta är en sorgens dag för alla stockholmare i och med det beslut vi ska fatta. Jag vill påstå precis det motsatta. Jag tror att de allra flesta stockholmare, i synnerhet företagarna, kommer att komma ihåg denna kväll som den kväll då i alla fall något av blocken satte ned foten i frågan om Bromma flygplats framtid. Det är viktigt, för då sänder man också en signal till Luftfartsverket: Här har ni x antal år på er att låta Bromma flygplats få leva kvar.

Men det sänder också en viktig signal inte bara till de företagare och det näringsliv som finns i Stockholmregionen, utan i hela landet. Ska man ha ett levande näringsliv där man ska se till att investeringar kommer in till Stockholmsregionen måste givetvis också företagsklimatet ha bra kommunikationsmedel. Ett viktigt sådant medel är just att man har en citynära flygplats, det vill säga att Bromma flygplats får leva vidare, herr ordförande.

Det är också viktigt att påminna om det som en del talare från alliansens sida har sagt, nämligen att Bromma flygplats inte bara är vare sig en lokal eller en regional fråga. Det är en fråga som är viktig för hela landet. Om man ska sända signaler till befintliga företag i andra delar i landet om att det i Stockholm finns en stor tillväxtpotential även i framtiden måste också den signalen innebära att kommunikationsmedlen inte bara består av tåg där det tar sex sju timmar att komma till Stockholm, beroende på varifrån i landet man kommer. Det måste vara enkelt. Det måste vara smidigt för företagarna. De måste veta att när jag ska till Stockholm kan det ske snabbt.

Det ska också vara bra ur miljösynpunkt, som en del talare har sagt. Om man ska tala om miljön kan man inte säga att vi lägger ned Bromma flygplats och har all trafik från Arlanda. Vad skulle det innebära för trafiken? Det skulle belasta framför allt biltrafiken med alla färder fram och tillbaka.

Om vi menar allvar med att investera i näringslivet måste vi också se till att det blir så bra och enkla kommunikationsmedel som möjligt. Därför måste Bromma flygplats vara kvar, och därför vill jag bifalla kommunstyrelsens förslag till ett förlängt avtal med Luftfartsverket.

Anförande nr 233

Å s a H a g e l s t e d t (v): Det är fantastiskt att höra, Gulan, att det enda som verkar bekymra er på den här sidan är att ni oroar er för företagsklimatet. Vi andra ser klimatet som en större fråga. Det finns andra saker som bekymrar oss mer. Jag kan tala om för dig att det faktiskt går tåg ut till Arlanda. Man behöver inte köra bil dit.

Kan du svara på om ni har några idéer om hur ni ska ta hand om det stora klimatet, som vi andra pratar om på den här sidan?

Anförande nr 234

G u l a n A v c i (fp): Åsa! Om man vill satsa på ett starkt näringsliv och skapa fler arbeten måste man också se till att företagarna och näringslivet får bra medel att verka utifrån. Ett viktigt sådant är just att se till att det finns bra kommunikationsmedel tillhanda så att företagen kan blomstra och så att de som väljer att driva olika slags verksamheter också vet att de snabbt kan ta sig till Stockholm och till andra delar av landet. Det är en viktig synpunkt om man vill att Stockholm ska växa och att fler människor ska kunna få arbete. Det är också viktigt om man vill att fler människor ska kunna engagera sig i näringslivet och kunna starta företag.

Anförande nr 235

Å s a R o m s o n (mp): Det var en intressant syn man får höra från Folkpartiet när det gäller vilka visioner man har om det framtida transportarbetet i det klimatsmarta Sverige. Det är ju verkligen en framtidsbild att man får höra att det enda sättet att ta sig från Stockholm till andra delar av landet är via Bromma och via flyget. Det känns som ett framtidsscenario i dagens klimatdebatt, skulle man kunna säga. Då pratar jag precis som min vänsterpartistiska kollega här om det stora klimatet, det vill säga om klimatfrågan och inte om det klimat för företagande som Gulan pratade om.

Jag vet inte vilka företag du pratar med, Gulan. Jag tycker att det känns som om det är en ganska begränsad krets. De företagare som jag ofta är i kontakt med i Stockholm är inte företagare som i första hand behöver betala dyra flygbiljetter för att flyga kors och tvärs i Sverige. De har andra utbud. De behöver just det som Cecilia pratade om – bättre tjänster telefonvägen för att snabbt kunna göra en videokonferens eller något liknande. De vill ha ett höghastighetståg för att kunna ta sig snabbt mellan olika ställen. Det där med flyget är allt ändå lite omodernt, Gulan!

Anförande nr 236

G u l a n A v c i (fp): Jag vet inte vilka kretsar Åsa Romson rör sig i. Men de företagare som jag pratar med och de som har varit med i olika undersökningar visar på en helt annan bild än den du försöker ge här.

Jag har en vision. Det är inte så att jag ser flygplanet som det enda kommunikationsmedlet. Men det är ett viktigt komplement. Det vill du dra undan mattan för. Du vill dra undan mattan för alla de här företagarna. Du säger att flyget är omodernt. Men vilket sekel lever du i om du ser flygplanet som omodernt?

Anförande nr 237

E i e H e r l i t z (mp): Herr ordförande, fullmäktige! Jag hör till dem som har drabbats hela livet av flyget. Som barn växte jag upp vid Västerledskyrkan. Då hörde man motorerna, och vaknade av dem tidigt på morgonen. Sedan flyttade jag till Kungsholmen. Där kom också flyget. Sedan flyttade jag till Högalid. Även där, nere på Söder, kom flyget. Sedan hörde jag att man skulle lägga ned flyget när man byggde Minneberg, så jag flyttade till Minneberg. Och så är flyget kvar! Vad är det för dumheter? Det är en gammal teknik. Det var på 30- och 40-talen som flyget alltid gick fort på medellånga avstånd. Nu för tiden och i framtiden kommer vi att åka tåg.

Det var någon som sade att vissa ställen ligger knöligt till ute på landet. Det är riktigt, och de är svåra att nå med flyg eftersom man måste åka taxi till närmaste flygplats. Det är mycket smartare med tåg. Man stiger av höghastighetståget, byter perrong och åker en buss eller en rälsbuss dit man ska.

Jag tycker att ni ska backa på det här och tänka lite framåt och lite visionärt. Tänk på lite smarta lösningar i stället för att förlänga avtalet! Jag skulle vilja dra ut tunnelbanan från Alvik till Bromma. Där skulle jag vilja bygga kanske 20 000 lägenheter. Det har visat sig att 10 000 lägenheter är underlag för en tunnelbanestation. Det skulle alltså bli två tunnelbanestationer där. Alvikståget, som bara stannar i Alvik till ingen nytta och står och väntar där, kan då fortsätta ut till Bromma flygfält och hämta folk därifrån. Givetvis ska vi ha spårvagnarna också, men de är ju mer för tvärresor. De går också nära detta, som jag hoppas, kommande bostadsområde. Jag hoppas att det kan breda ut sig som en stad på båda sidor om startbanan. Man kan bygga ganska höga hus på båda sidor och få en stadsdel som fungerar. Tunnelbanan kan gå i mitten på pelare, som i Berlin. Man kan åka högbana med ljudlösa vagnar. Utanför allt detta får grönskan ta över, precis som i dag. Nej – ändra er, borgare!

Anförande nr 238

Borgarrådet S a m u e l s s o n (kd): Tänk att du inte ens kunde lita på dina egna, Eie! Du flyttade till Minneberg därför att du hade hört att man skulle lägga ned Bromma flygplats. Och så kunde du inte lita på dina egna.

Anförande nr 239

E i e H e r l i t z (mp): Det var inte bara mina egna, utan det var alla. Det sades och surrade i luften att Bromma försvinner, för annars kan man inte bygga Minneberg. Det skulle vara förbjudet att bygga i Minneberg så länge Bromma var kvar. Det hörde jag både från borgerliga och socialdemokratiska personer. Jag känner mig rejält lurad.

Anförande nr 240

A n n M a r i E n g e l (v): Ordförande, fullmäktige och stockholmare! Det är ganska sent, och det mesta är sagt. Man kan också säga att ingenting egentligen är sagt i sak från majoriteten. Jag tycker att det har varit väldigt lite fakta och sakskaäl i debatten. Ingenting är sagt om det som återremissen faktiskt gäller.

Majoriteten har åter visat sin absoluta tondövhet i miljöfrågor. Jag är alldeles säker på att framtiden kommer att korrigera er i den här frågan. Men det gäller till vilket pris. Det var den frågan som återremissen gällde. Vad kommer det att kosta i framtiden att riva upp det beslut som ni vill fatta i kväll? Jag är alldeles säker på att det inte kommer att vara giltigt i alla år framöver. Det kommer att ställas krav på oss som gör att vi faktiskt inte kan ha flygplatser inne i staden. Vi måste minska flyget.

Det enda som finansborgarrådet sade som svar på vår fråga var: Vi går inte in i ett avtal och tror att det ska kunna rivas upp. Det visar hur lite möda man har lagt på frågan. Den var ju skälet till återremissen, och vi tycker att den är viktig.

Gulan sade att vi har satt ned foten i kväll. Det kan man ju säga. Frågan är hur många ni har trampat på. Det är faktiskt en massa människor som lider av flyget. Deras hälsa och välbefinnande blir lidande. Det är stockholmare som har utgått ifrån att man ska ta tag i frågan när avtalet går ut. De har räknat med att vi inte kommer att vara omoderna nog att ha en flygplats mitt i ett bostadsområde i en storstad.

Det var spännande att bli kallad för Arlandakramare. Det var nog första gången. Det var väl Rolf som sade det. Jag tyckte annars att jag sade att vi framför allt vill ha spårtrafik. Men vi måste räkna med en viss flygtrafik och att vi har Arlanda. Dit kan man åka med tåg. Visserligen är det ett fullständigt idiotiskt upplägg på Arlandatåget, vilket alla har erkänt – även från borgerligt håll. Det var dumt att ge tåget till ett privat bolag, för det gör att man inte har någon rådighet över det. Man måste köra buss och tåg parallellt. Man kan inte heller påverka prisbilden. Så fel kan det bli när man låter privata intressen styra över samhällsinfrastruktur, inom parentes sagt.

Vänsterpartiet vill i stället använda Bromma och bygga en ny ekologisk, miljösmart och mänsklig stadsdel där. Det enda argument jag egentligen har hört här i kväll är att Stockholm måste vara en attraktiv stad och att vi ska vara attraktiva för företagen. Självfallet ska Stockholm vara en attraktiv stad för stockholmare, företagare och besökare. Men jag har inte lyckats förstå varför just Bromma flygplats skulle vara nödvändig för företagen. Jag vet inte riktigt vilka företag ni pratar om. Det finns många småföretag i Stockholm. Många av dem tycker att det är viktigare att komma fram i staden. Jag skulle välkomna att det blev lite mindre biltrafik.

Bifall till Vänsterpartiets reservation!

Anförande nr 241

R o l f K ö n b e r g (m): Ordförande, fullmäktige! Jag har sagt detta tidigare, och Ann Mari Engel har nu gett mig en chans att ytterligare en gång understryka det: Oppositionens omsorg om Arlanda är närmast rörande. Alla vänsterhjärtan klappar tydligen högt och ljudligt för Arlanda. Huvudargumentet från bland andra Ann Mari Engel och din partikamrat Stellan Hamrin förra gången var att avtalet med Bromma på något sätt skulle missgynna Arlanda. Det är tydligen mycket intressantare att måna om Arlanda i den här debatten än det har varit någonsin tidigare och sannolikt kommer att vara härefter. Den poängen tror jag är rätt tydlig vid det här laget.

Jag har också en annan fråga till Ann Mari Engel. Har du någon som helst uppfattning om vad miljösaneringen av Bromma skulle komma att kosta?

Anförande nr 242

A n n M a r i E n g e l (v): Om jag ska gå till motattack kan jag nämna saneringen av Hammarby sjöstad. Man kunde inte tänka sig något mer svårsanerat, och det blev ganska lyckat. Det är alltså fullt möjligt.

Återigen lyssnade du inte på vad jag sade om Arlanda. Det är ingen från vårt parti som har sagt att Bromma skulle missgynna Arlanda. Vi har sagt att Arlanda i dag har kapacitet för den flygtrafik som är nödvändig och som kanske även den i framtiden måste skäras ned. Men vi behöver inte ha en flygplats till i Stockholm.

Anförande nr 243

C e c i l i a O b e r m ü l l e r (mp): Ordförande, åhörare och fullmäktige! Innan vi glömmer det ska jag yrka bifall till Miljöpartiets reservation i kommunstyrelsen.

Ni påstår från den borgerliga sidan att det går att klämma in ytterligare 4 000 lägenheter i närområdet. Man fixar det genom att göra en krystad konstruktion där man smalnar av bullerkorridoren. Med alla nedskärningar som sker i miljöförvaltningen finns det snart knappt resurser att följa upp och beivra överträdelser när det gäller bullerproblematiken.

Ni kommer att bygga genom att offra en mängd grönområden i närområdet. Ni ger er på Ulvsunda slottspark. Den ryker. Det blir intrång i Lillsjöparken, Riksby etcetera.

Joakim! Om man skulle bygga på Bromma flygplats följer man den vanliga planprocessen. I detaljplanprocessen har man två stycken samråd där befolkningen får uttala sig i frågan. Det får de inte nu. Alltså borde vi ha en folkomröstning i frågan. Det är självklart. Det råder demokrati i planprocessen ännu så länge i den här staden.

Ni vill inte skriva in kontrollprogram eller striktare miljöavtal när ni nu har chansen. Det här är en citynära flygplats som ligger mitt i staden, där ni åtminstone skulle kunna ställa krav på begränsningar av antalet flygrörelser och riktigt hårda miljökrav. Avtalet är helt tandlöst i miljöfrågorna. Nu bollar ni bara över dem till miljödomstolen. Ni vill inte ställa några krav trots att ni kunde ha gjort det. Stockholm kommer att bli part i målet när det gäller miljödomstolens beslut. Vi slår vad om att stadsledningskontoret inte kommer att föreslå skarpare regleringar av miljöfrågorna.

Jag tycker att det som barnläkarna skrev i sitt brev till alla oss fullmäktigeledamöter är mycket intressant. Brommaflyget får nu fritt fram i 30 år att skada barns hälsa. Barn som växer upp intill en flygplats utsätts för stora mängder utsläpp och buller. Det får till följd att de får sämre förmåga till läsförståelse och inläring och även riskerar sämre lungkapacitet. Jag tycker att det här är oerhört allvarligt. Ni tar inte några miljöhänsyn i avtalet över huvud taget.

Malmö Aviation har skaffat nya plan för inte så länge sedan. Planen har en livslängd på minst 30 år. Det finns ingen anledning för dem att byta. Staden ställer inga miljökrav. Det är upprörande.

Anförande nr 244

Borgarrådet *H a m i l t o n* (m): Jag kan trösta Cecilia Obermüller med att miljöförvaltningen fokuserar på tillstånds- och tillsynsärenden. I den delen finns det ingen som helst anledning att vara orolig. Miljöförvaltningen jobbar mycket mer med det nu än vad man har gjort tidigare, när man hade diverse olika typer av projekt som man skulle jobba med.

Jag tycker att debatten är ganska intressant. Det låter som om flyget står för en enorm utsläppsnivå. Hela inrikesflyget i hela Sverige står för 1 procent av växthusgasutsläppen. Bromma är bara en bråkdel av detta. Jag tycker att det är viktigt att ha det perspektivet i sammanhanget.

Det handlar också om att vi ska yttra oss över Brommas tillståndsprovning. Då får vi naturligtvis granska de olika aspekterna när det gäller miljöfrågorna ytterligare en gång. Det är inte så att vi struntar i miljöfrågorna, utan vi tycker faktiskt att de är oerhört viktiga. Samtidigt måste vi balansera miljöfrågorna mot tillväxtperspektivet. Flyget är viktigt för näringslivet och viktigt för Stockholm.

Anförande nr 245

C e c i l i a O b e r m ü l l e r (mp): Ulla Hamilton! Vi skulle kunna börja med att följa miljöförvaltningens rekommendationer när det gäller avtalet. Det har man inte heller gjort. Det vore klädsamt om du följde din egen förvaltnings utlåtande i frågorna.

Miljöborgarrådet står här och talar sig varm för ett ökat antal flygningar. Man känner sig inte så trygg när det gäller att följa miljöhänsynen i det här. Dessutom kommer det kanske att bli problem med byggandet i närområdet. Man riskerar att planerna upphävs på grund av alltför höga bullernivåer i närområdet.

Anförande nr 246

E v a L o u i s e E r l a n d s s o n - S l o r a c h (s): Kristina Axén Olin sade i sitt anförande tidigare i dag att det skulle vara en miljon fler människor i Stockholm år 2030. Jag undrar var alla dessa ska bo. De kommer väl inte hit bara för att det finns en flygplats, utan snarare för att de ska arbeta och bo. Bromma flygplats är ett lämpligt område att bygga bostäder på.

Om Kristina Axén Olin har något emot att bygga bostäder kommer den här en och en halva miljonen människor aldrig att kunna flytta hit. Att nu skriva ett kontrakt på 30 år stoppar den utvecklingen.

Gulan! Det är en sorgens dag för alla de människor som bor under bullermattan. Det är en sorgens dag för miljön i Stockholm. Det är en sorgens dag därför att ärendet är så slarvigt och därför att det inte finns något svar på frågan som återremissen handlar

om. Jag har en uppmaning: Lyssna på Centern! Ni är ju en högerallians, eller hur? Kan det inte vara Centerns tur att bestämma nu?

Ulla Hamilton! När kommer miljöinvesteringarna som du talade om alldeles nyss?

Bifall till s-reservationen!

Anförande nr 247

Borgarrådet H a m i l t o n (m): Det kommer du att bli varse. Luftfartsverket jobbar med de här frågorna. De har en mycket seriös inställning till dem. Om ni inte känner till det kan jag berätta att Luftfartsverket är ett klimatneutralt företag, vilket innebär att de kompenserar för de utsläpp de gör. Det innebär också att de kan se till att det här blir en global fråga på ett helt annat sätt än det skulle ha varit annars. Det som är viktigt är att världen i övrigt också minskar sina utsläpp, och inte bara vi i Stockholm. Det kommer nämligen inte att rädda världen.

Anförande nr 248

E v a L o u i s e E r l a n d s s o n - S l o r a c h (s): Ursäkta, men jag trodde att det var Stockholm som skulle göra den här miljöinvesteringen. Men nu förstår jag bättre.

Anförande nr 249

T e r e s L i n d b e r g (s): Ordförande! Det är tur att man bara har tre minuters talartid så här i sista minuten när alla sitter och hoppar och vill gå hem. Jag skulle ändå vilja lyfta fram några saker som jag inte tycker att vi har pratat tillräckligt om. Det gäller delvis utifrån de argument som framfördes från den här talarstolen om hur många eventuella bostäder som vi där på den andra sidan skulle vilja bygga. Det handlar i verkligheten om kanske 3 000–4 000 bostäder som man skulle kunna bygga på det här fältet om flyget försvann. Det finns också en del andra bostäder man skulle kunna bygga genom tomtdelningar och så vidare. Detta kan komma till stånd om bullret försvinner.

Det pinsamma är att majoriteten är så rädd för att utveckla Stockholm. När jag läser finansborgarrådets synpunkter ser jag att hon säger att om det ska bli bostäder på Bromma måste vi investera i nya vägar och kollektivtrafik. Hör och häpna – när vi bygger nytt måste vi bygga vägar och kollektivtrafik! Men snälla Kristina Axén Olin – är det så att du som finansborgarråd i stadens huvudstad inte vill utveckla Stockholm? Hur tror du att den miljonvallsgräns som du vill spränga ska kunna sprängas då? Hur ska folk kunna bo här om vi inte investerar i infrastruktur? Det är klart som korvspad att vi alltid måste göra det när vi bygger bostäder. Annars kommer Stockholm att stå still. Vi kommer att hamna på dekis. Allting kommer bara att gå nedåt i den här staden. Jag tror ändå att du vill utveckla Stockholm, så se till att också satsa på infrastrukturen när vi bygger bostäder!

Men din inställning kanske förklarar det faktum att det under ert första år vid makten bara byggdes en tredjedel så många bostäder som det gjordes under vårt sista år. Till skillnad från er vill vi att Stockholm ska utvecklas. Vi vill att Arlanda ska utvecklas

till en konkurrenskraftig flygplats. Vi vill förbättra miljön för stockholmarna, och vi vill bygga nya bostäder. Och ja – vi vill investera i infrastruktur, kollektivtrafik och höghastighetståg! Vi vet att vi kan göra Stockholm till en bättre plats för stockholmarna att leva på.

Det är skandal att den moderatledda majoriteten lägger fram ett förslag till fullmäktige där bara en part har en uppsägningsklausul. Och det är dubbel skandal att ni kommer tillbaka och inte ens har en ansats till svar.

Jag yrkar bifall till den socialdemokratiska reservationen.

Anförande nr 250

Å s a R o m s o n (mp): Jag är ledsen att jag tar upp det här så sent. Men nu har vi ett miljöborgarråd, och en del andra borgerliga ledamöter, som går upp och vill låta påskina att det här ärendet inte har någonting med den stora klimatfrågan att göra. Det handlar alltid bara om utsläppsrätter och att någon annan ska göra något någon annanstans. Och så har vi då Luftfartsverket, som kompenserar för sina utsläpp. Det är jättebra. Det gör vi ju inte här i staden. Luftfartsverket kompenserar nog inte riktigt för de utsläpp som de bidrar till genom själva verksamheten. Men det är en annan fråga.

Möjligen är Luftfartsverket mer medvetet än vad miljöborgarrådet verkar vara här om flygutsläppen, som sker mer än 200 meter upp i luften. Det sker ganska grova utsläpp av klimatgaser ovanför den nivå som vi tenderar att stirra oss blinda på när vi sätter våra egna gränser för klimatarbetet i Stockholm. Det är en gräns vi borde upphäva. Det är en gräns som inte finns. Den har man bara kommit på därför att det var enklast att räkna på det sättet i internationella avtal.

Alla vet numera – även här inne – att varje utsläpp av klimatgaser har betydelse. Om inte vi i det här rummet tar vårt ansvar nu – hur kan vi då sitta och skälla på någon annan för att de inte tar ansvar någon annan gång? Det är klart att ärendet handlar om klimatfrågan också. Om vi ska ha en långsiktig lösning för Stockholm måste vi ta in frågan. Att göra någonting annat är att sticka huvudet i sanden.

Bifall till Miljöpartiets reservation i kommunstyrelsen!

Anförande nr 251

Borgarrådet H a m i l t o n (m): Ordförande och fullmäktige! Jag ber så hemskt mycket om ursäkt för att jag vill sätta lite proportion på debatten i den här salen. Det har man tydligen inte så mycket för. Det här är en viktig sak att ha i åtanke: Det handlar om mindre än 1 procent. Detta kanske är en tiondel av flygets utsläpp. Jag förstår att Miljöpartiet tycker att man ska ta bort även detta. Det har ni med all tydlighet klargjort i sammanhanget.

Om alla 20 000 människor som ni vill ska bo på Bromma flygfält ska göra det måste de också jobba någonstans. Därför är det viktigt att vi också har ett arbets- och näringslivsperspektiv. Att vara politiker i Stockholms stad är att väga det ena mot det andra.

Anförande nr 252

Å s a R o m s o n (mp): Det är bara att konstatera vilket långsiktigt perspektiv som den borgerliga majoriteten anlägger här. Det är inte det långsiktiga perspektiv som handlar om planetens överlevnad i alla fall; det är bara att konstatera.